

สถานะทางเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจของเกาะพะงันมีการเกษตรกรรมเป็นฐานการผลิตที่สำคัญที่สุด การทำสวนมะพร้าวเป็นอ ซึ่งหลักของประชากรส่วนใหญ่ของเกาะพะงัน การประมงเป็นภาคการผลิตรอง และมีการบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเป็นสาขาการผลิตที่กำลังขยายตัวอย่างรวดเร็ว การศึกษาสถานเศรษฐกิจของเกาะพะงัน ได้พิจารณาอาชีพของประชากร โดยข้อมูลพื้นฐานจากเอกสารส่วนราชการต่าง ๆ ประกอบการสำรวจภาคสนาม นำมาประเมินรายได้รายจ่ายของประชากร และมูลค่าผลผลิต เพื่อสรุปสถานะเศรษฐกิจที่เป็นจริงของเกาะพะงัน

5.1 สถานะทางเศรษฐกิจของประชากร5.1.1 การประกอบอาชีพ

ประชากรร้อยละ 69.3 เกาะพะงันอยู่ในวัยทำงาน โดยในจำนวนที่ไม่มีงานทำร้อยละ 91.5 ไม่ทำงานเชิงเศรษฐกิจร้อยละ 1.4 และว่างงานถึงร้อยละ 7.1 ครึ่งเรือนร้อยละ 52.5 ประกอบอาชีพมากกว่า 1 อาชีพ อาชีพหลักของครึ่งเรือน คือ การทำสวนมะพร้าว มีถึงร้อยละ 67.6 รองลงมา คือ อาชีพค้าขาย ประมง และรับราชการ ร้อยละ 11.3, 9.9 และ 6.2 ตามลำดับ และเพียงร้อยละ 3.6 และ 1.3 ที่มีอาชีพรับจ้างและทำนา เป็นหลัก ด้านอาชีพรองส่วนใหญ่ คือ รับจ้างร้อยละ 46.2 รองลงไป คือ ทำสวนมะพร้าว ค้าขายและบริการ และประมง ร้อยละ 20.5, 13.7 และ 1.1 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาอาชีพหรือแหล่งที่มาของรายได้ของประชากรในครึ่งเรือนที่มีอยู่จริงพบว่า มีครึ่งเรือนทำสวนมะพร้าวถึงร้อยละ 81.6 (1,425 ครึ่งเรือน) ประมงร้อยละ 15.7 (290 ครึ่งเรือน) รับจ้างร้อยละ 35.9 (627 ครึ่งเรือน) การค้าและบริการร้อยละ 19.3 (337 ครึ่งเรือน) และรับราชการร้อยละ 11.2 (196 ครึ่ง-

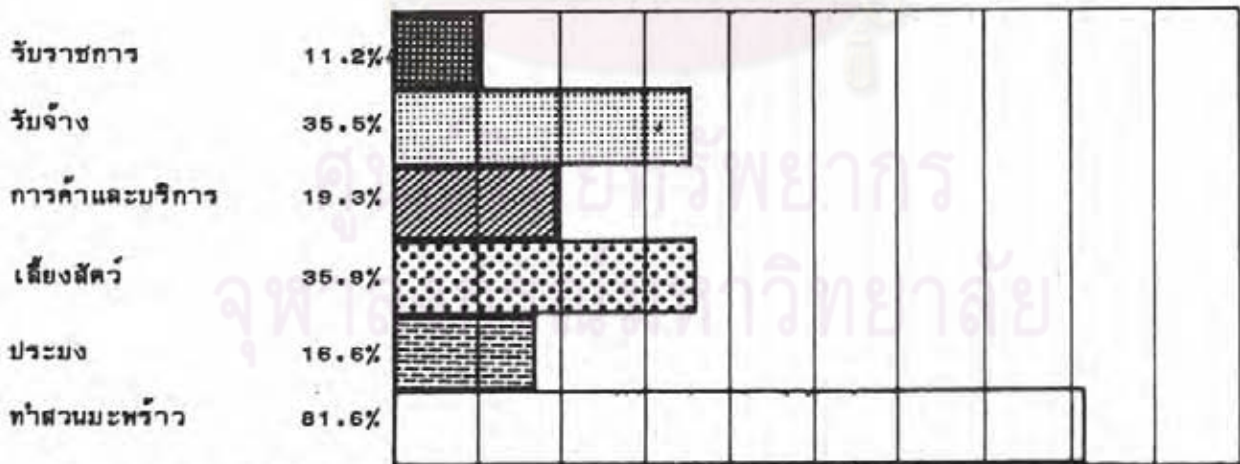
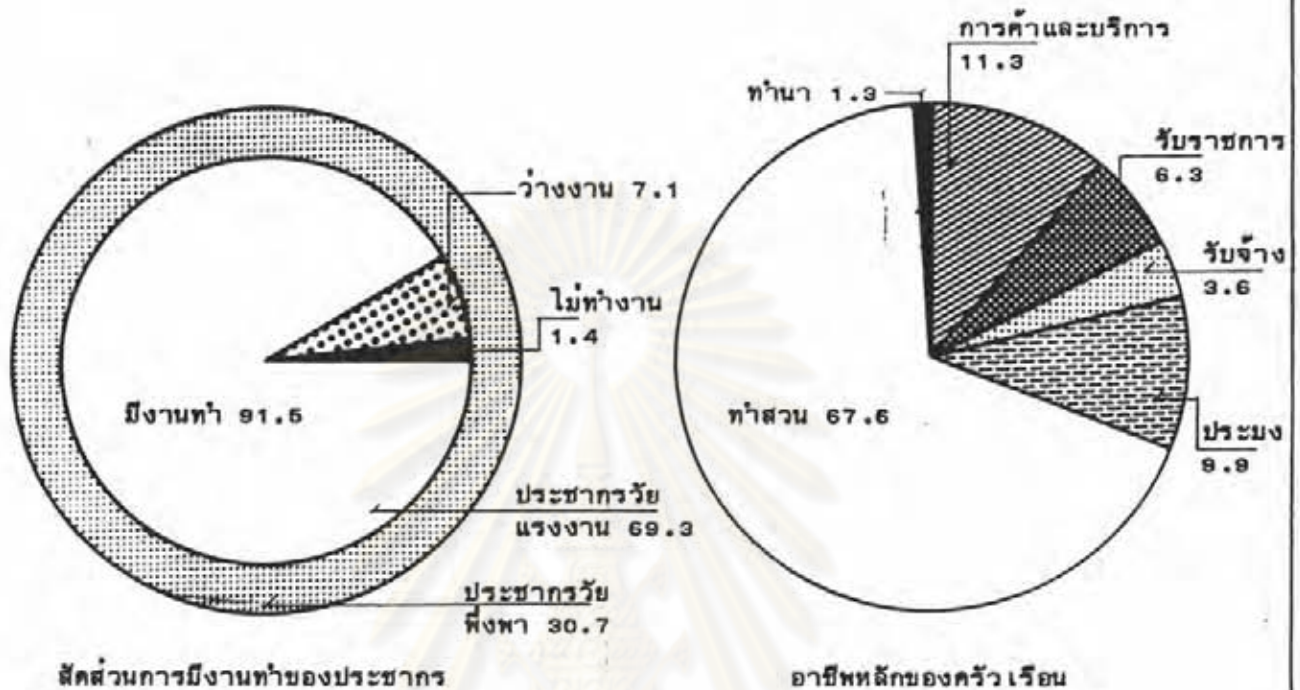
เรือน) นอกจากนี้ ยังมีครัวเรือนเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพเสริมอีกถึง ร้อยละ 37.7 (658 ครัวเรือน) ดังตารางที่ 25 และรูปที่ 62 อาชีพทำสวนจึงมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจ ท้องถิ่นมาก อาชีพรับจ้างเป็นอาชีพเสริมที่สำคัญ โดยเฉพาะในช่วงรอเก็บเกี่ยวผลผลิต ของตนเอง ส่วนอาชีพค้าขายและบริการ กำลังมีการขยายตัวมากขึ้น และคาดว่าจะมี บทบาทสำคัญในโอกาสต่อไป รายละเอียดในการประกอบอาชีพต่าง ๆ จะได้นำเสนอใน หัวข้อ 5.2

ตารางที่ 25 อาชีพของครัวเรือนเกาะพะงัน ประเมินปี 2531

อาชีพของครัวเรือน	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	แหล่งรายได้
ทำนา	23 (1.3)	31 (1.8)	60 (3.4)
ทำสวนมะพร้าว	1,180 (67.6)	188 (10.8)	1,425 (81.6)
สวนผลไม้	-	-	31 (1.8)
ประมง	173 (9.9)	101 (5.8)	290 (16.6)
เลี้ยงสัตว์	-	-	658 (37.7)
รับจ้าง	63 (3.6)	424 (24.3)	627 (35.9)
รับราชการ	110 (6.3)	47 (2.7)	196 (11.2)
ค้าขายและบริการ	197 (11.3)	126 (7.2)	244 (14.0)
ไม่มี	-	829 (47.4)	-
รวม	1,746 (100.0)	1,746 (100.0)	1,746 (100.0)

ที่มา : จากแบบสอบถาม

เมื่อพิจารณาการกระจายตัวของครัวเรือน ที่ทำการผลิตในสาขาต่าง ๆ พบว่า ครัวเรือนทุกอาชีพมีมากในพื้นที่ที่ 2 (ทั้งนี้เพราะพื้นที่ดังกล่าว มีจำนวนครัวเรือนถึง ร้อยละ 36.7 ของครัวเรือนทั้งหมด) ยกเว้นอาชีพค้าขายและรับราชการ โดยอาชีพค้าขายและบริการ มีมากที่สุดในพื้นที่ที่ 1 เพราะเป็นที่ตั้งของตลาดท้องศาลา อีกทั้งมีบึงกาโลว์จำนวนมากบริเวณหาดในวก รองลงมาคือพื้นที่ที่ 1.2 บริเวณตลาดบ้านใต้ ซึ่งมีบึงกาโลว์อยู่จำนวนหนึ่ง ส่วนพื้นที่ที่ 2 และ 3 นั้นมีการค้าและบริการใกล้เคียงกัน ส่วนใหญ่เป็นร้านค้าของชำและบึงกาโลว์ สำหรับอาชีพรับราชการนั้นมีจำนวนใกล้เคียงกัน เพราะข้าราชการครูและอนามัย มีกระจายเกือบทุกหมู่บ้าน เฉพาะพื้นที่ที่ 1.1 มีมากกว่า

* มีอาชีพมากกว่า 1 ร้อยละ 52.5   **อาชีพรวมและแหล่งรายได้ของครัวเรือน**

เล็กน้อย เพราะเป็นที่ตั้งของที่ว่าการอำเภอ สถานีตำรวจ และหน่วยงานราชการต่าง ๆ อาศัยรับจ้างและเลี้ยงสัตว์มีมากใกล้เคียงกันทุกพื้นที่ รูปที่ 63

5.1.2 รายได้และรายจ่ายของประชากร

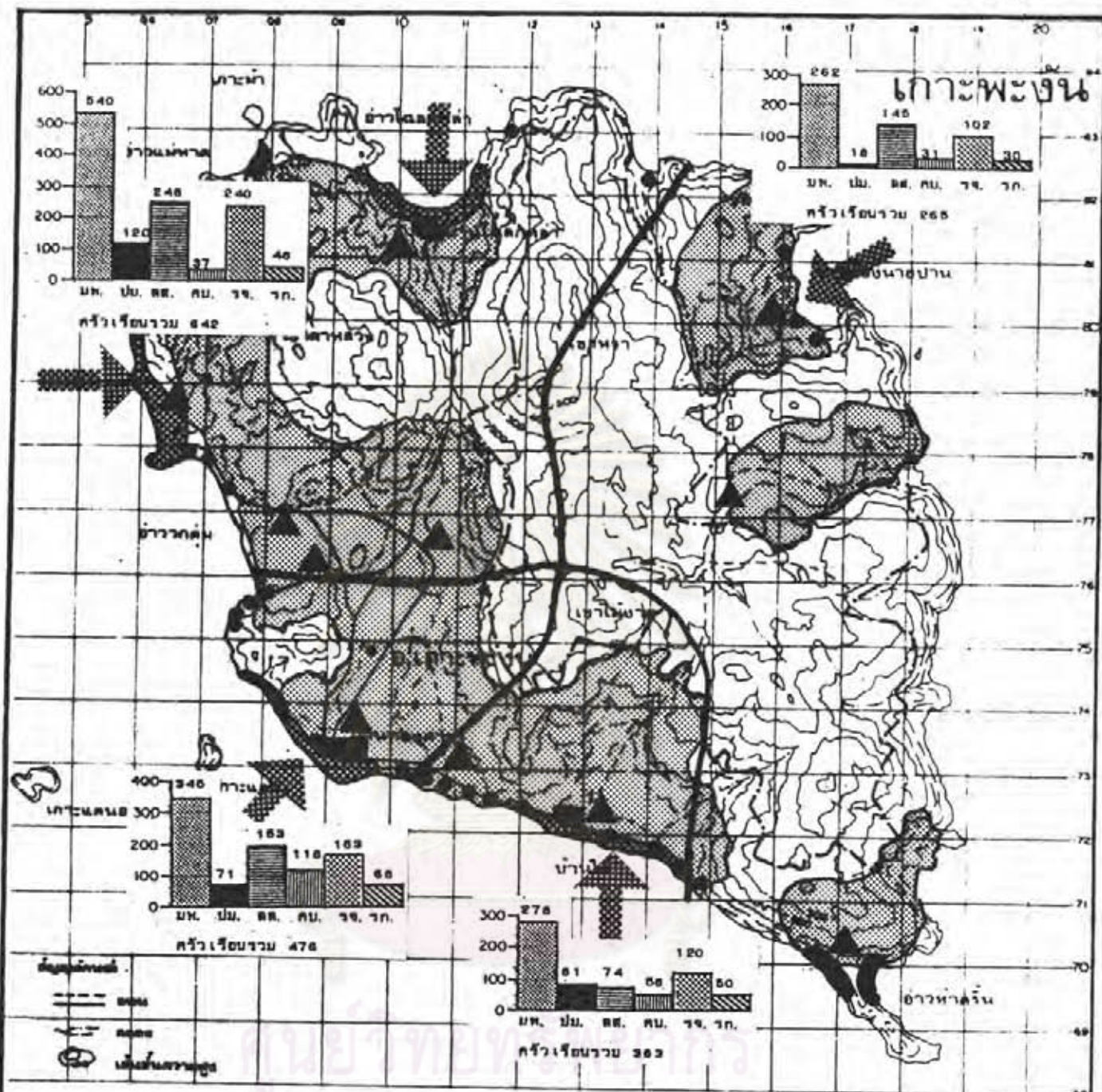
จากการสำรวจด้วยแบบสอบถามในปี 2530 ประมาณรายได้และรายจ่าย และรายได้สุทธิ ต่อปีของครัวเรือน ได้ดังแสดงในตารางที่ 26 ซึ่งสรุปได้ดังนี้

(1) ประชากรเกาะพะงัน มีรายได้เฉลี่ยครอบครัวละ 94,426.94 บาท/ปี จำนวนเป็นรายได้จากอาชีพหลักเฉลี่ย 61,985.96 บาท/ปี และอาชีพอื่น ๆ อีกเฉลี่ย 32,490.98 บาท/ปี

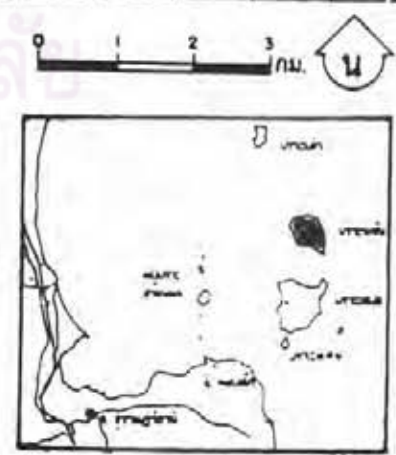
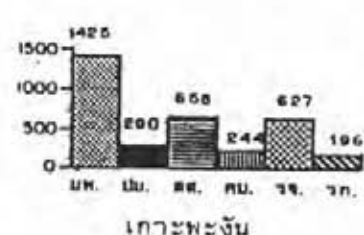
เมื่อนิยามารายได้ของประชากรเกาะพะงัน เปรียบเทียบตามเขตที่ตั้งทั้ง 4 พื้นที่ (ชุมชนที่ราบเกาะพะงัน 2 พื้นที่, ที่ราบเชิงเขาตาหลวง และชุมชนบนเทือกเขาหრა) พบว่า มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ANOVA SIG ที่ 0.0029) กล่าวคือ พื้นที่ที่ 1.1 มีรายได้เฉลี่ยสูงที่สุดถึง 140,363.36 บาท/ครัวเรือน ในขณะที่พื้นที่ที่ 3 มีรายได้เฉลี่ยต่ำสุดเพียง 41,660.39 บาท/ครัวเรือน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า พื้นที่ที่ 1.1 เป็นที่ตั้งของชุมชนศูนย์กลาง (บ้านท้องศาลา) ประชากรมีอาชีพค้าขายและประมง ทำให้มีผู้มียาไรได้สูงกว่า 500,000 บาท/ปี มีถึงร้อยละ 8.3 ซึ่งจากการสำรวจยังพบผู้ประกอบอาชีพประมงขนาดเล็กกลาง ที่มีรายได้สูงถึง 919,500 บาท/ปี ส่วนพื้นที่ที่ 3 นั้น เป็นที่ราบสูง และเป็นพื้นที่บุกเบิกใหม่เป็นส่วนใหญ่ ประชากรส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 40,000 บาท/ปี (ร้อยละ 60.7)

รายได้รวมของครัวเรือนเฉลี่ยเป็นรายได้ต่อคนได้ 32,532.15 บาท/คน ซึ่งส่วนใหญ่ร้อยละ 60.4 มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท/คน จะเห็นได้ว่า ประชากรเกาะพะงันมีรายได้โดยเฉลี่ยสูง สูงกว่ารายได้เฉลี่ยของประชากรในจังหวัดสุราษฎร์ธานี (14,579 บาท/คน)¹ โดยประชากรในพื้นที่ที่ 1.1 มีรายได้เฉลี่ยต่อคนมากที่สุดถึง 47,555.39 บาท รองลงมา คือ พื้นที่ที่ 2 มีรายได้เฉลี่ยคนละ 32,578.89 ในขณะที่พื้นที่ที่ 1.2 และ 3 มีรายได้เฉลี่ยเพียงคนละ 18,724.02

¹สำนักงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี, จังหวัดสุราษฎร์ธานี พุทธศักราช 2531, (สุราษฎร์ธานี: สำนักงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี, 2531), หน้า 7.

- เครื่องหมายและคำอธิบาย**
- ← บริเวณสำคัญของเอเชีย
  - ← ประมง
  - ค้าขายและบริการ
  - ▲ ราชการ
  - ▨ สวนมะพร้าว
  - แนวป่าเขตสงวนแห่งชาติ

รูปที่ 63 การกระจายเอเชียของควรรือนในแต่ละพื้นที่

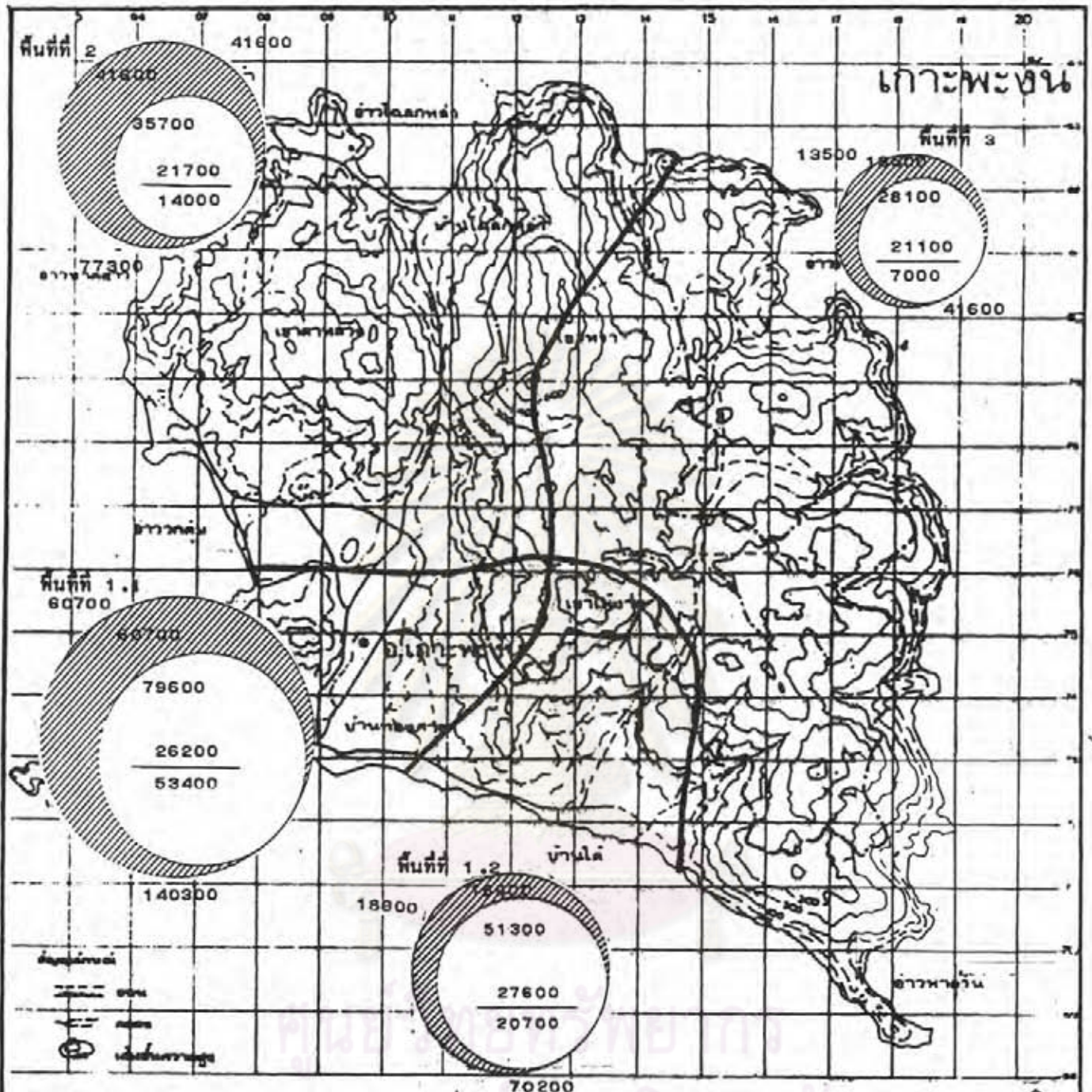
อนุชา เต็กสกุลตติก

การศึกษาและวางแผนพัฒนา อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
 วิทยาลัยนันทวิทยา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีนครินทร์ วิทยาลัยนันทวิทยา

ตารางที่ 26 สรุปรายได้ รายจ่าย และรายได้สุทธิของครัวเรือนและประชากรเกาะพะงัน

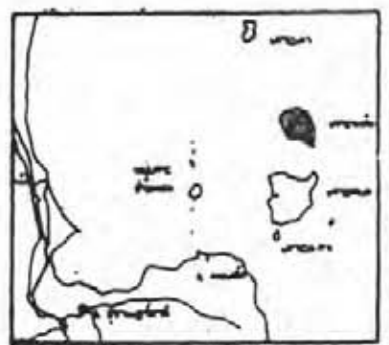
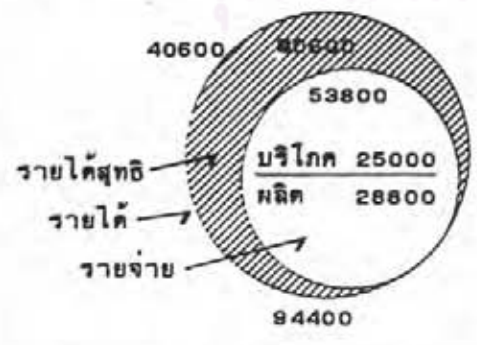
รายได้	พื้นที่เกาะพะงัน	เขตพื้นที่			
		1.1	2	3	1.2
รายได้รวมของครัวเรือน					
เฉลี่ย (บาท/ปี)	94426.94	140364.36	77346.11	41660.39	70265.24
รายได้จากอาชีพหลัก					
เฉลี่ย (บาท/ปี)	61985.96	99765.58	49540.95	15232	41889.69
รายได้จากอาชีพรองอื่น ๆ					
เฉลี่ย (บาท/ปี)	32440.98	40598.79	27805.16	26428.39	28375.55
รายได้เฉลี่ยต่อประชากร (บาท/คน/ปี)					
เฉลี่ย (บาท/คน/ปี)	32532.15	47555.39	32578.89	11691.75	18724.02
ค่าใช้จ่ายรวม					
เฉลี่ย (บาท/ปี)	53797.33	79626.49	35709.75	28144.29	51348.75
จ่ายเพื่อการบริโภค					
เฉลี่ย (บาท/ปี)	25032.56	26239.68	21689.74	21172.61	30633.73
จ่ายเพื่อการผลิต					
เฉลี่ย (บาท/ปี)	28764.76	53391.31	13974.34	6972.39	20715.02
ค่าใช้จ่ายรวมต่อประชากร					
เฉลี่ย (บาท/คน/ปี)	17070.32	27037.23	10455.93	8567.93	14272.93
ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคต่อประชากร					
เฉลี่ย (บาท/คน/ปี)	7252.65	7868.69	6275.78	6047.75	8371.11
ค่าใช้จ่ายเพื่อการผลิตต่อประชากร					
เฉลี่ย (บาท/คน/ปี)	9819.75	19170.04	4170.14	2520.36	5901.86

ที่มา : จากแบบสอบถาม (ดูรายละเอียด ภาคผนวก ง)

สัญลักษณ์
 - - - - - ถนน
 - - - - - รางรถไฟ
 (P) เมือง

หน่วยความยาวและค่าอธิบาย

รูปที่ 64 เปรียบเทียบระดับรายได้อัตโนมัติแต่ละพื้นที่

อนุชา เด็กสกุลคิลก

และ 691.75 บาท ตามลำดับ ข้อสังเกตที่ 1.2 และ 2 มีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนใกล้เคียงกัน แต่ลำดับมีรายได้อ่อนประชากรต่างกันมาก ทั้งนี้เพราะมีขนาดครัวเรือนที่แตกต่างกันนั่นเอง

แม้ว่ารายได้เฉลี่ยของครัวเรือนเกาะจะค่อนข้างสูง เมื่อเปรียบเทียบกับรายได้เฉลี่ยทั้งจังหวัด แต่จากการพิจารณา พบว่า ยังมีการกระจายรายได้ที่ไม่ดี หรือมีความไม่เสมอภาคในการกระจายรายได้ ดังจะเห็นได้จาก Lorenz Curve of Income ในรูปที่ 65 กล่าวคือ ร้อยละ 50 แรกของรายได้ กระจายสู่ครัวเรือนถึงร้อยละ 89 ของครัวเรือนทั้งหมด (โดยร้อยละ 50 แรกของครัวเรือนมีรายได้เพียงร้อยละ 15 ของรายได้ทั้งหมด) ส่วนรายได้อีกร้อยละ 50 หลัง กระจุกอยู่ในครัวเรือนเพียงร้อยละ 11 เท่านั้น (ร้อยละ 5 ของครัวเรือน มีรายได้ถึงร้อยละ 15 ของทั้งหมด และอีกร้อยละ 6 สุดท้าย มีรายได้ถึงร้อยละ 35 ของทั้งหมด) จาก Lorenz Curve นี้ เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์จีนิ (Gini Coefficient) * พบว่ามีค่า 0.5898 ซึ่งแสดงถึงความไม่เหมาะสมในการกระจายรายได้ค่อนข้างชัดเจน

* Gini Coefficient เป็นการคำนวณหาพื้นที่ระหว่าง Lorenz Curve กับเส้นมาตรฐาน ซึ่งแสดงถึงการกระจายรายได้ที่สมบูรณ์ (Absolute Equality) นำมาหารด้วยพื้นที่สามเหลี่ยมใต้เส้นมาตรฐาน หรืออาจคำนวณพื้นที่สามเหลี่ยม ภายใต้ Lorenz Curve จากนั้นคูณพื้นที่นี้ด้วย 2 แล้วนำไปลบออกจากพื้นที่สี่เหลี่ยมส่วนที่เหลือ และหารด้วย 2 ดังสูตรทางคณิตศาสตร์

$$G = 1 - 2 \left[\sum_{i=1}^{n-1} (f_i - f_{i-1}) (Y_{i-1}) + 1/2 \sum_{i=1}^{n-1} (f_i - f_{i-1}) (Y_i - Y_{i-1}) \right]$$

เมื่อ G = ค่าสัมประสิทธิ์จีนิ

(= 0 เป็นการกระจายที่เสมอภาคอย่างสมบูรณ์
 = 1 เป็นการกระจายที่ไม่เสมอภาคอย่างสมบูรณ์
 ดังนั้น ยิ่งค่า G ต่ำ ยิ่งมีความเป็นธรรมมากเท่านั้น)

f_i = ความถี่สะสมของจำนวนครัวเรือนที่มีระดับรายได้ที่ i

Y_i = ความถี่สะสมของรายได้ทั้งหมดของครัวเรือนที่มีรายได้ระดับ i

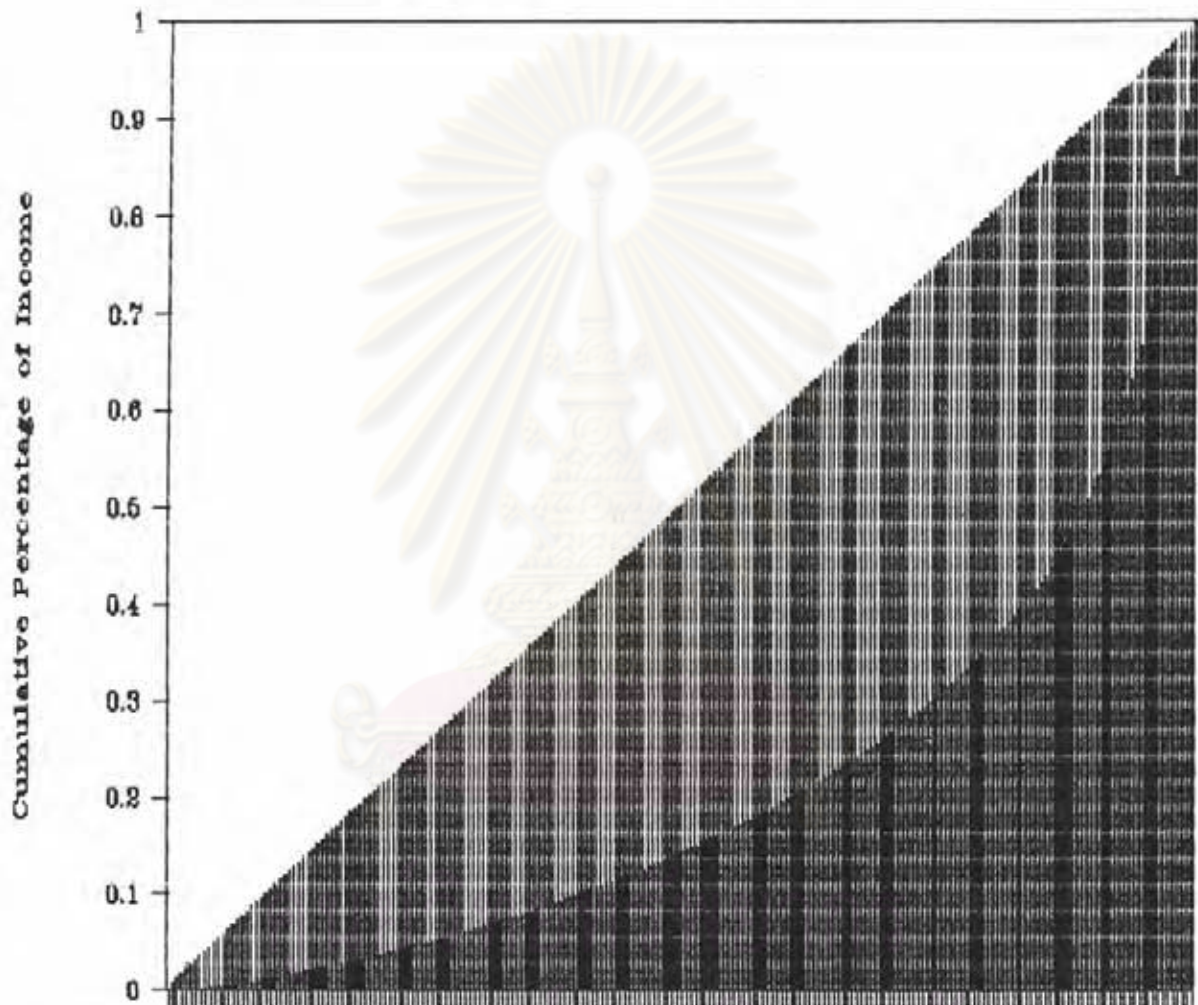
$i = 1, 2, \dots, n =$ จำนวนระดับรายได้ที่ทราบ โดย n

เป็นจุดสุดท้ายของ Lorenz Curve

(N.C. Kawani and N. Podder, Efficient Estimation of the Lorenz Curve and Associated Inequality Measures from Grouped Observations, Econometrica, 44 (1976). อ้างโดย เมธี ครองแก้ว "-----".

Income of Ko Phangan's Household

Lorenz Curve of Inc
  Absolute Line

Gini Coefficient = 0.5898

รูปที่ 65 การกระจายรายได้ ศึกษาโดย Lorenz Curve

อนุชา เล็กสกุลติก

การศึกษาและวางแผนพัฒนา อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิทยาลัยน้อมปัญญา มหาวิทยาลัยราชภัฏวราวุฒวิทยา

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

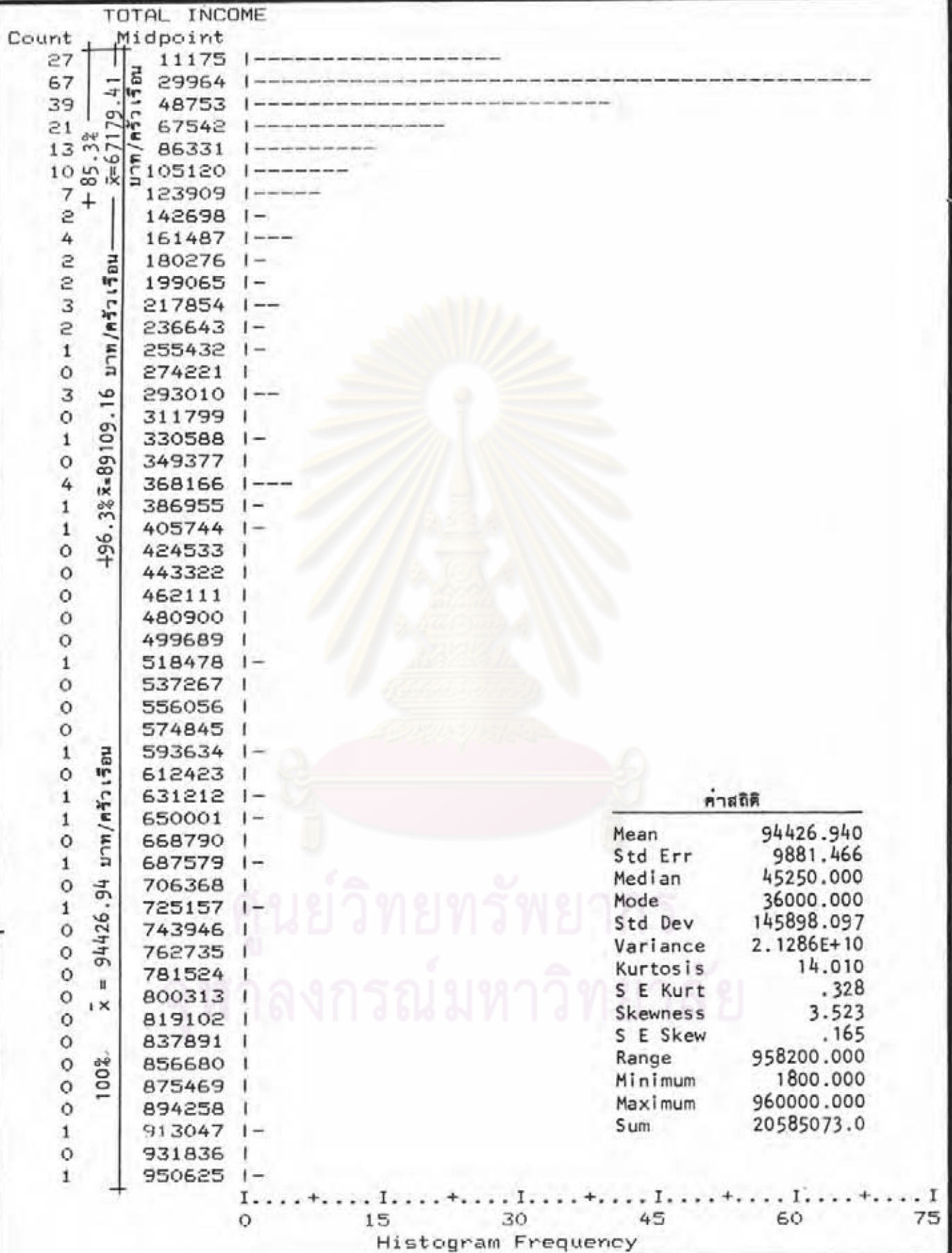
นอกจากนี้ ถ้าพิจารณาการกระจายรายได้จาก Histogram ของความถี่ระดับต่าง ๆ ดังรูปที่ 68 จะเห็นได้ชัดเจนว่า ประชากรส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำ ดังนั้น หากแบ่งพิจารณา รายได้เฉลี่ยเฉพาะกลุ่ม พบว่าร้อยละ 89.3 แรก และร้อยละ 96.3 แรก ประชากรจะมีรายได้เฉลี่ยเพียง 67,179.41 บาท/ต่อครัวเรือน และ 89,109.16 บาท/ครัวเรือนตามลำดับ

(2) ด้านรายจ่ายของครัวเรือนนั้น ประชากรเกาะพะงันมีรายจ่ายเฉลี่ยเพียง 53,797.33 บาท/ปี เป็นรายจ่ายเพื่อการบริโภคเฉลี่ย 25,032.56 บาท/ปี และเป็นรายจ่ายเพื่อการผลิตเฉลี่ยอีก 28,764.76 บาท/ปี ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคมีสัดส่วนค่อนข้างสูงถึง 46.4 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด เพราะการผลิตส่วนใหญ่ คือ การทำสวนมะพร้าว และรับจ้าง ซึ่งเป็นการผลิตที่มีการลงทุนต่ำ โดยเฉพาะสวนมะพร้าว เป็นส่วนเก่าที่ปลูกมาเป็นเวลานาน การลงทุนจึงเป็นค่าจ้างเก็บผลและขนส่งเป็นส่วนใหญ่ ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ของประชากรต่ำกว่าค่าใช้จ่ายเฉลี่ยทั้งสิ้น ทั้งนี้เพราะมีประชากรบางส่วนที่มีค่าใช้จ่ายด้านการผลิตค่อนข้างสูงนั่นเอง

ลักษณะการกระจายรายจ่ายของครัวเรือน จากการพิจารณาเส้น Lorenz Curve และ Gini Coefficient (0.5098) จะยังพบความไม่เสมอภาคในการใช้จ่ายอยู่บ้าง แต่มีการกระจายที่ดีกว่าการกระจายรายได้ ทั้งนี้เพราะค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคนั้น ไม่มีความแตกต่างกันมากนัก เนื่องจากเป็นค่าใช้จ่ายในการครองชีพ จากรูปที่ 67 พบว่า ครัวเรือนร้อยละ 50 มีค่าใช้จ่ายเพียงร้อยละ 18 ของค่าใช้จ่ายรวมร้อยละ 85 ของครัวเรือนทั้งหมด ใช้จ่ายเพียงครึ่งหนึ่งของค่าใช้จ่ายรวม โดยในกลุ่มผู้มีรายจ่ายสูง ร้อยละ 8 จ่ายเงินถึงร้อยละ 37 ของรายจ่ายรวมทั้งหมด โดยร้อยละ 4.5 จากกลุ่มนี้ มีการใช้จ่ายถึงร้อยละ 27 ของรายจ่ายทั้งหมดด้วย

จากการพิจารณาการกระจาย โดยใช้ Histogram (รูปที่ 68) สามารถเห็นได้ชัดเจนว่าประชาชนส่วนใหญ่ร้อยละ 94.5 มีค่าใช้จ่ายรวมเฉลี่ยต่ำ เพียง 39,882.46 บาท/ครัวเรือนต่อปี

ค่าใช้จ่ายในการบริโภคเฉลี่ย 25,032.56 บาท/ครัวเรือน/ปี ได้จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายค่าอาหารมากที่สุดถึง 25,890.67 บาท/ครัวเรือนหรือร้อยละ 63.5 รองลงไปคือ ค่าใช้จ่ายเป็นค่าเช่าเรือนบุตร การใช้น้ำมัน (ไฟฟ้า, แก๊ส) ค่าเครื่องนุ่งห่มและการรักษาพยาบาล ร้อยละ 16.2; 6.8, 4.6 และ 4.1 ตามลำดับ ส่วนที่เหลือเป็นค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ได้แก่ ค่าภาษี ค่าเดินทาง เป็นต้น (รูปที่ 69) เมื่อ

รูปที่ 66: Histogram แสดงการกระจายรายได้ของครัวเรือน เกาะพะงัน

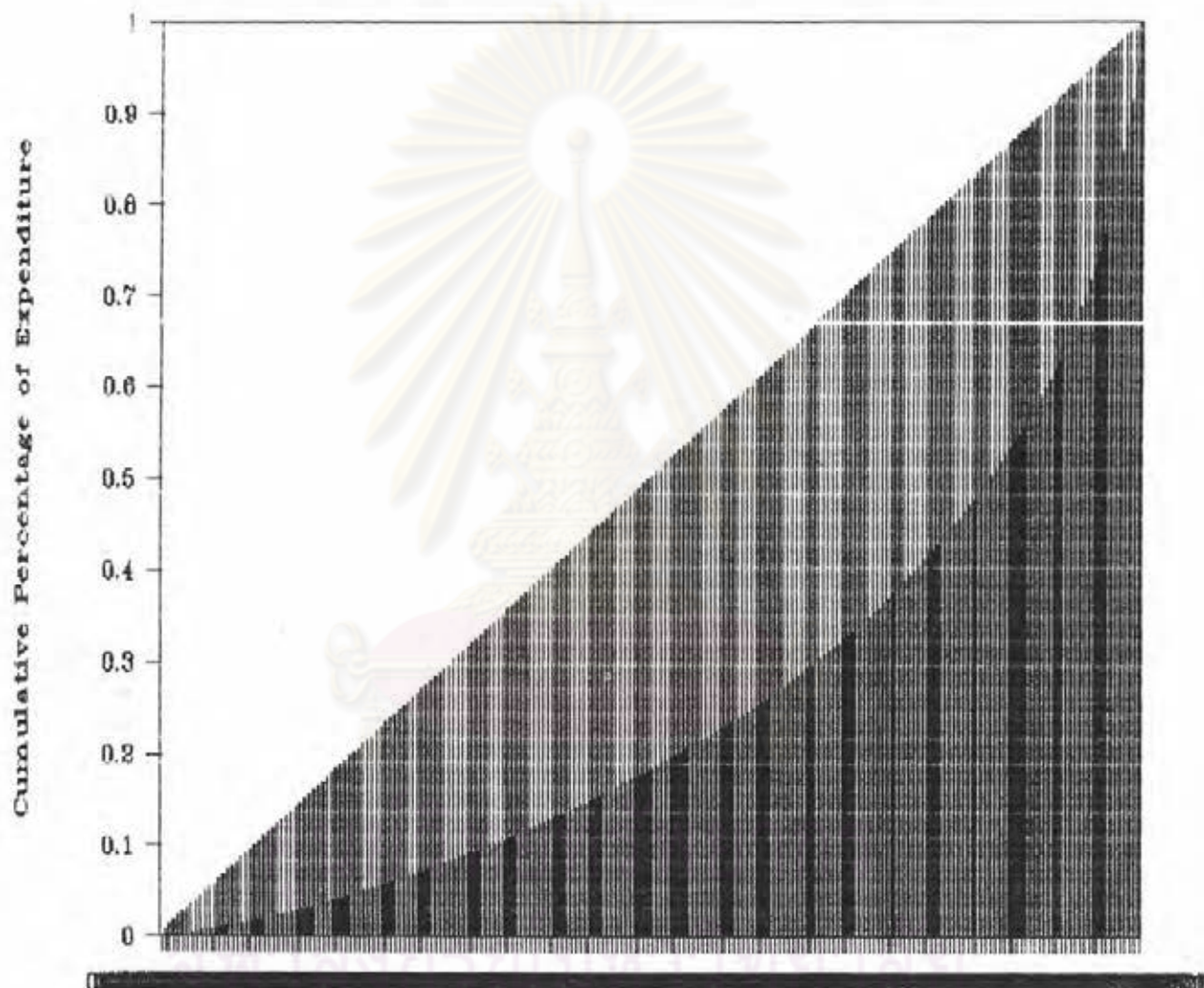
อนุชา เด็กสกุลดิลก

การศึกษาและวางแผนพัฒนา อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการวางแผนภาคและเมือง

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Expenditure of Ko Phangan's Household

Cumulative Percentage of Household

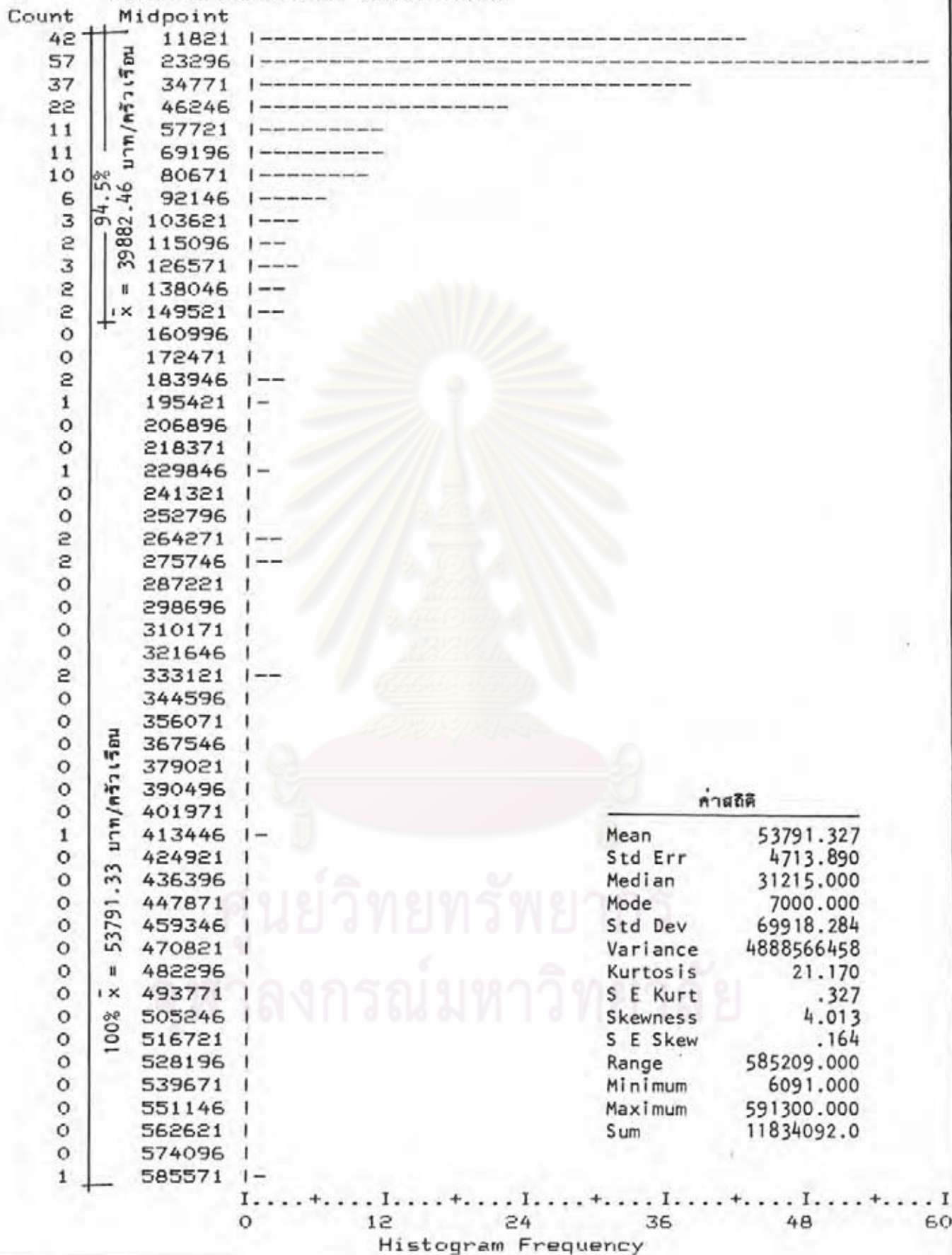
Lorenz Curve of Exp
  Absolute Line

Gini Coefficient = 0.5098

รูปที่ 67	การกระจายของรายจ่ายพิจารณาโดย Lorenz curve	อนชา เล็กสกุลติก
-----------	--	------------------

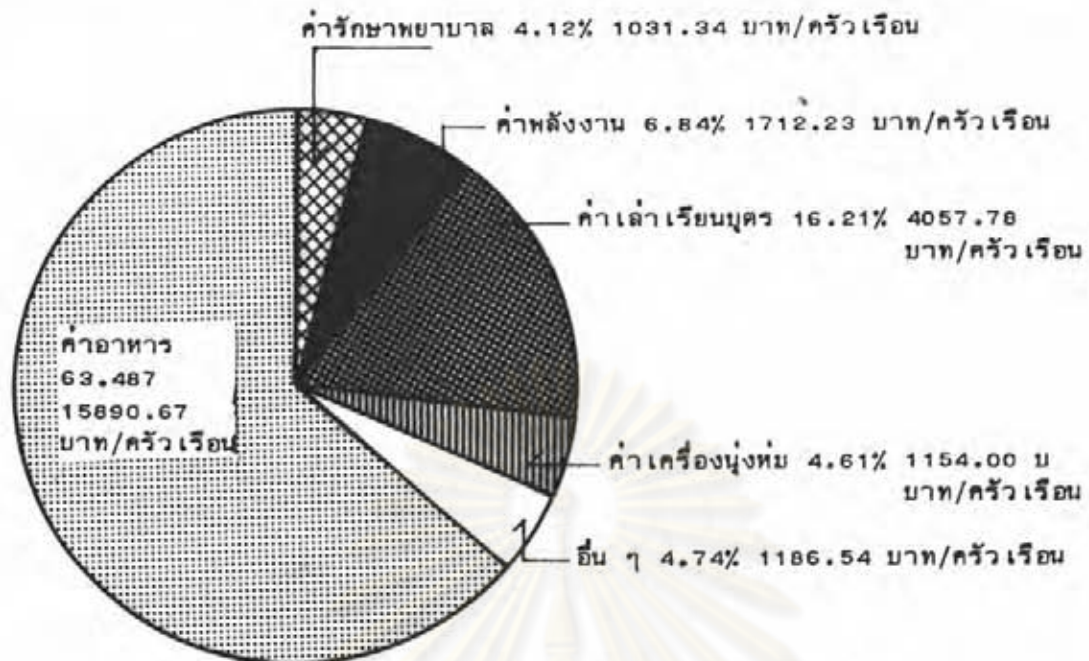
การศึกษาและวางแผนพัฒนา อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
 วิทยาลัยพัฒนศาสตร์สุราษฎร์ธานี สาขาวิชาวางแผนภาคและเมือง   คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

TOTAL EXPENDITURE (BAHT/YEAR)

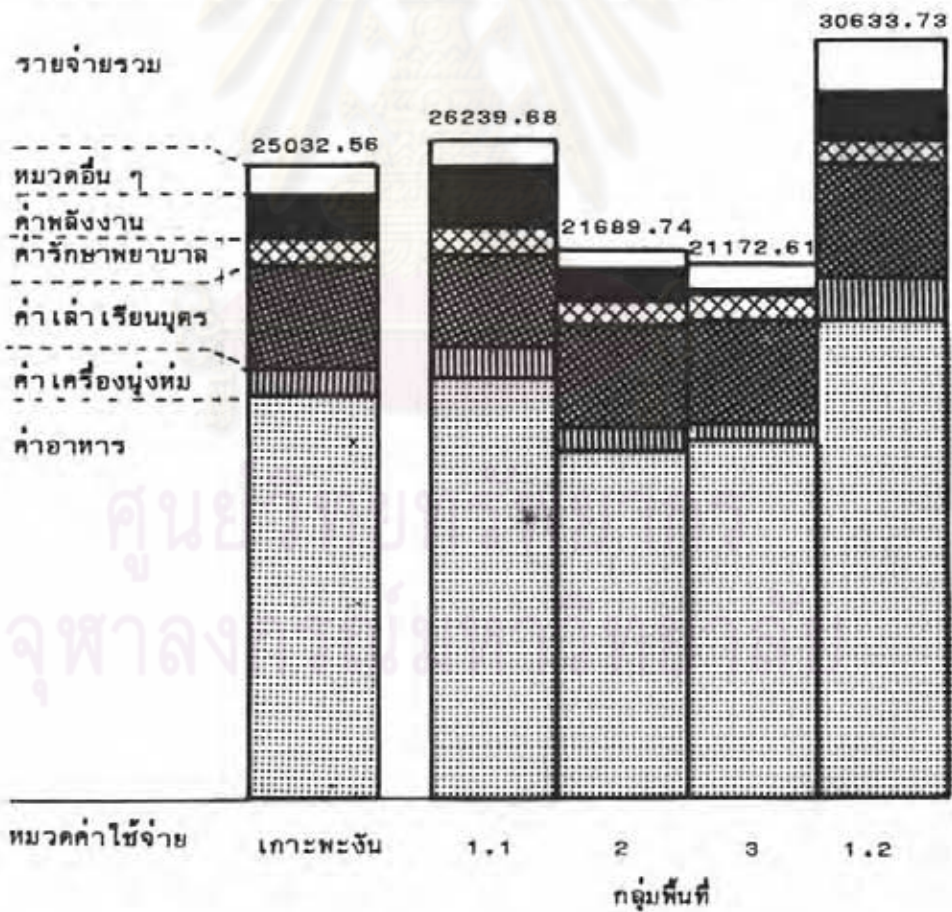

รูปที่ 68 Histogram แสดงการกระจายรายจ่ายของครัวเรือน เกาะพะงัน

อนุชา เล็กสกุลดิลก

สัดส่วนค่าใช้จ่าย รวมเฉลี่ย 25032.56 บาท/ครัวเรือน

รูปที่ 69 การจำแนกรายจ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือน เกาะพะงัน

อนุชา เล็กสกุลดิลก

การศึกษาและวางแผนพัฒนา อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
 วิทยาลัยนพนธ์วิทยุณานาบัณฑิตศึกษากวาวงแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พิจารณาตามกลุ่มพื้นที่ พบว่า ประชากรในกลุ่มพื้นที่ที่ 1.2 มีการใช้จ่ายค่าบริโภคสูงสุด เฉลี่ยครอบครัวละ 30,633.73 บาท/ปี รองลงมาคือ กลุ่มพื้นที่ที่ 1.1 เฉลี่ย 26,239.68 บาท/ครัวเรือน/ปี ส่วนกลุ่มพื้นที่ที่ 2 และ 3 มีค่าใช้จ่ายบริโภคเฉลี่ยใกล้เคียงกัน คือ 21,689.74 และ 21,172.61 บาท/ครัวเรือน/ปี

ค่าใช้จ่ายในการผลิต จำแนกเป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับพืชเฉลี่ย 4,259.90 บาท/ครัวเรือนปลูกพืช ค่าใช้จ่ายในการทำประมงเฉลี่ย 54,036.59 บาท/ครัวเรือนประมง ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 37.22 ของครัวเรือนทั้งหมด) เฉลี่ย 3,203.19 บาท/ครัวเรือนเลี้ยงสัตว์ และผู้ทำการค้าขายและบริการ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 90,565.86 บาท/ครัวเรือน จะเห็นได้ว่า ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย มีต้นทุนสูงที่สุด รองลงมา คือ อาชีพประมง ส่วนอาชีพทำสวนผลไม้ มีต้นทุนต่ำ เพราะเป็นสวนมะพร้าว เป็นส่วนใหญ่ โดยผู้มีอาชีพ รับจ้างและรับราชการไม่ระบุต้นทุนในการผลิต ระบุแต่ค่าใช้จ่ายในการบริโภค

เมื่อนิยามค่าใช้จ่ายต่อประชากร พบว่า ประชากรเกาะพะงันมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยคนละ 17,070.72 บาท จำแนกเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภค เฉลี่ย 7,252.65 บาท/คน และเพื่อการผลิตเฉลี่ย 9,819.75 บาท/คน/ปี

(3) จากรายได้รายจ่ายของครัวเรือน พบว่า รายได้สุทธิของครัวเรือนเมื่อหักค่าใช้จ่ายแล้ว โดยเฉลี่ยมีเงินเหลือ 40,319.74 บาท/ครัวเรือน โดยครัวเรือนร้อยละ 81.4 มีรายได้มากกว่ารายจ่าย ผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่ารายจ่าย ร้อยละ 18.6 นั้น เป็นเพราะมีการลงทุนสูงมากในบางอาชีพ เช่น ประมง และมีการบริโภคสูงในบางครัวเรือน โดยเฉพาะในหมวดค่าเช่าเรือนบุตร ซึ่งมักเดินทางเข้าไปเรือนในกรุงเทพฯ

ครัวเรือนที่มีรายได้สุทธิต่ำสุดขาดทุนถึง 178,800 บาท และครัวเรือนที่มีรายได้สุทธิสูงสุดได้กำไรถึง 507,346 บาท ซึ่งเป็นอาชีพประมงเช่นกัน ผู้ที่มีรายได้สุทธิค่อนข้างสูง ได้แก่ อาชีพ รับราชการ การค้าและบริการ และรับจ้าง โดยเฉพาะอาชีพรับราชการ และรับจ้างเกือบไม่มีค่าใช้จ่ายในการผลิต

จากการศึกษา เห็นได้ว่า ประชากรเกาะพะงันมีอาชีพมั่นคง มีรายได้เพียงพอต่อการใช้จ่ายในครัวเรือน และการลงทุนทำการผลิตเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้ เพราะ ปัจจุบัน อัตราค่าครองชีพในเกาะพะงันไม่สูงมากนัก ประกอบกับ การลงทุน

ทางการผลิตส่วนใหญ่แล้ว ยังมีการลงทุนต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การทำสวนมะพร้าว ซึ่งมีการพัฒนาทางการผลิตน้อย การผลิตส่วนใหญ่มีลักษณะ non-intensive ซึ่งก่อให้เกิดผลผลิตที่ค่อนข้างต่ำ และมีส่วนทำให้รายได้ส่วนใหญ่ยังต่ำอยู่

(4) เมื่อเปรียบเทียบรายได้อาจระหว่างกลุ่มพื้นที่ (รูปที่ 64) สรุปได้ว่า

(4.1) พื้นที่ 1.1 มีรายได้เฉลี่ยสูงที่สุดถึง 140,364.36 บาท สูงกว่ารายได้เฉลี่ยรวม ในขณะที่พื้นที่ 2, 1.2 และ 3 มีรายได้เฉลี่ยเพียง 77,346.11; 70,265.24 และ 41,660.39 ซึ่งต่ำกว่ามาก เพราะในพื้นที่ 1.1 มีครัวเรือนประมงและค้าขายจำนวนมาก ส่วนพื้นที่ 3 ประชากรมีรายได้ต่ำมาก ซึ่งเห็นได้ว่า ยังมีความยากจนของประชากรและความเหลื่อมล้ำระหว่างพื้นที่สูง

อย่างไรก็ตาม ขนาดของรายได้เฉลี่ยต่อประชากร 1 คน นั้น มีความแตกต่างกันน้อยลง โดยพื้นที่ 1.1, 2, 1.2 และ 3 มีรายได้เฉลี่ยต่อประชากรเป็น 47,555.39; 32,578.89; 18,724.02 และ 11,691.75 บาท/คน ตามลำดับ ทั้งนี้เพราะมีความแตกต่างของขนาดประชากรต่อครัวเรือน

(4.2) รายจ่ายของครัวเรือน พื้นที่ 1.1 จ่ายมากที่สุด (79,600 บาท/ครัวเรือน) รองลงมาคือพื้นที่ 1.2 (51,300 บาท/ครัวเรือน) ซึ่งจ่ายมากกว่าพื้นที่ 2 ทั้ง ๆ ที่รายได้ใกล้เคียงกัน ทำให้รายได้สุทธิของพื้นที่ 1.2 ต่ำกว่าพื้นที่ 2 มาก ความแตกต่างของรายจ่ายขึ้นอยู่กับลักษณะการลงทุนการผลิต เพราะค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในทุกกลุ่มที่มีระดับแตกต่างกันไม่มากนัก (โดยชุมชนที่รายสูงกว่า มีการบริโภคสูงกว่าเล็กน้อย)

(4.3) การกระจายการใช้จ่ายเพื่อบริโภคระหว่างพื้นที่ มีความแตกต่างกันค่อนข้างชัดเจนใน 2 หมวด คือ หมวดค่าอาหาร ค่าพลังงาน และเครื่องนุ่งห่ม โดยพื้นที่ 1.2 ใช้จ่ายค่าอาหารและเครื่องนุ่งห่มมากที่สุด รองลงมาคือ พื้นที่ 1.1 ส่วนพื้นที่ 2, 3 มีการใช้จ่ายใกล้เคียงกัน ด้านการใช้จ่ายพลังงานไฟฟ้า พื้นที่ 1.1, 1.2, 2 และ 3 มีการใช้จ่ายมาก-น้อยตามลำดับ ทั้งนี้เพราะมีความสะดวกในการใช้ไฟฟ้าและก๊าซต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พื้นที่ 3 มีบริการไฟฟ้าใช้น้อย และมีโอกาสการหาเงินเสริมรายได้

5.1.3 สถานะทางการเงิน

ประชากรส่วนใหญ่มีรายได้น้อยกว่ารายจ่าย จึงนับว่ามีสถานะทางการเงินที่ไม่ดีในการประกอบอาชีพ ส่วนทางด้านการเงินนั้น ประชากรเกาะพะงัน มีสถานะทางการเงินค่อนข้างดี (ดังตารางที่ 27) กล่าวคือ

ตารางที่ 27 เงินออมและหนี้สินของครัวเรือนเกาะพะงัน

	พื้นที่เกาะพะงัน		เขตพื้นที่		
	1.1	2	3	1.2	
เงินออม					
มีเงินออมร้อยละ	52.0	100	49.3	53.6	37.8
ฝากธนาคารร้อยละ	36.3	83.0	74.1	73.3	68.8
เฉลี่ย					
(บาท/ครัวเรือน)	47741.84	53999.50	31666	7666.67	66135.27
S.D.	39604.33	36877.52	31124.2	1527.53	43521.53
เฉลี่ย					
ครัวเรือนทั้งหมด	24825.76	53999.50	13616.38	4109.34	24999.13
หนี้สิน					
มีหนี้สินร้อยละ	12.6	9.9	4.3	25.0	24.4
เฉลี่ย					
(บาท/ครัวเรือน/ปี)	17417.86	28785.71	21000	9171.43	14454.55
S.D.	27882.69	53911.56	25357.44	7848.93	6170.31
เฉลี่ย					
ครัวเรือนทั้งหมด	2187	2487.65	913.04	229.28	3533.33

ที่มา แบบสอบถาม

(3.1) เงินออม : ร้อยละ 52 ของครัวเรือนมีเงินออม โดยประชากรในชั้นที่ 1.1 มีเงินออมน้อยกว่า 100 ร้อยละ คือ ชั้นที่ 1.2, 2 และ 4 มีเงินออมน้อยกว่า 53.6, 49.3 และ 37.8 ตามลำดับ ลักษณะการออมส่วนใหญ่ร้อยละ 77.1 นำไปฝากไว้กับธนาคาร (ซึ่งอยู่นอกเขตอำเภอ) มีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่ใช้ซื้อของเก็บไว้ และเก็บไว้กับตัว (ร้อยละ 12.3 และ 8.6 ของผู้มีเงินออม) ขนาดของเงินออม มีตั้งแต่ 5,000 บาท จนถึงกว่า 100,000 บาท หรือเฉลี่ย 47,741.89 บาท /ครัวเรือน (คิดเป็นปริมาณเงินออมเฉลี่ย 24,825.76 บาท/ครัวเรือนทั้งหมด)

(3.2) หนี้สิน : เพียงร้อยละ 13 ของประชากรเท่านั้นที่มีหนี้สิน โดยประชากรในชั้นที่ 3 และ 4 มีสัดส่วนผู้มีหนี้สินสูงที่สุดถึงร้อยละ 25 และ 24.4 ปริมาณหนี้สินที่มีอยู่มีตั้งแต่ 2,000 บาท/ครัวเรือน ถึง 150,000 บาท/ครัวเรือน หรือเฉลี่ย 17,417.86 บาท/ครัวเรือน (คิดเป็นหนี้สินเฉลี่ย 2,187 บาท/ครัวเรือนทั้งหมด)

5.1.4 บ้านและทรัพย์สิน

บ้านและทรัพย์สิน แสดงถึงความเป็นอยู่ของประชากร ประชากรที่มีฐานะดีมักจะมียุทธศาสตร์เพียงพอต่อการดำรงชีวิตมากกว่าปัจจัยพื้นฐาน ในภาวศึกษานี้ได้พิจารณาบ้านและเครื่องใช้ภายในบ้านซึ่งพบว่า ประชากรในชั้นที่ 1 มีความเป็นอยู่ที่ดีกว่าประชากรในชั้นที่ 2, 3 และ 4 (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในภาคผนวก ง) กล่าวคือ

(1) บ้านอยู่อาศัย : พบว่า ประชากรเกาะพะงันมีบ้านเป็นของตนเองเกือบทั้งหมด คือ ร้อยละ 96.8 โดยประชากรในชั้นที่ 1.1 และ 1.2 เท่านั้นที่มีต้องเช่าหรืออาศัยญาติอยู่อาศัย คิดเป็นร้อยละ 97.5 และ 88.6 ตามลำดับ

ลักษณะบ้านเรือนเกาะพะงัน เป็นบ้านชั้นเดียวได้ถูกสูงเป็นส่วนใหญ่ รองลงมา คือ บ้านชั้นเดียวติดเนินดินและสองชั้น น้อยที่สุดมีบ้านชั้นเดียวได้ถูกเตี้ย คือ ร้อยละ 46.4, 21.8, 18.2 และ 19.6 ตามลำดับ ลักษณะบ้านมีความแตกต่างกันระหว่างชั้นที่ กล่าวคือ ชั้นที่ 2 และ 3 มีสัดส่วนบ้านชั้นเดียวได้ถูกเตี้ยมากขึ้น ในขณะที่ชั้นที่ 1.2 กลับมีสัดส่วนบ้านสองชั้นสูงขึ้น

วัสดุในการสร้างบ้านเป็นไม้มากที่สุดทั้งวัสดุพื้น ฝาผนัง โดยมีหลังคากระเบื้องเป็นส่วนใหญ่ด้วย

ขนาดบ้านโดยเฉลี่ยประมาณ 69.261 ตร.ม. โดยในแผนที่ 1.2 และ 1.1 มีขนาดเฉลี่ยใหญ่กว่าขนาดโดยเฉลี่ยทั้งเกาะ คือ 96.25 และ 81.68 ตร.ม. ส่วนอีก 2 แผนที่ขนาดเฉลี่ย 55.49 และ 56.30 ตามลำดับ ขนาดของบ้านมีหลายระดับใกล้เคียงกัน แสดงให้เห็นว่า บ้านเรือนในเกาะพะงันมีหลายรูปแบบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับฐานะ ขนาดของครัวเรือน ระดับความเจริญของชุมชนและอายุของชุมชนด้วย เช่น แผนที่ 1.1 และ 1.2 มีความเจริญ และเป็นชุมชนมากกว่า จึงมีขนาดบ้านเรือนเฉลี่ยสูงกว่าด้วย

(2) การใช้ส้วม : ส้วมซึมได้รับความนิยมน้อยลงแล้วในเกาะพะงัน คือ มีการใช้ส้วมซึมมีถึงร้อยละ 74.3 มีเพียงเล็กน้อยที่ยังใช้ส้วมหลุมอยู่ คือ เพียงร้อยละ 2.3 เท่านั้น ส่วนที่เหลือไม่มีส้วมใช้ คิดเป็นร้อยละ 23.4 ยังคงขับถ่ายในสวนและพื้นที่ป่า เนื่องจากอยู่ในเขตภูเขาและที่ราบเชิงเขา (แผนที่ 2 และ 3 ร้อยละ 42.8 และ 37.7 ตามลำดับ)

(3) ทรัพย์สินประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้าของประชากร : ประชากรเกือบทั้งหมด (มากกว่าร้อยละ 85) มีไฟฟ้าใช้ยกเว้นแผนที่ 1.2 มีไฟฟ้าใช้เพียงร้อยละ 53.6 เท่านั้น เพราะหมู่ที่ 4 ต.บ้านใต้ อยู่ด้านหลังของเขาส่งตะวันออก การเดินสายไฟฟ้ายังไม่ไปถึง ดังนั้น การใช้ไฟฟ้าจึงมีสูงในแผนที่ 1.1 เมื่อมีไฟฟ้าใช้ อุปกรณ์ไฟฟ้าจึงเป็นที่นิยมกันมาก เฉลี่ยร้อยละ 44.3 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วิทยุ (ร้อยละ 63.7) และหม้อหุงข้าวไฟฟ้า (50.2) โดยตู้เย็นเป็นเครื่องใช้ไฟฟ้าที่มีใช้น้อยที่สุด เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับแผนที่ พบว่า สัดส่วนการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าของแผนที่ 1.1 และ 1.2 มีมากที่สุด เฉลี่ยร้อยละ 54.1 และ 53.3 ของครัวเรือนทั้งหมด และแผนที่ 3 มีสัดส่วนน้อยที่สุด เพียงร้อยละ 20.7 เท่านั้น

(4) การใช้พลังงานเชื้อเพลิง : นอกจากการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าแล้ว การใช้เชื้อเพลิงในการหุงต้ม เป็นเครื่องบ่งชี้สถานะทางเศรษฐกิจ ได้อีกประการหนึ่ง จากการสำรวจประชากรเกาะพะงัน ใช้ถ่านไม้เป็นเชื้อเพลิงมากที่สุด คือ ร้อยละ 55.5 รองลงมา คือ ใช้แก๊สหุงต้มร้อยละ 25 และใช้ทั้งสองอย่างรวมกันร้อยละ 18.5 การใช้เชื้อเพลิงมีความแตกต่างกันระหว่างพื้นที่อย่างเห็นได้ชัด คือ ในแผนที่ 1.1 ใช้แก๊สอย่างเดียวยังร้อยละ 50.6 มีใช้ถ่านไม้อย่างเดียวเพียงร้อยละ 33.3 ในขณะที่แผนที่ 3, 2 และ 1.2 ใช้ถ่านไม้ถึงร้อยละ 96.3, 72.5 และ 44.2 แต่ทั้งนี้ในแผนที่ 1.2 มีการใช้แก๊สและถ่านไม้ปนกันถึงร้อยละ 41.9 ด้วย จึงเห็นได้ว่า ชุมชนในแผนที่ 1.1 มีสถานะการใช้เชื้อเพลิงสูงกว่า (คะแนน 2.15) รองลงมา คือ แผนที่ 1.2, 2 และ 3 (คะแนน 1.698, 1.35 และ 1.07 ตามลำดับ)

5.1.5 ที่ดินและการถือครองที่ดิน

(1) การถือครองที่ดิน

การถือครองที่ดินเกาะพะงัน มีทั้งสิ้น 6,174 แปลง (นับรวมภูเขา 9 ลูกด้วย) จำแนกเป็นที่ดินราชการและที่สาธารณะ 74 แปลง เนื้อที่ 56,130 ไร่และที่เอกชนถือครองอีก 6,100 แปลง เนื้อที่ 48,870 ไร่ ดังแสดงในตารางที่ 28 ที่ดินเอกชนได้รับเอกสารสิทธิ์ คือ โฉนด (น.ส.4), น.ส.3 ก., ส.ค.1 และ สทก.1 ทั้งนี้ โฉนดเป็นเอกสารสิทธิ์ใหม่สำหรับเกาะพะงันเมื่อปี 2531 ซึ่งได้เปลี่ยนแปลงจากเอกสารสิทธิ์ น.ส.3 ก. และ น.ส.3 บริเวณที่ราบทุกแห่ง ยกเว้นหมู่ที่ 4, 5 ตำบลบ้านใต้ ส่วนที่ที่ยังมีความลาดเอียงสูง ยังคงใช้เอกสารสิทธิ์เดิม นอกจากนี้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ให้เอกสารสิทธิ์แก่ผู้ที่ใช้ที่ดิน ในเขตป่าสงวนและป่าไม้ถาวรแห่งชาติ (สทก.1) จำนวน 164 แปลง เนื้อที่ 1971-2-75 ไร่ ซึ่งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เกาะพะงัน ดังรูปที่ 70 และรายละเอียดภาคผนวก ฉ

(2) การใช้ประโยชน์ที่ดินทำกิน

เกาะพะงันมีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้อง 49,125 ไร่ ในที่เอกชนถือครอง 48,870 ไร่ และการใช้ประโยชน์ในที่สาธารณะหรือภูเขาอีก 250 ไร่ ที่ดินส่วนใหญ่เป็นที่สวน 36,826 ไร่ ที่เอกชนทำประโยชน์ 6,955 ไร่ และที่พาณิชย์กรรม/อยู่อาศัย 4,060 ไร่ (ตารางที่ 29) การใช้ที่ดินนี้เมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลการเกษตรของสำนักงานเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่มีพื้นที่กสิกรรมถึง 51,539 ไร่ อาจกล่าวได้ว่ามีการบุกรุกที่ป่าและภูเขา เป็นจำนวนมาก ซึ่งจากการวิเคราะห์ เราใช้ที่ดินพบว่า ที่สวนมะพร้าว เกาะพะงัน มีทั้งสิ้น 43,169 ไร่ มีพื้นที่ป่าผสมสวน 15,487 ไร่ และที่ดินบุกรุกแผ้วถางอีก 9,069 ไร่

(3) ราคาที่ดิน

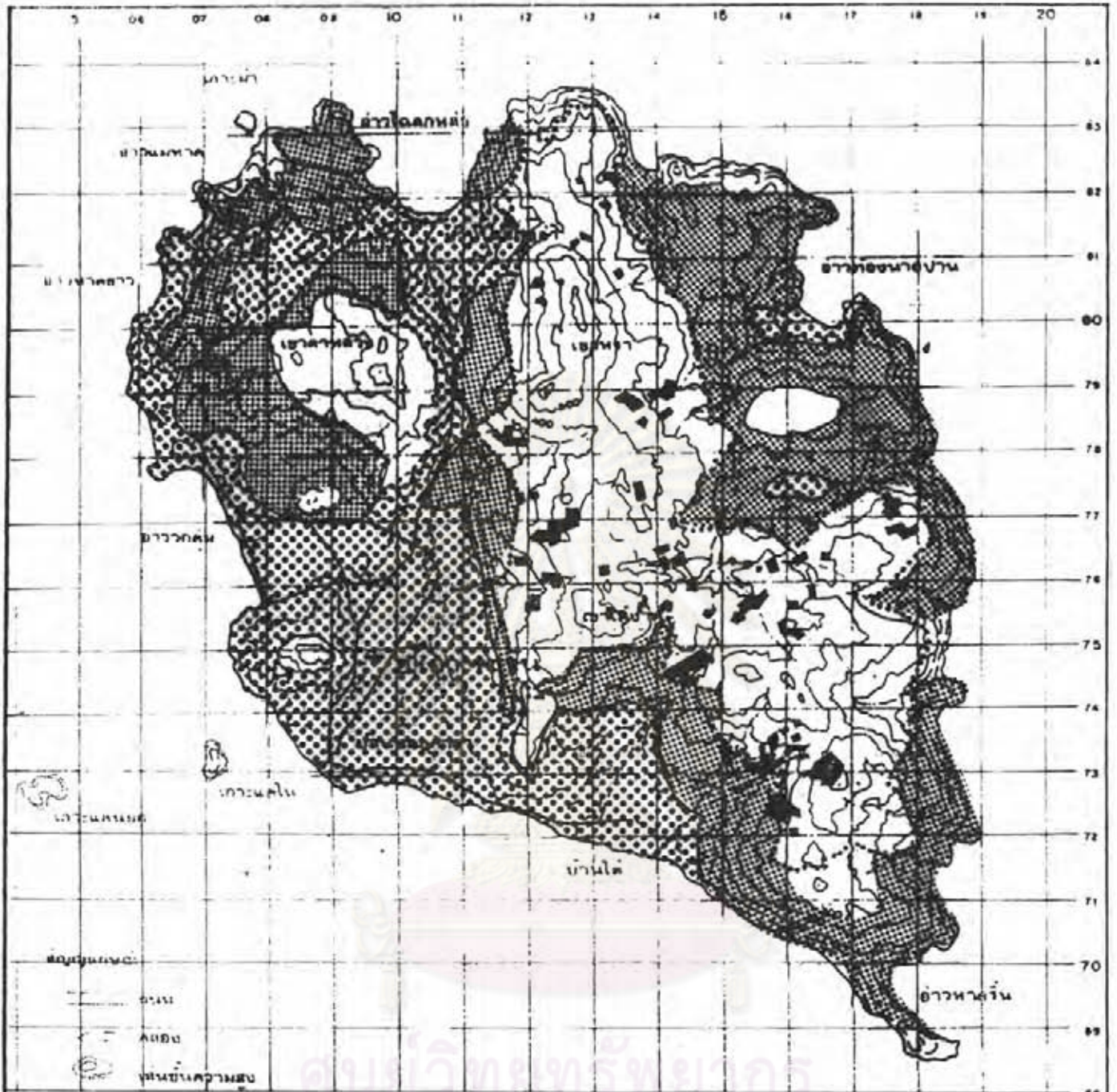
ที่ดินเกาะพะงันมีราคาสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ในทุกเอกสารสิทธิ์ ทั้งนี้เนื่องจากการขยายตัวด้านการลงทุน ที่นักตากอากาศเพื่อการท่องเที่ยว ทำให้มีการซื้อขายกันอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ที่ดินชายฝั่งทะเล

ตารางที่ 28 จำนวนและขนาดการถือครองที่ดิน เกาะพะงัน

ที่ดิน	จำนวน แปลง	ขนาดเนื้อที่ (ไร่)
<u>ที่สาธารณะ + ราชการ</u>		
ป่าไม้ ¹	2	25,388
ที่สาธารณะ - มีทะเบียน	6	586
- ไม่มีทะเบียน	34	945
ที่ราชพัสดุ	23	164
ที่ภูเขา	9 ลูก	29,047
รวม	74	56,130
<u>ที่เอกชนถือครอง</u>		
โฉนด ²	-	-
น.ส.3 ก.	1,764	9,264
น.ส.3	1,794	320
ส.ค.1	1,948	23,858
ไม่มีเอกสารสิทธิ์	594	6,428
รวม	6,100	48,870
รวมทั้งสิ้น	6,174	105,000

หมายเหตุ : 1. ที่ป่าไม้ได้ออก สทก.1 จำนวน 164 แปลง
 เนื้อที่ 1971-2-75 ไร่
 2. โฉนดที่ดินกำลังอยู่ระหว่างการเปลี่ยนเอกสารสิทธิ์จาก น.ส. 3 และ
 น.ส.3 ก เฉพาะบริเวณที่ราบมีผู้ขอประมาณ 2,000 แปลง

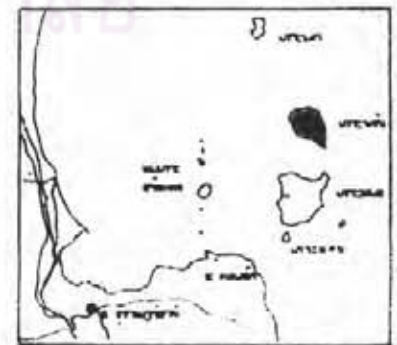
ที่มา : ที่ดินอำเภอเกาะพะงัน
 : สำนักผังเมือง

เครื่องหมายและคำอธิบาย

- ..... เขตป่าสงวนแห่งชาติ
- พื้นที่ สทก. 1
- ▒ ที่ น.ส. 3 ก.
- ▣ ที่ น.ส. 3 และ ส.ค. 1
- ที่ป่าสงวนแห่งชาติ

หมายเหตุ : น.ส. 3 ก. และ น.ส. 3 กำลังเปลี่ยนเป็นโฉนด
 ประมาณ 2,000 แปลง

รูปที่ 70 พื้นที่การถือครองที่ดิน เกาะพะงัน

อนุชา เล็กกุลตติง

การศึกษาและวางแผนพัฒนา อำเภอกะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
 วิทยานิพนธ์ปริญาโทมหาวิทยาลัยศิลปากร สาขาวิชาวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 29 การใช้ที่ดินถือครอง เกาะพะงัน

การใช้ที่ดิน	จำนวน แปลง	ขนาดเนื้อที่ (ไร่)
เอกชนทำประโยชน์		
ของตนเอง	1,391	6,705
ของผู้อื่น	125	250
รวม	1,516	6,955
ที่เกษตรกรรม		
ที่นา	111	580
ที่สวน	3,622	36,826
ไร่	27	192
ผลไม้/ไม้ยืนต้น	48	357
สวนผัก/ไม้ดอก	32	174
อื่น ๆ	8	1
รวม	3,848	38,110
พาณิชย์กรรม/ที่อยู่อาศัย		
ของตนเอง	709	3,545
ของผู้อื่น	103	515
รวม	812	4,060
รวมทั้งสิ้น	6,176	49,125

หมายเหตุ : ที่ของผู้อื่น บางส่วนเป็นที่สาธารณะหรือภูเขา (ประมาณ 250 ไร่)

เช่น การสัมปทานเหมืองแร่ เป็นต้น

ที่นา : ที่ดินอำเภอเกาะพะงัน

ปัจจุบัน กรมที่ดินได้ประเมินราคาที่ดินเพื่อการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมไว้สูงสุด บริเวณชายหาด บ้านท้องศาลา-คลองบางด้วน ราคา 350,000 บาท/ไร่ รองลงมาคือราคา 300,000 บาท/ไร่ บริเวณชายทะเลเลขหมู่ 1 บ้านใต้ และชุมชนอ่าวโจลกหล้า ส่วนที่สวนทั่วไปราคา 10,000 บาท/ไร่ ราคาต่ำสุดคือ ที่นา ราคาประเมินเพียง 8,000 บาท/ไร่ เท่านั้น ดังแสดงในรูปที่ 71 จากการตรวจสอบข้อมูลในปี 2529 พบว่า กรมที่ดินได้เพิ่มราคาประเมินสูงขึ้นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ดินชายทะเล เพิ่มขึ้นจาก 10,000 บาท/ไร่ เป็น 100,000 - 150,000 บาท/ไร่ บริเวณบ้านท้องศาลา บ้านใต้และบ้านโจลกหล้า เพิ่มขึ้นแห่งละ 50,000 บาท/ไร่ และยังมีชายเขตพื้นที่มากขึ้นอีกด้วย

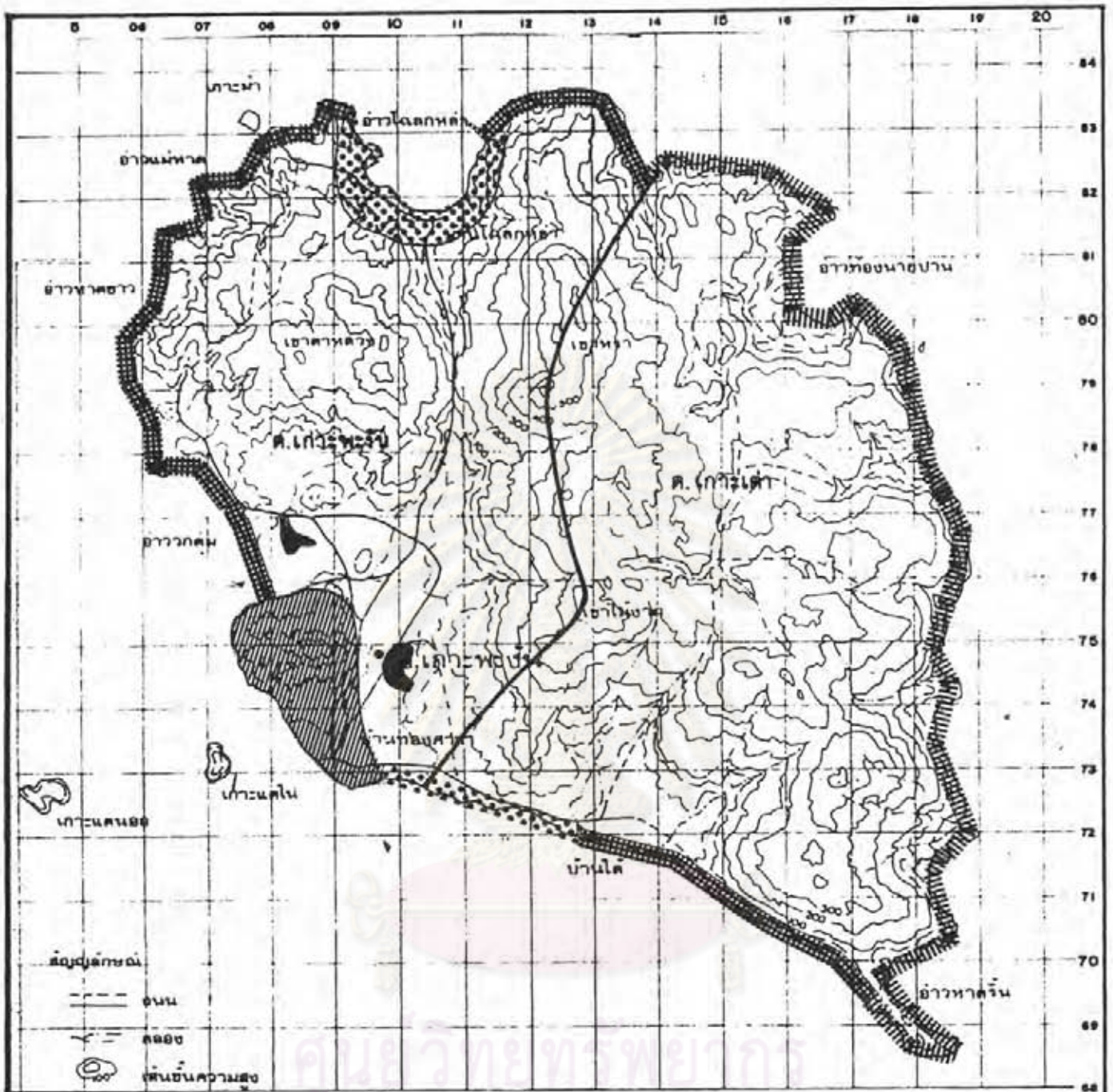
อย่างไรก็ตาม ในการซื้อขายที่เป็นจริงนั้น ราคาที่ดินสูงกว่าราคาประเมินมาก เช่น ที่สวนมะพร้าวราคาไร่ละประมาณ 5-80,000 บาท ที่ชายหาดสวยงาม แต่ห่างไกล เช่น ที่กองนายปาน ต่ำสุดไร่ละ 800,000 บาท ชายหาดธรรมดาประมาณไร่ละ 300,000 บาท หาดรีนไร่ละ 2 ล้านบาทขึ้นไป ส่วนตลาดท้องศาลาเคยมีผู้ประกาศขายถึงไร่ละ 3 ล้านบาท ราคาที่ดินเหล่านี้เป็นราคาซื้อขายทั่ว ๆ ไป แต่เป็นราคาไม่คงที่ มีแนวโน้มสูงขึ้น ทั้งนี้เพราะมีความต้องการสูง ประกอบกับการเปรียบเทียบกับราคาที่ดินเกาะสมุย ทำให้ในบางครั้ง ราคาที่เสนอขายสูงกว่าที่ควรจะเป็น

ประชากรเกาะพะงันโดยส่วนใหญ่ ยังไม่นิยมขายที่ดินของตน ทั้งนี้เพราะความรักถิ่นและผลผลิตที่ปลูกไว้ แต่มีบางส่วนเริ่มให้ความสนใจและยินยอมขายให้ผู้ซื้อจากต่างแดนมากขึ้น ทั้งนี้เพราะ ผู้ซื้อยอมซื้อในราคาที่สูง รายได้ที่ได้จากการขายที่ดิน ส่วนมากนิยมไปลงทุนซื้อที่เพื่อทำไร่กาแฟบนเขา ย่านสุราษฎร์ธานีตอนเหนือและชุมพร

(4) ขนาดการถือครอง

ประชากรเกาะพะงันมีที่ดินถือครองประมาณร้อยละ 87.0 ที่ดินส่วนใหญ่เป็นของตนเอง มีเพียงร้อยละ 2.1 เท่านั้นที่เช่าผู้อื่นทำกิน การถือครองส่วนใหญ่มีที่ดินเพียงแปลงเดียว (ร้อยละ 35.5) และลดลงตามลำดับ ขนาดเฉลี่ยแปลงละ 8.05 ไร่ โดยส่วนใหญ่มีที่ดินทำกินต่ำกว่า 10 ไร่ (ร้อยละ 44.8) และมีสัดส่วนลดลงตามลำดับ คิดเฉลี่ยเป็นเนื้อที่ทำกินได้ครบครัวละ 15.8 ไร่ หรือเฉลี่ย 4.743 ไร่/ประชากร 1 คน อย่างไรก็ตาม คาดว่ายังมีเจ้าของที่ดินบางส่วนซึ่งเป็นผู้มีฐานะดีในเกาะพะงัน เกาะสมุย และผู้ซื้อรายใหม่จากภายนอก มีที่ดินขนาดใหญ่มากกว่า 50 ไร่ขึ้นไป ซึ่งไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างในระหว่างการสำรวจ

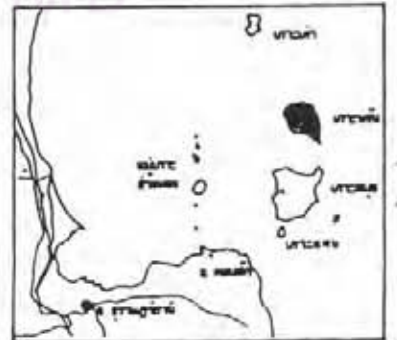

เครื่องหมายและคำอธิบาย

- 350,000 บาท/ไร่
- 300,000 บาท/ไร่
- 150,000 บาท/ไร่
- 100,000 บาท/ไร่
- 15,000 บาท/ไร่
- 8,000 บาท/ไร่

หมายเหตุ : นอกจากบ้านท้องศาลาและบ้านโดกลง่า
 หนีบจากชายหาดเข้ามา 100 เมตร

รูปที่ 71 ราคาประเมินที่ดินเกาะพะงัน ปี 2531

อนุชา เล็กสกุลดี

การศึกษาและวางแผนพัฒนา อำเภอกะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
 วิทยาลัยนวัตวิทย์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(5) ขีดความสามารถการทำกินของประชากร

ผู้ถือครองร้อยละ 53.7 ไม่พอใจในขนาดที่ดินที่มีอยู่ แต่อีกร้อยละ 45.7 มีความพอใจ ซึ่งขนาดที่ทุกคนพอใจเฉลี่ยได้ 24.29 ไร่ต่อครอบครัว หรือ 7.2 ไร่ต่อคน สูงกว่าการถือครองเฉลี่ยถึง 8.49 ไร่ต่อครอบครัว หรือ 2.457 ไร่ต่อคน ถ้าถือเอาความพึงพอใจของผู้ถือครองเป็นหลัก เกษะพะงันขณะนี้ถือได้ว่าที่ดินที่มีอยู่อย่างถูกต้องไม่เพียงพอต่อการใช้ประโยชน์ของประชากร หรือ ประชากรปัจจุบันใช้ที่ดินเกินขีดความสามารถในการรองรับการทำกินของประชากรแล้ว ซึ่งจำเป็นต้องขยายพื้นที่ทำกิน หรือ พัฒนาอาชีพให้เหมาะสมสอดคล้องกับที่ทำกินที่มีอยู่

รายละเอียดการสำรวจขนาดการถือครองที่ดิน และขนาดที่ดินที่เหมาะสม ดูตารางในภาคผนวก ง

5.2 การผลิตและสาขาการผลิตต่าง ๆ

เกษะพะงันมีการผลิตหลักเป็นสาขาเกษตรกรรม ซึ่งมีการกลีกรวมเป็นกิจกรรมหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การทำสวนมะพร้าว รองลงมาได้แก่ การประมงทะเล เป็นการผลิตรอง ส่วนด้านปศุสัตว์ มีเฉพาะในครัวเรือนเล็กน้อย ด้านการป่าไม้ก็ยังไม่มีการทำไม้ แต่อาจมีการลักลอบตัดไม้เพื่อใช้ประโยชน์ในครัวเรือนบ้าง ด้านเหมืองแร่มีการให้สัมประทานเหมืองแร่ แต่ปัจจุบันมีการผลิตน้อยมาก และบางส่วนได้ล้มเลิกกิจการไปแล้ว ด้านอุตสาหกรรมอาจกล่าวได้ว่ายังมีบทบาทน้อยมาก นอกจากนี้ในขณะที่การท่องเที่ยวกำลังมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ทำให้การผลิตสาขาการค้า และบริการมีการเติบโตสูงมากด้วย

การผลิตและแหล่งที่มาของรายได้ของประชากรเกษะพะงัน (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน ภาคผนวก ง) มีดังนี้

5.2.1 การเกษตรกรรม : กลีกรวม

ประชากรเกษะพะงัน 1,425 ครัวเรือน เป็นเกษตรกร ประกอบอาชีพทางกลีกรวมในเนื้อที่ 58,677 ไร่ หรือประมาณร้อยละ 4.95 ของพื้นที่กลีกรวมชนิดเดียวกันในจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยเกือบทั้งหมดคือ ร้อยละ 95.68 หรือ 56,142 ไร่

เป็นพื้นที่สวนมะพร้าว ส่วนพืชอื่น ๆ ได้แก่ ข้าว, ยางพารา, มะม่วงหิมพานต์ และสวนผลไม้ เป็นต้น (ตารางที่ 30)

อนึ่ง พื้นที่การเกษตรทั้งหมด 58,677 ไร่ นั้น เป็นพื้นที่มากกว่าที่คำนวณได้จากการใช้ที่ดิน (สวนมะพร้าว + ที่ป่า = 43,719 ไร่) เพราะมีพื้นที่เกษตรกรรมบางส่วนอยู่ในเขตป่าผสมสวน และป่าบุกรุกแผ้วถาง พื้นที่นี้มีมากกว่าพื้นที่ถือครอง ซึ่งมีเพียง 48,870 ไร่เท่านั้น แสดงให้เห็นว่ามีการบุกรุกที่ป่า และสาธารณะ เพื่อทำการเกษตรมากขึ้น

ตารางที่ 30 พืชและเนื้อที่เพาะปลูก อำเภอเกาะพะงัน
ปีเพาะปลูก 2529/2530

พืช	อำเภอ เกาะพะงัน	จังหวัด สุราษฎร์ธานี	ร้อยละ ต่อจังหวัด
ข้าว	560 (0.95)	475,877	0.12
ยางพารา	555 (0.95)	935,809	0.06
มะพร้าว	56,142 (95.68)	341,548	16.44
กาแฟ	59 (0.10)	35,485	0.17
เงาะ	130 (0.22)	57,648	0.23
ทุเรียน	85 (0.15)	9,769	0.87
มะม่วงหิมพานต์	350 (0.60)	13,303	2.63
พืชผัก	48 (0.08)	52,989	0.09
อื่น ๆ	748 (1.27)	197,489	0.38
รวม	58,677 (100.0)	1,184,584	4.95

หมายเหตุ : 1. พื้นที่เกษตรตามตาราง อำเภอเกาะพะงัน ตรวจสอบกับข้อมูล
เกษตรอำเภอแล้วถือว่า เป็นข้อมูลของเกาะพะงัน ไม่รวมเกาะเต่า

2. เกาะพะงัน ไม่มีป่าล้มไถ้และข้าว โคนเลี้ยงสัตว์

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี
เกษตรกรรมอำเภอเกาะพะงัน

การผลิตทางด้านกลีกรรรมดังกล่าว มะพร้าวเป็นการผลิตหลัก นั้นที่มากที่สุดและยังให้ผลผลิตสูงที่สุดด้วย ข้าว มีการผลิตเพียงครั้งเดียวต่อปี โดยผลผลิตที่ได้เลี้ยงเฉพาะในครัวเรือนและทำพันธุ์เท่านั้น ดังนั้น เกษะณะจันจึงสั่งเข้าข้าวสารเป็นจำนวนมาก ยางพารา เป็นการผลิตใหม่ที่ ยังให้ผลผลิตน้อย อีกทั้งประชากรยังมี ประสบการณ์น้อยในการดูแลและเก็บผลิตผล ส่วนเงาะ ทุเรียน ปลูกกันมากในเขตภูเขา ซึ่งมีความชื้นและอุดมสมบูรณ์ ส่วนมะม่วงหิมพานต์ กำลังได้รับความนิยมเช่นกัน โดยเฉพาะแถบภูเขาด้านตะวันตกซึ่งมีที่ดินไม่สมบูรณ์มากนัก สำหรับพืชผักมีการปลูกน้อยมาก ไม่เพียงพอการบริโภคภายในและมักปลูกเฉพาะที่ดินสองข้างคลอง นอกจากนี้ยังมีการเพาะปลูกอื่น ๆ อีก แต่ไม่มีความสำคัญมากนัก

ตารางที่ 31 ประเมินผลผลิตทางด้านกลีกรรรมของเกะณะจัน พบว่าในปีเพาะปลูก 2529/30 ผลผลิตด้านกลีกรรรมมีมูลค่าถึง 88.06 ล้านบาท โดยเป็นมูลค่าของมะพร้าวถึง 77.998 ล้านบาท รองลงมาคือ มะม่วง เงาะ ยางพารา 3.420, 1.56 และ 1.243 ล้านบาท ตามลำดับ

รายละเอียดของการผลิตสาขากลีกรรรมหลักของครัวเรือนเกะณะจัน คือ การทำสวนมะพร้าวที่ได้จากการสำรวจภาคสนาม (ตารางที่ 32) มีดังนี้

(1) ครัวเรือนทำสวนมะพร้าว ครัวเรือนร้อยละ 81.61 หรือ 1,425 ครัวเรือน มีสวนมะพร้าวที่ให้ผลผลิต ทำการปลูกมะพร้าวในเนื้อที่ 56,142 ไร่ โดยร้อยละ 67.6 หรือ 1,180 ครัวเรือน ยึดถือการทำสวนมะพร้าวเป็นอาชีพหลัก

(2) เนื้อที่ถือครอง จากการสำรวจพบว่า ครัวเรือนเกษตรทำสวนมะพร้าว มีเนื้อที่เพียง 15.38 ไร่ ซึ่งส่วนใหญ่มีสวนมะพร้าวต่ำกว่า 10 ไร่ (ร้อยละ 44.5) คือ ร้อยละ 24.7 มีที่ดินระหว่าง 6-10 ไร่ ร้อยละ 19.8 และ 19.2 มีที่ดินต่ำกว่า 5 ไร่ และระหว่าง 11-15 ไร่ ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าเกษตรกรทำสวนมะพร้าวมีที่ดินขนาดเล็กเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้ เพราะมีเกษตรที่เป็นเจ้าของบางส่วนที่มีที่ดินขนาดใหญ่ บางส่วนไม่ได้อาศัยอยู่ในเกะณะจัน (เกะสมุขหรือสุราษฎร์ธานีหรือกรุงเทพฯ) เจ้าของสวนมะพร้าวเหล่านี้ ได้มอบหมายหรือว่าจ้างญาติและเพื่อนบ้าน เก็บผลิตผลให้ ทั้งนี้ เพราะสวนมะพร้าวแบบดั้งเดิมไม่ต้องมีการดูแลรักษา มาก และสามารถเก็บเกี่ยวได้ เมื่อถึงระยะเวลา (ประมาณ 45 วัน)

ตารางที่ 31 การประเมินผลผลิตหลักทางด้านกลีกรวม เกษษณังน ปี 2529/30

พืช	เนื้อที่(ไร่)	ผลิตผล	ราคาต่อหน่วย (บาท)	มูลค่าผลผลิต ล้านบาท
ข้าว	560*	276 กก./ไร่	2.40	0.318
มะพร้าว	56,142	600 ผล/ไร่	-	77.998
ยางพารา	555	140 กก./ไร่	16	1.243
กาแฟ	59	100 กก./ไร่	40	0.236
เงาะ	130	1200 ตัน/ไร่	10,000	1.560
ทุเรียน	85	320 ผล/ไร่	30	0.816
มะม่วงหิมพานต์	350	150 กก./ไร่	12	0.630
มะม่วง	342	1000 ตัน/ไร่	10000	3.420
พืชผัก	48	400 กก./ไร่	-	0.115
อื่น ๆ	406	-	-	1.724
รวม	58,677	-	-	88.560

หมายเหตุ : * ข้าวทำการผลิตเพียง 480 ไร่ จาก 560 ไร่

** เก็บผลมะพร้าวได้แล้วร้อยละ 97

ที่มา : เกษตรอำเภอกาษณังน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 32 ข้อมูลการผลิตมะพร้าว เกาะพะงัน

ข้อมูล	จำนวน
ข้อมูลระดับครัวเรือน	
ขนาดที่ดิน เฉลี่ย	15.38 ไร่
ผลผลิต เฉลี่ย	9,043.98 ลูก/ปี
	657.30 ลูก/ไร่
ต้นทุนเงินสด เฉลี่ย	4,371.76 บาท/ปี
	276.94 บาท/ปี
	0.43 บาท/ลูก
ต้นทุนทั้งหมด เฉลี่ย	19,430.03 บาท/ปี
	1,230.84 บาท/ไร่
	1.89 บาท/ลูก
รายได้ เฉลี่ย	17,206.75 บาท/ปี
	1,363.80 บาท/ไร่
	2.18 บาท/ลูก
รายได้สุทธิจากต้นทุนเงินสด เฉลี่ย	15,952.46 บาท/ปี
	1,126.29 บาท/ไร่
* รายได้สุทธิจากต้นทุนทั้งหมด	89,419.00 บาท/ปี
	172.39 บาท/ไร่
ลงทุนเงินสด	6.230 ล้านบาท
ลงทุนทั้งหมด	27.688 ล้านบาท
รายได้เกษตรกร	24.520 ล้านบาท
ประเมินผลผลิตระดับเกาะ	
ที่ดินสวนมะพร้าว	56,142 ไร่
ให้ผลผลิตแล้ว 97%	54,458 ไร่
ผลผลิตมะพร้าว	657 ผล/ไร่/ปี
ประเมินปริมาณมะพร้าว	35.78 ล้านผล
ราคาขาย เฉลี่ย	2.18 บาท/ผล
มูลค่ามะพร้าวทั้งสิ้น	77.998 ล้านบาท*

ตารางที่ 32 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน
<u>การกระจายปริมาณเงินลงทุนที่เป็นเงินสด</u>	
ค่าแรงงาน 159.63 บาท/ไร่	8.962 ล้านบาท
ค่าขนส่ง 53.09 บาท/ไร่	2.981 ล้านบาท
ค่าปุ๋ยยาปราบศัตรูพืช 12.24 บาท/ไร่	0.687 ล้านบาท
รวม	12.630 ล้านบาท
<u>วิธีจำหน่ายมะพร้าว¹</u>	
ผลผลิตมะพร้าวทั้งสิ้น	35.78 ล้านผล
จำหน่ายเป็นมะพร้าวผล (66.6%)	11.927 ล้านผล
- ตลาดกรุงเทพฯ	2.385 ล้านผล (20 %)
- ตลาดท้องถิ่น	4.413 ล้านผล (37 %)
- ตลาดต่างจังหวัด	5.129 ล้านผล (43.0 %)
จำหน่ายเป็นมะพร้าวแห้ง (33.3%)	23.85 ล้านผล
หรือ	5,962.5 ตัน ²
- ตลาดกรุงเทพฯ	299 ตัน
- ตลาดท้องถิ่น	2,153 ตัน
- ตลาดต่างจังหวัด	3,510

หมายเหตุ : ¹ ประเมินจากวิธีการตลาดมะพร้าว ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี อรุณศรี ศรีสุภาพ, "รายงานผลการศึกษา เรื่องมะพร้าว" (กรุงเทพฯ: กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์, 2520), หน้า 21-25.
² มะพร้าว 100 ผล ช่างเป็นมะพร้าวแห้งได้ประมาณ 25 กก.

(3) ผลผลิต : ผลผลิตของควั่นเวียน ได้เฉลี่ยประมาณ 9,044 ผลต่อปีต่อครอบครัว หรือประมาณ 657 ผล/ไร่/ปี โดยส่วนใหญ่มีผลผลิตต่ำกว่าเฉลี่ย เช่นกัน เมื่อพิจารณาระหว่างเขตพื้นที่ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงถือเอาค่าเฉลี่ยรวมในการพิจารณาต่าง ๆ ต่อไป

(4) ต้นทุนการผลิต : เกษตรกรเกาะพะงันลงทุนในสวนมะพร้าวเฉลี่ยครอบครัวละ 4,371.76 บาท หรือ 276.94 บาท/ไร่ หรือ 0.43 บาท/ลูก ซึ่งเป็นการลงทุนที่ต่ำ ต้นทุนส่วนใหญ่ เกษตรกรจ่ายเป็นค่าจ้างแรงงาน ค่าขนส่งผลผลิตไปจำหน่าย และค่าปุ๋ย (ร้อยละ 70.62, 23.24 และ 5.27 ตามลำดับ) ส่วนต้นทุนที่ไม่เป็นเงินสด คือ ค่าแรงงานของเกษตรกรเอง และค่าอุปกรณ์ที่มีอยู่แล้ว และค่าเสื่อมเกษตรกรไม่ได้ประเมินไว้ จากต้นทุนต่อไร่สามารถประเมินต้นทุนไม่เป็นเงินสดได้ประมาณ 953.90 บาท/ไร่ (ต้นทุนไม่เป็นเงินสดประมาณร้อยละ 81.6 ของต้นทุนทั้งหมด ดูตารางในภาคผนวกที่ 1)¹ ทำให้ต้นทุนผลิตมะพร้าวจริงเท่ากับ 1230.84 บาท หรือ 1.89 บาท/ลูก

(5) รายได้ : รายได้จากการทำสวนมะพร้าวเฉลี่ยครอบครัวละ 17,206.75 บาท/ปี หรือเฉลี่ย 1,363.80 บาท/ไร่ โดยพื้นที่ที่ 1.1 มีรายได้จากสวนมะพร้าวสูงที่สุด คือ เฉลี่ย 20,671.10 บาท/ครอบครัว แต่มีรายได้เฉลี่ยต่อไร่ต่ำกว่าพื้นที่ 3 เล็กน้อย การประเมินมูลค่าผลิตภัณฑ์จากสวนมะพร้าว จากพื้นที่สวนมะพร้าวที่ให้ผลแล้ว 54,458 ไร่ (ร้อยละ 97 ของทั้งหมด) มีผลผลิตเฉลี่ย 657 ผล/ไร่/ปี หรือทำให้เกษตรกรมีรายได้เฉลี่ย 1,363.80 บาท/ไร่/ปี สามารถนำมาประเมินผลผลิตมะพร้าวของเกาะพะงันได้ปีละ 35.78 ล้านผล ซึ่งมีมูลค่าผลผลิตถึง 77.998 ล้านบาท (คิดราคาดมะพร้าว 2.18 บาท/ผล)

(6) รายได้สุทธิ : เมื่อพิจารณารายได้สุทธิพบว่า เกษตรกรมีกำไรเฉลี่ยครัวเรือนละ 15,952.46 บาท หรือไร่ละ 1,126.29 บาท แต่หากคิดต้นทุนไม่เป็นเงินสดด้วยแล้ว ปรากฏว่าเกษตรกรมีรายได้สุทธิต่ำกว่าเพียง 894.19 บาท โดยเฉพาะในพื้นที่ 3 และ 1.2 มีรายได้ต่ำกว่าทุนถึง 11,876.84 และ 2,820.43

¹ กองวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, "ต้นทุนการผลิตมะพร้าว ปี 2527," เอกสารเศรษฐกิจการเกษตร เลขที่ 57/2529 (มิถุนายน, 2529), หน้า 1-2.

บาท/ครัวเรือน การประเมินเงินลงทุนในการผลิตมะพร้าว จากต้นทุนที่เป็นเงินสดเฉลี่ย 224.96 บาท/ไร่/ปี เงินค่าแรงเฉลี่ย 159.63 บาท/ไร่/ปี ค่าขนส่ง 53.09 บาท/ไร่/ปี และค่าปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช และอื่น ๆ อีก 12.24 บาท/ไร่/ปี สามารถประเมินเป็นต้นทุนที่เป็นเงินสด หรือเงินหมุนเวียนจากสาขาการผลิต มะพร้าว ได้ถึงปีละ 12.251 ล้านบาท เงินหมุนเวียนเหล่านี้จะก่อให้เกิดการผลิตต่อเนื่องอีกหลายประการ

(7) วิธีการตลาดมะพร้าว มะพร้าวเป็นผลิตผลเกษตรที่ไม่มี การบริโภคภายในพื้นที่ ผลิตผลเกือบทั้งหมดจึงส่งขายภายนอกเกาะพะงัน การจำหน่ายผลิตผล แบ่งเป็นมะพร้าวผลร้อยละ 66.6 และข่างเป็นมะพร้าวแห้งร้อยละ 33.3 วิธีการจำหน่าย คือขายให้กับพ่อค้าในหมู่บ้าน เพื่อขายต่อไปยังต่างจังหวัดและกรุงเทพฯ ต่อไป

(8) สถานปัญหา : ตารางที่ 33 แสดงปัญหาในการทำสวน มะพร้าวของเกษตรกร ร้อยละ 94.5 มีปัญหาในด้านการผลิต ซึ่งส่วนใหญ่มีปัญหาหลาย ๆ ปัญหา โดยปัญหาราคาขายเป็นปัญหาทุกครัวเรือน ทั้งนี้เพราะราคามะพร้าวตกต่ำจากที่ เคยสูงถึง 4.5 บาท เหลือเพียง 2.18 บาทเท่านั้น ปัญหาอื่น ๆ ได้แก่ ปัญหาดินที่ ขาดความอุดมสมบูรณ์ เพราะเป็นดินทราย (ร้อยละ 48.84) และน้ำชลประทานไม่ทั่ว ถึง (ร้อยละ 22.09) เป็นต้น

เกษตรกรเพียงร้อยละ 46.7 เสนอแนวทางแก้ไขปัญหา โดยส่วนใหญ่เห็นควรต้องเพิ่มผลผลิต เพื่อให้ได้ผลผลิตมากขึ้น จึงจะทำให้มีรายได้เพียงพอต่อการ ครองชีพ มีบางส่วนเสนอให้ตัดพ่อค้าคนกลางออกไป

(9) แนวทางการแก้ไขปัญหา จากสถานปัญหาของการผลิตมะพร้าว ในเกาะพะงัน มีความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขปัญหาดังกล่าว ของเกษตรกร แนวทางการแก้ไข ปัญหาอาจดำเนินการได้หลายวิธี คือ

(9.1) เพิ่มผลผลิตมะพร้าว โดยการกำจัดวัชพืช การปรับปรุงสวนโดยใช้วัสดุเหลือใช้จากสวน การใช้ปุ๋ยทั้งเคมีและอินทรีย์ และการปลูกพืชคลุมดิน ซึ่งการใช้ปุ๋ยเป็นวิธีที่เหมาะสมที่สุด คือปุ๋ยเคมีสูตร 13-13-21, แม็กนีเซียมซัลเฟต และหิน ปูนโดโลไมท์

(9.2) การปลูกพืชแซม ได้แก่ โกโก้ กานพลู พริกไทย

ตารางที่ 33 ปัญหาในการทำสวนมะพร้าวของเกษตรกรเกาะพะงัน

ปัญหา	จำนวน				
	รวม	1.1	2	3	1.2
ดิน	84(48.84)	39(67.2)	37(62.7)	23(95.8)	20(64.5)
น้ำ	38(22.09)	14(24.1)	11(18.6)	3(12.5)	10(32.3)
แรงงาน	22(12.79)	10(17.2)	9(15.3)	2(8.3)	1(3.2)
ศัตรูพืช	12(6.98)	2(3.5)	7(11.9)	2(8.3)	1(3.2)
ต้นทุน	12(6.98)	4(6.9)	5(8.5)	3(12.5)	-
ราคาตลาด	171(99.42)	58(100.0)	58(98.3)	24(100.0)	31(100.0)
รวมผู้ตอบ	172(100.0)	58(100.0)	59(100.0)	24(100.0)	31(100.0)
วิธีที่ต้องการแก้ไข					
- กำจัดคนกลาง	12(6.6)	3(5.0)	5(8.5)	2(7.1)	2(5.7)
- เพิ่มผลผลิต	69(37.9)	16(26.7)	20(33.9)	4(14.3)	19(54.3)
- เก็บน้ำไว้ฤดูแล้ง	4(2.2)	2(3.3)	1(1.7)	-	1(2.9)
ไม่มีปัญหา/ ไม่มี	97(53.30)	39(65.0)	33(55.9)	22(78.6)	13(37.1)
ความเห็น					
เกษตรกรทำสวนมะพร้าว	182(100.0)	60(100.0)	59(100.0)	28(100.0)	35(100.0)

ที่มา : แบบสอบถาม

ซึ่งจะทำให้เกษตรกรมีรายได้นิ่งขึ้น อีกทั้งยังเพิ่มผลผลิตแกมมะพร้าวได้อีกด้วย โดย
โกโก้เป็นพืชที่น่าสนใจมาก

(9.3) การเปลี่ยนพันธุ์มะพร้าว มะพร้าวส่วนใหญ่ในเกาะพะงัน
เป็นมะพร้าวพันธุ์ไทยสูง ซึ่งปลูกมาเป็นเวลานาน อายุกว่า 30 ปี ทำให้ได้ผลผลิตน้อย
เกษตรกรควรเปลี่ยนพันธุ์มะพร้าวใหม่ เช่น พันธุ์ผสมมลายูสีเหลืองต้นเตี้ย กับเวสท์แอฟริ
กันต้นสูง หรือพันธุ์ไทยต้นสูงผสมกับเวสท์แอฟริกันต้นสูง ซึ่งจะทำให้ได้ผลผลิตเร็วผลผลิต
ต่อต้นสูงมากด้วย

(9.4) การแก้ไขปัญหาด้านการตลาด เป็นเรื่องที่ค่อนข้างยุ่ง
ยาก เพราะราคาตลาดมะพร้าวผันผวนและผูกพันกับราคาในตลาดโลก อย่างไรก็ตาม
รัฐควรให้ความสำคัญในด้านรักษาระดับราคาของมะพร้าวให้มากที่สุด

(9.5) การแปรรูปมะพร้าวภายในท้องถิ่นจะช่วยยกระดับราคา
ให้สูงขึ้นได้

5.2.2 การเกษตรกรรม : ประมง

การประมงเป็นอาชีพรองที่สำคัญอีกอาชีพหนึ่ง ประชากรประมาณ
290 ครัวเรือน มีอาชีพการประมง โดยร้อยละ 9.9 หรือ 173 ครัวเรือน ยึดอาชีพ
การประมงเป็นอาชีพหลัก การประมงเกือบทั้งหมดเป็นการประมงทะเล โดย 120 ครัว
เรือน เป็นเจ้าของกิจการประมงหรือมีเรือประมงเป็นของตนเอง ส่วนครัวเรือนอื่น ๆ
มีอาชีพ รับจ้างทำประมง ชาวประมงมีอยู่ในทุกหมู่บ้าน ยกเว้นหมู่ที่ 2, 3, 5 ตำบล
เกาะพะงัน และ 4, 5 ตำบลบ้านใต้ นอกจากนี้ ยังมีผู้ค้าสัตว์น้ำอีก 18 ราย ลักษณะ
การทำประมงเกาะพะงันมีดังนี้

(1) เครื่องมือการทำประมง : เกาะพะงันมีเรือประมงที่จดทะเบียน
ทั้งสิ้น 250 ลำ เป็นเรือเฉพาะที่โผลกหลำถึง 150 ลำ บ้านศรีษะ 50 ลำ
(เรือหางยาว 30 ลำ) ประกอบด้วย

- เรือขนาด 3-8 เมตร 120 ลำ (เรือหางยาวสำหรับ
ตกปลา ลากเบ็ด ลอบหมึก)
- เรือขนาด 8-10 เมตร 30 ลำ (อวนปู)
- เรือขนาด 10 เมตรขึ้นไป 100 ลำ (ไต่หมึก)

นอกจากเรือประมงยังมีเครื่องมือทำการประมงอีกดังนี้

- อวนลอยปู 42 ลำ
- อวนลอยปลาอินทรี 6 ลำ
- อวนไต่หมึก 65 ลำ
- อวนลอยปลากะพง 1 ลำ

(2) ผลผลิตจากการประมง ชาวประมงเกาะพะงัน มีการจับปลา และสัตว์น้ำอื่น ๆ ได้แก่ สัตว์น้ำทะเลต่าง ๆ โดยมีปลาน้ำจืดเพียงเล็กน้อย ผลผลิตการประมงในปี 2528 เป็นสัตว์น้ำจืด 4,600 กก. จำหน่ายสดร้อยละ 91.25 และทำเค็มอีกร้อยละ 7.5 ที่เหลือนำไปทำปลาร้า ส่วนสัตว์น้ำเค็มจับได้ถึง 12,719,600 กก. เป็นปลาเบ็ดมากที่สุด 15,290,000 กก. ปลาหมึก 5 ล้าน กก. ปู 965,000 กก. ปลาเบญจพรรณ 500,000 กก. และกุ้ง 400,000 กก. ผลผลิตจากประมงน้ำทะเล ร้อยละ 52.30 จำหน่ายสด ทำแห้งร้อยละ 14.8 ที่เหลือจำหน่ายโดยการแช่แข็ง ทำกะปิ ปน และรมควัน ดังตารางที่ 34 ผลผลิตประมงเหล่านี้ คิดเป็นมูลค่าถึงปีละ 176.307 ล้านบาท

ผลผลิตการประมงทะเลของเกาะพะงัน ในปี 2528 คิดเป็นร้อยละ 10.77 ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2526 ซึ่งมีสัดส่วนเพียง 4.66 ทั้งนี้ เกาะพะงันมีผลผลิตเพิ่มขึ้นถึงเท่าตัว ในขณะที่จังหวัดสุราษฎร์ธานีกลับมีผลผลิตลดลงถึงร้อยละ 14

(3) ชาวประมงนิยมขึ้นปลาที่หมู่บ้านของตนเอง ถึงร้อยละ 72.2 ร้อยละ 16.7 ขึ้นที่ท่าเรือโลกหล้า และร้อยละ 5.6 ขึ้นที่ท่าเรือท้องศาลา โดยส่วนที่เหลือไปขึ้นที่ท่าเรือบ้านดอนและหนอง เป็นที่น่าสังเกตว่า หมู่บ้านโลกหล้าซึ่งมีแนวปลาอยู่จำนวนมาก ชาวประมงท้องถิ่นไม่นิยมไปขึ้นผลผลิตที่นั่น เพราะการประมงเกาะพะงันเป็นการประมงขนาดเล็ก ทำเรือโลกหล้าเป็นทำนบกเรือ หลบคลื่นลม และขึ้นปลาสำหรับเรือขนาดใหญ่จากที่อื่นเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น จึงทำให้มีผลผลิตส่วนหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปลาหมึก ของเรือภายนอก มาขึ้นที่บ้านโลกหล้าเพื่อขายทำปลาหมึกแห้ง ทำให้ผลผลิตเกาะพะงันในข้อ (2.2) สูง

(4) ต้นทุนในการทำประมง เฉลี่ยครัวเรือนละ 72,687.08 บาท/ปี ครัวเรือนชาวประมงส่วนใหญ่มีต้นทุนต่ำกว่า 40,000 บาท/ปี (ร้อยละ 62.2) ร้อยละ 32.7 และ 31.79 ของต้นทุนใช้จ่ายไปสำหรับค่าแรงงานและน้ำมัน ส่วนที่เหลือ

ตารางที่ 34 สถิติการจับสัตว์น้ำเกาะพะงัน ปี 2528

ชนิด	ปี 2528				มูลค่า ล้านบาท	ปริมาณ (กก.)	ปริมาณ (กก.)
	ปริมาณ (กก.)	การจับ/แปรรูป (ข)					
		สด	แห้ง/แช่แข็ง	อื่น ๆ			
สัตว์น้ำจืด							
ปลาช่อน	300	85	15		30	0.009	na
ปลาชุก	2,500	90	10		30	0.075	
ปลาไหล	800	100			30	0.024	
อื่น ๆ	1,000	90	5	ปลาจำ 5	15	0.015	
รวม	4,600	365	30	1.25		0.123	
สัตว์ทะเล							
ปลาทุ	250,000	60	แห้ง 40		11.50	2.875	60,000
ปลาดัง	15,000	100			8.50	0.127	38,000
ปลา (เบญจพรรณ)	500,000	90	10		8.00	4.000	1,100,000
ปลาหมึก	5,000	100			5.50	0.027	5,000
ปลากระเบน	10,000	40	60		5.00	0.100	10,000
ปลาเปิด	15,230,000		ปลา 100		0.20	3.058	1,900,000
กุ้ง	400,000	100			40.00	18.800	200,000
กุ้ง	800	100			40.00	0.024	400
เคย	4,000		กระป๋อง 100		3.00	0.012	5,000
ปู	985,000	5	แช่ 95		25.00	24.125	420,000
ปลาอินทรี							850,000
หอย	6,000	100			2.75	0.016	
หมึก	5,000,000	5	แห้ง 95		25.00	125.000	2,000,000
ปลิงทะเล	2,000		รวมกัน		10.00	0.020	337,000
รวม	12,719,800	52.3	แห้ง 14.6 แช่ 10 กระป๋อง 7.7 ปลา 7.7 รวมกัน 7.7			175.184	5,733,400
รวมทั้งสิ้น						176.307	
จังหวัดสุราษฎร์ธานี							
สัตว์น้ำจืด	2,486,020					2,960,175	3,357,256
สัตว์ทะเล	118,125,840					124,645,020	137,304,950

ที่มา : สำนักงานประมงจังหวัดสุราษฎร์ธานี และอำเภอเกาะพะงัน

เป็นค่าเรือ ค่าซ่อมแซม และแปรรูปผลผลิต ร้อยละ 17.99, 10.55 และ 6.97 ตามลำดับ (ตารางที่ 35)

ต้นทุนต่อครัวเรือนสามารถประเมินมูลค่าการลงทุนสาขาประมงของเกาะพะงันได้ถึง 21.0790 ล้านบาท/ปี โดยจ่ายไปในภาคการจ้างงาน 6.893 ล้านบาท/ปี ค่าน้ำมัน 6.701 ล้านบาท/ปี ค่าเรือ ค่าซ่อมแซม และการแปรรูปอีก 3.792, 2.224 และ 1.469 ล้านบาท/ปี ตามลำดับ

(5) รายได้จากการทำประมง เฉลี่ยครัวเรือนละ 124,747.86 บาท/ปี คิดเป็นรายได้สุทธิเฉลี่ย 53,971.80 บาท/ปี จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่มีรายได้สุทธิ คือ กำไรร้อยละ 81.08 มีเพียงร้อยละ 18.92 ที่ขาดทุน ทั้งนี้ เพราะในกลุ่มผู้ทำประมง ขนาดใหญ่อาจมีโอกาสเสี่ยงค่อนข้างมาก อีกทั้งการลงทุนที่สูง เช่น ต่อเรือ ไม่สามารถคืนทุน ได้ในเวลาสั้น (ในปีสำรวจ)

(6) ปัญหาในการประกอบอาชีพประมงมีร้อยละ 80 ของครัวเรือนประมง ปัญหาส่วนใหญ่ได้แก่ เงินลงทุน ราคา และการลดลงของปริมาณสัตว์น้ำในบริเวณรอบ ๆ เกาะ ทำให้ต้องไปทำการประมงในน่านที่ห่างไกลมากขึ้น นอกจากนี้ ในอดีตการประมงได้สร้างปัญหาด้วยการระเบิดปลาในแนวปะการัง ทำให้แหล่งนิเวศของสัตว์และปะการังที่สวยงามเสียหายไปมาก แต่ปัจจุบันนี้ ปัญหานี้ได้ลดลงไปมาก

(7) แนวทางการแก้ปัญหาและส่งเสริมอาชีพประมง ได้มีการดำเนินการและควรดำเนินการให้มากขึ้นในหลายด้าน เช่น

(7.1) การส่งเสริมการเพาะเลี้ยงชายฝั่ง โดยเฉพาะเลี้ยงปลากระพงขาวในกระชัง ปลาเก๋าในกระชัง บริเวณปากคลองที่มีน้ำขึ้นลงสม่ำเสมอ และการเลี้ยงปลาในบ่อน้ำจืดเพื่อเลี้ยงปลาตุ๋ก

(7.2) ควบคุม ป้องกันการระเบิดปลาและซื้อปลา รวมทั้งการกำหนดขนาดอวนที่ใช้ เพื่อสงวนแหล่งเพาะพันธุ์ปลาและปลาขนาดเล็ก

ตารางที่ 35 ข้อมูลการผลิตประมงเกาะพะงัน

การผลิตประมง	จำนวน	หน่วย
การประกอบอาชีพ		
ผู้ประกอบอาชีพประมง	290 (16.6 %)	ครัวเรือน
ผู้มีอาชีพหลักทำประมง	173 (9.9 %)	ครัวเรือน
รายได้จากการผลิต (เฉลี่ย)	124,747.86	บาท/ครัวเรือน
ต้นทุนการผลิต (เฉลี่ย)	72,687.08	บาท/ครัวเรือน
- แรงงาน	32.70	%
- น้ำมัน	31.79	%
- เรือ	17.99	%
- ค่าซ่อมแซม	10.55	%
- แปรรูปผลผลิต	6.97	%
รายได้สุทธิ เฉลี่ย	53,971.80	บาท/ครัวเรือน
การประเมินมูลค่าระดับเกาะ		
มูลค่าผลผลิตรวม	36.177	ล้านบาท
มูลค่าการลงทุน	21.079	ล้านบาท
ค่าแรงงาน	6.893	ล้านบาท
ค่าน้ำมัน	6.701	ล้านบาท
ค่าเรือ	3.792	ล้านบาท
ค่าซ่อมแซม	2.224	ล้านบาท
ค่าแปรรูปผลผลิต	1.469	ล้านบาท

ที่มา : แบบสอบถาม

5.2.3 การกลีกรรรม : เลี้ยงสัตว์

เกาะพะงันไม่มีการเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพหลัก แต่เลี้ยงไว้เป็นรายได้เสริม และใช้แรงงาน ครัวเรือนที่มีการเลี้ยงสัตว์มีประมาณ 658 ครัวเรือน ร้อยละ 71.4 เลี้ยงสัตว์เพียงชนิดเดียว ซึ่งมีทั้งสุกร, ไก่ และเป็ด ส่วนที่เหลือเลี้ยงมากกว่า 1 ชนิด สัตว์ที่เลี้ยงมากที่สุด ได้แก่ ไก่ ปีกะ 10,920 ตัว รองลงมาคือ สุกรและเป็ด ปีกะ 1,187 และ 748 ตัว (ตารางที่ 36) รายละเอียดการเลี้ยงประเมินได้จากการสอบถาม (ตารางที่ 37) มีดังนี้

(1) ต้นทุนการเลี้ยงสัตว์ ประเมินได้เฉลี่ย 3,821.48 บาท/ปี/ครัวเรือน ส่วนใหญ่ลงทุนไม่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย เพราะเป็นการเลี้ยงปล่อยภายในครัวเรือน ได้แก่ ไก่ และสุกร และเลี้ยงเพื่อใช้งาน คือ กระบือ การเลี้ยงสัตว์ที่มีต้นทุนสูง ได้แก่ สุกร ซึ่งมีต้นทุนเฉลี่ยเฉพาะผู้เลี้ยงครอบครัวละ 2,837.72 หรือตัวละ 741.97 บาท ส่วนไก่ ต้นทุนการเลี้ยงกันเฉลี่ยเฉพาะผู้เลี้ยงครอบครัวละ 841 บาท หรือเฉลี่ยตัวละ 24.29 บาท การเลี้ยงสัตว์ไม่มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มพื้นที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

(2) รายได้จากการเลี้ยงสัตว์ ครอบครัวเลี้ยงสัตว์มีรายได้เฉลี่ยครอบครัวละ 5,673.99 บาท ซึ่งสูงกว่าต้นทุนถึง 1,913.59 บาท จึงนับได้ว่า การเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพเสริมที่ทำรายได้ให้ครอบครัวพอสมควร

(3) มูลค่าการผลิต ประเมินได้เป็นเงินลงทุน 2.515 ล้านบาท รายได้จากการผลิต 3.733 ล้านบาท ซึ่งกำไรสุทธิเกิดขึ้นถึง 1.259 ล้านบาท

(4) ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหา การเลี้ยงสัตว์มีปัญหาหลายประการ ทำให้ไม่เป็นที่นิยมอย่างแพร่หลาย คือ ปัญหาด้านตลาด ราคาอาหารสัตว์ การขนส่ง ข้อจำกัดของพันธุ์ที่ควรส่งเสริม และการเลี้ยงถูกหลักวิชาต้องลงทุนสูง และรอผลตอบแทนนาน ดังนั้น ประชากรเกาะพะงันจึงเลี้ยงเนื้อสัตว์มาจากสุราษฎร์ธานีเป็นส่วนใหญ่ การพัฒนาด้านปศุสัตว์ยังมีโอกาสสูงมาก เพราะการขยายตัวด้านการท่องเที่ยว ทำให้เกิดความต้องการอาหารมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ลักษณะการเลี้ยงควรเป็นแบบมีหลักวิชาการมากขึ้น เพื่อให้สามารถส่งผลิตผลต่อตลาดได้อย่างสม่ำเสมอและเพียงพอ นอกจากนี้ การเลี้ยงสัตว์เสริมในส่วนมะพร้าว โดยเฉพาะ วัว และแพะ จะสามารถช่วยยกระดับรายได้เพิ่มขึ้น อีกทั้งทำให้ผลผลิตมะพร้าวเพิ่มขึ้นด้วย

ตารางที่ 36 สถิติการเลี้ยงสัตว์ อำเภอเกาะพะงัน ปี 2529

ตำบล	หมู่ที่	สัตว์ที่เลี้ยง							
		ม้า	โค	กระบือ	แพะ	สุกร	เป็ด	ไก่	ห่าน
<u>เกาะพะงัน</u>									
หมู่ที่ 1	1	13	-	31	-	102	45	1,056	5
	2	4	5	53	-	84	215	1,028	-
	4	3	3	46	-	61	-	540	-
หมู่ที่ 2	3	7	3	36	-	92	76	820	-
	5	9	1	29	-	82	28	630	-
	6	8	2	7	-	54	-	326	-
	7	6	1	17	-	125	250	995	4
	8	23	3	11	-	98	-	870	-
<u>ตำบลบ้านใต้</u>									
หมู่ที่ 3	5	12	-	25	2	135	-	410	-
	4	3	-	14	6	90	56	885	6
หมู่ที่ 4	3	6	-	15	-	112	-	995	-
	2	4	-	9	-	52	28	1,090	-
	1	11	-	15	-	97	50	1,275	-
รวม		109	18	308	8	1,187	748	10,920	15

หมายเหตุ : สุกรค่าเฉลี่ยประมาณเดือนละ 70 ตัว

ที่มา : ปศุสัตว์อำเภอเกาะพะงัน

ตารางที่ 37 การเลี้ยงสัตว์ของครัวเรือนเกษตรเกาะพะงัน

การเลี้ยงสัตว์	จำนวน	หน่วย
ร้อยละผู้เลี้ยงสัตว์ 658 ครัวเรือน	37.7	%
<u>ประเภทของสัตว์เลี้ยง</u>		
เลี้ยงชนิดเดียว	71.4	%
เลี้ยงหลายชนิด	28.6	%
รวม	100.0	%
<u>ชนิดของสัตว์เลี้ยง</u>		
ไก่ 234 ครัวเรือน	10,920	ตัว
เป็ด 16 ครัวเรือน	748	ตัว
สุกร 384 ครัวเรือน	1,187	ตัว
กระบือ 39 ครัวเรือน	308	ตัว
<u>การผลิต</u>		
ต้นทุนการผลิต เฉลี่ย	3,821.48	บาท/ครัวเรือนผู้เลี้ยง
รายได้จากการจำหน่าย เฉลี่ย	5,673.99	บาท/ครัวเรือนผู้เลี้ยง
รายได้สุทธิ เฉลี่ย	1,913.59	บาท/ครัวเรือนผู้เลี้ยง
<u>การประเมินมูลค่า</u>		
การลงทุน รวม	2.515	ล้านบาท
มูลค่าผลผลิต รวม	3.733	ล้านบาท
ผลกำไรสุทธิเกิดขึ้น	1.259	ล้านบาท

ที่มา : แบบสอบถาม

5.2.4 อุตสาหกรรม

อุตสาหกรรม มีบทบาทน้อยมากต่อการผลิตของเกาะพะงัน โดยมีสถานประกอบการเพียง 7 แห่งเท่านั้น ได้แก่ สถานประกอบการ ด้านซ่อมรถยนต์ และเครื่องยนต์ 4 แห่ง ทำอิฐบล็อกและท่อซีเมนต์ 2 แห่ง และการทำงานน้ำดื่มบรรจุขวด 1 แห่ง ทั้งหมดอยู่ในตำบลเกาะพะงัน ยกเว้นโรงงานทำน้ำดื่มบรรจุขวดอยู่ในตำบลบ้านใต้

การมีหน่วยผลิตทางอุตสาหกรรมน้อย ทำให้เกาะพะงันต้องสั่งซื้อสินค้าอุตสาหกรรมมาจากภายนอกทั้งนั้น ซึ่งก่อให้เกิดการขาดดุลย์ชำระเงินของเกาะ เหตุของการมีอุตสาหกรรมจำนวนน้อย อาจเนื่องมาจากความไม่พร้อมด้านสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา การมีการคมนาคมที่ไม่ทั่วถึง และการเดินทางติดต่อกับภายนอกเกาะค่อนข้างลำบาก ทำให้ผู้ประกอบการไม่พร้อมมาลงทุนในเกาะ

5.2.5 การค้าและบริการ

การค้าและบริการเป็นสาขาการผลิตขั้นตติยภูมิ ซึ่งเป็นพื้นฐานของชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อมีการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว การบริการการท่องเที่ยวจึงเป็นสาขาการผลิตที่สำคัญมากขึ้นในปัจจุบัน และมีแนวโน้มจะขยายตัวมากขึ้น กิจกรรมการค้าและมูลค่าการค้าและบริการในเกาะพะงันมีดังนี้

(1) การค้าและบริการ : ในปี 2531 มีร้านค้าจดทะเบียน 37 ราย ส่วนใหญ่ตั้งอยู่บริเวณตลาดท้องศาลา นอกนั้นเป็นร้านค้าเล็ก กระจายอยู่ทั่วไป ร้านค้าส่วนใหญ่ได้แก่ ร้านขายของชำและอาหาร ร้านจำหน่ายวัสดุก่อสร้าง และร้านขายส่ง 142 ราย ตารางที่ 38 นอกจากนี้ ยังมีสถานบริการที่พัก สำหรับนักท่องเที่ยว ประเภท บังกาโลว์ การบริการ อาหาร เครื่องดื่ม และบันเทิง เช่น ดิสโก้เธค และร้านขายสินค้าที่ระลึกอีก 102 แห่ง (รายละเอียดจะแสดงในหัวข้อ 5) รวมเป็นกิจการร้านค้าทั้งสิ้น ประมาณ 244 แห่ง กิจการเหล่านี้มีมากในตำบลเกาะพะงัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณตลาดบ้านท้องศาลาและตลาดโลกหล้า ส่วนตำบลบ้านใต้ มีบริเวณตลาดบ้านใต้ เป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้มีกิจการบังกาโลว์มาก บริเวณหาดวัน บ้านใต้ ในวงเป็นต้น

(2) การสำรวจเพื่อประเมินกิจการด้านการค้าและบริการ จากแบบสอบถาม ร้อยละ 19.3 ของกลุ่มตัวอย่าง มีอาชีพด้านการค้าและบริการ โดยร้อยละ

ตารางที่ 38 สถานประกอบการค้าและบริการในเกาะพะงัน

ชนิดร้านค้า	จำนวน		
	รวม	ต. เกาะพะงัน	ต. บ้านใต้
อาหารเครื่องดื่มและภัตตาคาร	29	26	3
ขายของชำ	54	37	17
ขายของใช้เบ็ดเตล็ด	11	1	4
ตัดเสื้อผ้า/ขายเสื้อผ้าสำเร็จรูป	13	13	-
เสริมสวย-ตัดผม	3	2	1
ยานยนต์จักรยาน โบราณ	4	4	-
จำหน่ายเฟอร์นิเจอร์ เครื่องไฟฟ้า	3	3	-
ขายส่งข้าวสาร	3	3	-
ขายปลีก-ส่ง สุรา น้ำดื่ม น้ำแข็ง	7	7	-
ถ่ายรูป	1	1	-
บริการซักอบรีดเสื้อผ้า	1	1	-
ธนาคาร	1	1	-
บริการน้ำมันเชื้อเพลิง	4	3	1
พนักงานบริษัทประกันภัย	1	1	-
บริการเกี่ยวกับการเดินทางท่องเที่ยว	6	5	1
บริการโทรศัพท์ทางไกล	1	1	-
รวม	142	115(81)	27(19)

หมายเหตุ : ไม่รวมบังกาโลว์ และร้านอาหารในบังกาโลว์

ที่มา : กองวิจัย สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย 2532

55.8 ของกลุ่มอาชีพนี้เป็นร้านค้าของชำ รองลงมาคือ กิจการบังกาโลว์ร้อยละ 18.6 และอาหารเครื่องดื่มร้อยละ 16.3 ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ที่ 1.1 กิจการค้าและบริการ เหล่านี้ให้บริการแก่ประชากรเกาะพะงันเป็นหลัก โดยมีนักท่องเที่ยวใช้บริการเฉลี่ย ร้อยละ 41.03 กิจการที่บริการนักท่องเที่ยว ได้แก่ บังกาโลว์ และร้านอาหาร เป็นหลัก

จากการประเมินรายได้พบว่า ผู้ค้าและให้บริการ มีรายได้เฉลี่ย 179,260.47 บาท/ครัวเรือน/ปี ส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 20,000-40,000 บาท/ปี (ร้อยละ 23.3) และมากกว่าครึ่งมีรายได้ต่ำกว่า 100,000 บาท/ปี ซึ่งต้นทุนในการค้าและบริการเฉลี่ยครอบครัวละเพียง 92,672.05 บาท/ปี เท่านั้น จึงทำให้ซึ่งผู้ค้ามีกำไรเฉลี่ยถึง 86,588.43 บาท/ปี

รายได้ที่เกิดขึ้นมีมูลค่าถึง 43.740 ล้านบาท เป็นเงินลงทุน 22.612 ล้านบาท ต้นทุนเหล่านี้เป็นการซื้อสินค้าจากภายนอกเข้ามาเป็นส่วนใหญ่

5.2.6 การรับจ้าง

ครัวเรือนของประชากรเกาะพะงัน มีอาชีพรับจ้างเป็นอาชีพหลักเพียงร้อยละ 3.6 และเป็นอาชีพรองร้อยละ 24.3 ซึ่งร้อยละ 8.1 มีสมาชิกในครัวเรือนประกอบอาชีพรับจ้าง รวมเป็นครัวเรือนที่มีผู้ประกอบอาชีพรับจ้างร้อยละ 35.9 หรือ 627 ครัวเรือน และมีประชากรรับจ้างถึงร้อยละ 13.67 ของประชากรเกาะพะงัน หรือประมาณ 943 คน ส่วนใหญ่มีผู้รับจ้างเพียง 1-2 คนในครัวเรือน รายละเอียดของประชากรรับจ้างมีดังนี้

(1) ประเภทของการรับจ้าง ส่วนใหญ่เป็นการรับจ้างในกิจกรรมต่อเนื่องจากการเกษตร คือร้อยละ 49.4 รับแกะปู ผ่าหมึก ร้อยละ 34.2 รับจ้างทำสวนมะพร้าว โดยในจำนวนนี้ร้อยละ 24.1 รับจ้างทั้งสองอย่าง นอกเหนืออาชีพรับจ้างบริการและก่อสร้างทั่วไป

(2) ครัวเรือนรับจ้างมีรายได้เฉลี่ย 28,568 บาท/ครัวเรือน/ปี หรือ 19,044.32 บาท/คน/ปี โดยส่วนใหญ่ ร้อยละ 65 มีรายได้ต่ำกว่า 20,000 บาท/ปี

(3) รายได้ที่เกิดขึ้นจากอาชีพรับจ้างทั้งหมด ประเมินได้ปีละ 17.913 ล้านบาท

5.2.7 การรับราชการ

เกาะพะงันเป็นอำเภอเล็ก ๆ อำเภอหนึ่งของจังหวัดสุราษฎร์ธานี จึงมีหน่วยงานราชการในระดับท้องถิ่นเท่านั้น ดังนั้น ข้าราชการเกาะพะงันจึงมีเพียงข้าราชการระดับอำเภอ ครูโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เจ้าหน้าที่อนามัยและโรงพยาบาล และรัฐวิสาหกิจด้านสาธารณสุขปกไศ รวมทั้งสิ้น 24 หน่วยงาน มีข้าราชการประมาณ 240 คน หรือร้อยละ 3.5 ของประชากรทั้งหมด (จาก 196 ครัวเรือน) ร้อยละ 56 ของครัวเรือนข้าราชการฮิดอาฮันรับราชการเป็นอาชีพหลัก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้าราชการอำเภอ ครู และตำรวจ ส่วนร้อยละ 24 เป็นอาชีพรอง ที่เหลือมีบุคคลในครอบครัวรับราชการเท่านั้น

อาชีพรับราชการ เป็นอาชีพหนึ่งซึ่งรัฐเป็นผู้จ่ายค่าตอบแทนในรูปของเงินเดือน เบี้ยเลี้ยง เบี้ยกันดาร สวัสดิการต่าง ๆ รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานแก่ข้าราชการในสังกัด ค่าใช้จ่ายของหน่วยงานในปี 2529 จำแนกตามหน่วยงานราชการ และรัฐวิสาหกิจ และประเภทของค่าใช้จ่าย แสดงไว้ในภาคผนวกที่

จากการสำรวจรายได้ของข้าราชการพบว่า โดยเฉลี่ยข้าราชการมีรายได้ประมาณครัวเรือนละ 49,858.33 บาท/ปี หรือ 4,154.86 บาท/เดือน เท่านั้น ทั้งนี้ เพราะเป็นข้าราชการชั้นผู้น้อยเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งสามารถประเมินรายได้ของข้าราชการทั้งหมดได้ 9.772 ล้านบาท/ปี หรือ 814,352.72 บาท/เดือน รายได้ของข้าราชการเหล่านี้ กล่าวได้ว่าเป็นรายได้นำเข้าของพื้นที่เกาะพะงันจำนวนหนึ่ง

5.2.8 แหล่งรายได้อื่น ๆ

ครัวเรือนเกาะพะงันส่วนหนึ่ง โดยเฉพาะผู้สูงอายุ ไม่ได้ประกอบอาชีพใด ๆ พวกเขาเลี้ยงชีพด้วยเงินที่บุตร ซึ่งเดินทางไปทำงานนอกเกาะพะงันได้มอบไว้ให้ และมีบางส่วนแม้ว่ามิงานทำ บุตรของตนยังมอบเงินส่วนหนึ่งเป็นรายได้เสริมด้วย ลักษณะเช่นนี้เกิดขึ้นเพราะบุตรหลานของชาวเกาะพะงันส่วนมาก เมื่อเดินทางไปศึกษาต่อซึ่งต่างถิ่น โดยเฉพาะกรุงเทพมหานคร มักประกอบอาชีพในกรุงเทพฯ โดยไม่กลับไปมีอาชีพยังเกาะพะงัน

จากการสำรวจประมาณว่า ครัวเรือนที่มีรายได้จากบุตรมีร้อยละ 5.83 หรือประมาณ 102 ครัวเรือน รายได้ที่ได้รับเฉลี่ยครัวเรือนละ 15,418.69 บาท/ปี

หรือ 1285 บาท/เดือน เป็นเงินทั้งสิ้นประมาณ 1.573 บาท/ปี เงินส่วนนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นรายได้นำเข้าพื้นที่เกาะพะงันจำนวนหนึ่งด้วย

5.2.9 การเปรียบเทียบการผลิตสาขาต่าง ๆ ระหว่างพื้นที่

จากข้อมูลการสำรวจการผลิตสาขาที่สำคัญต่าง ๆ เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มพื้นที่ทั้ง 4 คือ พื้นที่ราบตอนใต้ ต.เกาะพะงัน พื้นที่ราบเชิงเขาตาหลวง พื้นที่ภูเขา และที่ราบตอนใต้ ต.บ้านใต้ พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในเกือบทุกประเด็น (ค่า Anova sig. ที่ > 0.05) ยกเว้นรายได้จากผลผลิตมะพร้าว อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างพื้นที่ในการผลิตสาขาต่าง ๆ ดังตารางที่ 39 สรุปได้ว่า

(1) การทำสวนมะพร้าว คราวเรือนในพื้นที่ที่ 1 มีสถานะการผลิตมะพร้าวดีที่สุดในพื้นที่ดินเฉลี่ยสูงที่สุด ผลผลิตต่อไร่มากที่สุด ในขณะที่ดินทุบปานกลางแต่ยังขายผลผลิตได้สูงมาก จึงทำให้มีกำไรสุทธิสูงที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีที่ตั้งอยู่ใกล้ท่าเรือ ทำให้ต้นทุนการขนส่งไม่สูงมากนัก

ทั้งนี้ในพื้นที่ที่ 3 และ 2 เป็นบริเวณที่มีสถานะการผลิตมะพร้าวค่อนข้างต่ำ ทั้งในด้านขนาดที่ดินน้อยและต้นทุนสูง

(2) ประมง ความแตกต่างระหว่างการผลิตประมงของพื้นที่ทั้งสี่คือ พื้นที่ที่ 1.1 และ 2 มีอาชีพประมงมากและเป็นประมงขนาดกลางและใหญ่เป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่พื้นที่ที่ 3 และ 1.2 มีการประมงน้อยกว่า อีกทั้งยังเป็นประมงขนาดเล็ก หรือเป็นประมงชายฝั่งเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นต้นทุนการผลิตจึงต่ำกว่า และมีความเสี่ยงต่ำกว่าสองพื้นที่แรก ซึ่งมีรายได้น้อยต่ำกว่า

(3) การเลี้ยงสัตว์ การเลี้ยงเป็นอาชีพเสริม ทำให้ประชาชนมีรายได้อีกเพิ่มขึ้นในครัวเรือน โดยพื้นที่ที่ 1 มีรายได้น้อยที่สุด ในขณะที่พื้นที่ที่ 2 นั้นมีรายได้น้อยที่สุด ทั้งนี้เพราะมีการเลี้ยงสุกรเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งการเลี้ยงสุกรมีต้นทุนการผลิตสูงแต่ขายได้ราคาต่ำ ประกอบกับการขนส่งไกลกว่าพื้นที่ที่ 1

(4) การค้าและบริการ พื้นที่ที่ 1 มีการค้าหลากหลายชนิด มีการลงทุนสูง และได้รับผลตอบแทนสูงเช่นกัน ทั้งนี้เพราะเป็นศูนย์กลางการค้าของเกาะพะงัน พื้นที่ที่มีกิจ

ตารางที่ 39 การเปรียบเทียบการผลิตสาขาต่าง ๆ ระหว่างกลุ่มพื้นที่ในเกาะพะงัน

ข้อมูลการผลิต	เกาะพะงัน	กลุ่มพื้นที่			
		1.1	2	3	1.2
ครัวเรือนเกาะพะงัน	1746	476	642	265	363
<u>สวนมะพร้าว</u>	1425	345	540	262	278
ครัวเรือนทำสวนมะพร้าว	81.6%	72.5%	84.1%	98.9%	76.6%
ที่ดินเฉลี่ย (ไร่)	15.38	16.45	16.17	12.00	14.91
ผลผลิตต่อไร่ (ลูก)	657.3	690.8	660.7	641.1	606.5
ต้นทุนเฉลี่ยต่อไร่	276.94	281.46	238.20	339.20	312.83
ต้นทุนทางเศรษฐกิจ					
เฉลี่ยต่อไร่	1230.84	1250.93	1058.68	1507.56	1390.37
รายได้เฉลี่ยต่อไร่	1363.80	1594.89	1302.72	922.08	889.78
รายได้รวมเฉลี่ยต่อปี	17206.75	20671.10	20527.10	11064.96	10313.80
รายได้สุทธิต่อไร่	1126.29	1529.71	1081.89	528.69	693.49
<u>การประมง</u>					
ครัวเรือนประมง	290	71	120	18	81
ต้นทุน(บาท/ปี)	72687.08	80406.38	119792	6600	28475.18
รายได้ (บาท/ปี)	124747.86	131353.57	165468	63000	94250.27
รายได้สุทธิ (บาท/ปี)	53971.80	47205.15	48780.00	56400.00	65775.09
<u>การเลี้ยงสัตว์</u>					
ผู้เลี้ยง	658	193	246	145	74
ต้นทุนการเลี้ยง					
(บาท/ปี)	3821.48	3543.82	4887.00	2944.23	2962.50
รายได้ (บาท/ปี)	5735.07	6164.74	5788.00	5038.46	4867.50
รายได้สุทธิ(บาท/ปี)	1913.59	2620.91	900.96	2094.23	1905.00

ตารางที่ 39 (ต่อ)

ข้อมูลการผลิต	เกาะพะงัน	1.1	กลุ่มพื้นที่		
			2	3	1.2
<u>การค้าและบริการ</u>					
ผู้ค้า	244	118	37	31	58
รายได้ (บาท/ปี)	179260.46	247640.00	62000	666000	104533.33
ต้นทุน (บาท/ปี)	92672.05	109922.64	43200	27450	65100
กำไรสุทธิ	86588.43	137717.36	18800	39150	39433.33
<u>รับจ้าง</u>					
ครัวเรือนรับจ้าง	627	163	240	102	120
รายได้เฉลี่ย (บาท/ปี)	28568.79	34818.52	26384.62	32425.25	18020.00
<u>รับราชการ</u>					
ครัวเรือนรับราชการ	11.2%	13.6%	7.2%	10.7%	13.3%
รายได้เฉลี่ย (บาท/ปี)	49858.33	48400.00	39924.00	25800.00	68830.00

หมายเหตุ : * มีค่า significant = 0.0006

ที่มา : แบบสอบถาม และภาคผนวก จ

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การร้านอาหารและบังกาโลว์หลายแห่ง จึงได้เปรียบชุมชนอื่นที่มีการลงทุนต่ำ แต่เป็นการค้าขนาดเล็ก เช่นร้านค้าของชำ บริการเสริมสวย เป็นต้น

(5) การรับจ้าง สัดส่วนอาชีพรับจ้างในแต่ละพื้นที่มีใกล้เคียงกันมาก แต่กลับมีรายได้ต่างกัน โดยเฉพาะพื้นที่ 1.1 และ 3 มีรายได้เฉลี่ยสูงกว่าพื้นที่ที่ 2 และพื้นที่ที่ 2 มีรายได้ต่ำกว่ามาก

5.3 การค้าและบริการระหว่างอำเภอ

เกาะพะงันมีลักษณะเป็นพื้นที่ปิด ซึ่งตั้งอยู่โดดเดี่ยวกลางทะเล การติดต่อกับภายนอกต้องใช้ทางเรือเพียงทางเดียว ดังนั้น สถานทางเศรษฐกิจต้องพึ่งตนเองค่อนข้างสูง อย่างไรก็ตาม เมื่อการคมนาคมทางเรือสะดวกมากขึ้น และมีการเดินทางระหว่างเกาะกับเกาะอื่น หรือกับแผ่นดินใหญ่ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจจึงขยายตัวมากขึ้น ทำให้การค้าและบริการระหว่างอำเภอขยายตัวมากขึ้น การศึกษาการค้าและบริการระหว่างอำเภอได้พิจารณาใน 2 ลักษณะ คือ

(1) การเดินทางของประชากรออกนอกเกาะ ซึ่งจะชี้ถึงความสัมพันธ์ทั้งทางการค้าและสังคมกับภายนอก

(2) การส่งสินค้าออกและนำเข้า ซึ่งเป็นตัวชี้สำคัญของฐานะเศรษฐกิจและการพึ่งพากับภายนอก

5.3.1 การเดินทางระหว่างอำเภอ

(1) พาหนะเดินทาง : ประชากรเกาะพะงัน นักท่องเที่ยว และสินค้าเดินทางเข้า-ออกเกาะพะงันได้ทางเดียว คือทางเรือ ซึ่งมีบริการอยู่หลายประเภท ได้แก่ เรือเมล์ (เรือโดยสารและบรรทุกสินค้า) เรือด่วน (เรือโดยสาร) เรือประมงตัดแปลง และเรือหางยาว (ดังรายละเอียดในบทที่ 4 หัวข้อที่ 4.4.1)

(2) จำนวนคนเดินทาง : จากการสำรวจ (จำนวนผู้โดยสาร) เมื่อ พ.ศ.2529 - เม.ศ.2530 (ตารางที่ 40) มีผู้โดยสารเฉลี่ย 10,771 คนต่อเดือน

โดยมีสัดส่วนชาวไทยและชาวต่างประเทศ 1:0.492 สำหรับชาวไทยนั้น ประมาณว่า ร้อยละ 20 เป็นนักท่องเที่ยว ดังนั้น ประชากรเกาะพะงันเดินทางเฉลี่ยวันละ 102 คน จะเห็นได้ว่า การเดินทางของประชากรเกาะพะงัน มีสัดส่วนเป็น 1:0.87ต่อการเดินทางของบุคคลภายนอก ประชากรส่วนใหญ่เดินทางนาน ๆ ครั้ง และปีละ 3-4 ครั้ง (ร้อยละ 41.0 และ 25.2 ตามลำดับ) ซึ่งเห็นได้ว่า ประชาชนเกาะพะงันมีความถี่ในการเดินทางไม่มากนัก

ตารางที่ 40 การเดินทางระหว่างอำเภอ

การเดินทาง	เข้า			ออก		
	ชาวต่าง			ชาวต่าง		
	ชาวไทย	ประเทศ	รวม	ชาวไทย	ประเทศ	รวม
ผู้เดินทางเฉลี่ยต่อวัน	127.4	64.3	191.7	113.2	54.1	167.3
เฉลี่ยต่อเดือน	3,821	1,930	5,751	3,397	1,623	5,020
นักท่องเที่ยว						
เฉลี่ยต่อเดือน	760	1,930	2,690	680	1,623	2,303
ประชากรเกาะพะงัน						
เฉลี่ยต่อเดือน	3,061	-	3,061	2,717	-	2,717
เฉลี่ยต่อวัน	102	-	102	90	-	90

ที่มา : จากการสำรวจผู้โดยสารเรือเกาะพะงัน (พ.ศ. 29 - เม.ศ. 30)

ดูรายละเอียดภาคผนวกที่

(3) เป้าหมายและวัตถุประสงค์การเดินทาง : ผู้เดินทางส่วนใหญ่ เดินทางไปเกาะสมุยและบ้านดอน (สุราษฎร์ธานี) ร้อยละ 73.1 และ 57.2 ตามลำดับ การเดินทางส่วนใหญ่ก็ไปเพียงแห่งเดียว โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือ การเยี่ยมชมที่เกาะสมุย และลูกหลานซึ่งเรียนหนังสือหรือทำงานในกรุงเทพมหานคร (ร้อยละ 54.6) รองลงมาคือการเดินทางไปซื้อของที่เกาะสมุยและบ้านดอน (ร้อยละ 36.2) การเดินทางเพื่อท่องเที่ยวนั้นมีสัดส่วนค่อนข้างสูงเช่นกัน คือ ร้อยละ 32.1

5.3.2 สินค้าเข้า-สินค้าออก

(1) สินค้าออก เกษะณะเงินมีสภาพเป็นเกะาะ ทำสวนมะพร้าวเป็นการผลิตหลัก นอกจากนี้ มีการประมง โดยเฉพาะการประมงทะเล เป็นอาชีพรองที่สำคัญ ดังนั้น ผลิตผลที่สำคัญและเป็นสินค้าออก จึงได้แก่ มะพร้าว และผลผลิตจากการประมง ซึ่งประกอบด้วย มะพร้าวผล มะพร้าวแห้ง ปลาหมึกแห้ง ปลาหมึกสด ปูทะเล ปลาทะเล และมะม่วงหิมพานต์ การส่งออกสินค้ามีหลายทาง ได้แก่ การขนส่งโดยเรือเมล์ เรือบรรทุกมะพร้าว และเรือโดยสาร สินค้าส่วนใหญ่ขนส่งโดยเรือเมล์ ยกเว้น มะพร้าว ซึ่งขนส่งโดยเรือบรรทุกมะพร้าวเป็นส่วนใหญ่

ในปี 2530 มีการส่งออกสินค้าที่สำคัญ ได้แก่มะพร้าว 11,927 ล้านผล และสินค้าอื่น ๆ อีกกว่า 8,204.5 ตันต่อปี ซึ่งมูลค่าสินค้าออกของเกะาะณะเงิน ประเมินได้ 207.843 ล้านบาท (ดูตารางที่ 41) เป็นที่น่าสังเกตว่า มะพร้าวซึ่งเป็นการผลิตหลัก กลับมีมูลค่าส่งออกน้อยกว่าผลผลิตจากการประมง คือมีสัดส่วนเพียงร้อยละ 29.72 ของมูลค่าส่งออกทั้งหมดเท่านั้น ในขณะที่สินค้าประมงมีมูลค่าถึง ร้อยละ 69.98 ของมูลค่าส่งออกทั้งหมด ทั้งนี้เพราะราคามะพร้าวตกต่ำในระยะ 5 ปีมานี้ ประกอบกับราคาค่าขนส่งมะพร้าวจากเกะาะถึงปลายทางค่อนข้างสูง จึงทำให้ราคาที่ไร่ต่ำด้วย ส่วนสินค้าประมงมีราคาค่อนข้างดี และมีผลผลิตบางส่วนรับซื้อมาจากเรือประมงภายนอก เพื่อนำมาแปรรูปจำหน่าย

(2) สินค้าเข้า เกะาะณะเงินต้องนำเข้าสินค้าอุปโภคบริโภคเกือบทุกชนิด เข้ามา เช่น ข้าว เนื้อสัตว์ ไข่ไก่ ผัก รวมทั้งน้ำมันก๊าซ วัสดุก่อสร้าง และน้ำขวด-น้ำแข็ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สุราและเบียร์ มีปริมาณสูงขึ้น เนื่องจากการขยายตัวของการบริการการท่องเที่ยว สินค้าเข้ามีชนิดและจำนวนมากทำให้การประเมินมูลค่าได้ค่อนข้างยาก อย่างไรก็ตาม การศึกษานี้ได้ประเมินโดยใช้ราคาที่ซื้อขายกันที่ตลาดบ้านดอน ซึ่งราคาถูกกว่าเกะาะณะเงิน ร้อยละ 20-50 ประมาณว่าในปี 2530 เกะาะณะเงินซื้อสินค้าเข้ามีมูลค่ากว่า 61.855 ล้านบาท มูลค่าสินค้านี้คาดว่าจะเพิ่มขึ้นอย่างมาก ในปัจจุบัน ประมาณว่า ปริมาณข้าวสารเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 39 ต่อปี น้ำอัดลมและเบียร์เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 22.8 และ 29.2 แต่สุราและเบียร์รวมทั้งก๊าซหุงต้มเพิ่มขึ้นถึงปีละ 1 เท่าตัว สำหรับน้ำมันได้เพิ่มขึ้นถึง 1.5 เท่า ต่อปี ทั้งนี้เพราะ การเพิ่มขึ้นอย่างมากของยานยนต์ต่าง ๆ (ดูตารางที่ 42)

(3) ดุลย์การค้า จากมูลค่าสินค้าเข้า-ออก พบว่า เกะาะณะเงินได้

เปรียบดุลย์การค้าภายนอกถึง 145.988 ล้านบาท ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความความมีฐานะดีของ เกษะพะงัน อย่างไรก็ตามสินค้าออกเป็นสินค้าปฐมภูมิที่มีคู่แข่งกันอยู่มาก ส่วนสินค้าเข้าเป็น สินค้าอุปโภค บริโภค ที่จำเป็น ซึ่งเกษะพะงันไม่สามารถผลิตเองได้ ในปัจจุบัน ดังนั้น เกษะพะงันยังคงไม่มีอิสระเท่าที่ควร ต้องพึ่งพาภายนอกค่อนข้างสูง ปัจจุบันเกษะพะงันมี การขยายตัวของการท่องเที่ยว คาดว่าจะทำให้เกษะพะงันมีรายได้จากการท่องเที่ยวมากขึ้นและจะต้องพึ่งพาภายนอกมากขึ้นด้วย

ตารางที่ 41 การประเมินปริมาณและมูลค่าสินค้าออกจากเกษะพะงัน ปี 2530

สินค้าออก	ปริมาณ	มูลค่า (ล้านบาท)
มะพร้าว (ล้านผล)	11.927	26.001
มะพร้าวแห้ง (ตัน)	5,962	35.772
ปลาหมึกแห้ง (ตัน)	480	72.0
ปูทะเล (ตัน)	96	8.64
ปลาหมึก, ปลาสด (ตัน)	1,620	64.8
มะม่วงหิมพานต์ (ตัน)	52.5	0.63
รวม (ตัน)	8,204.5	207.843
(ล้านผล)	11.927	

- หมายเหตุ**
1. มะพร้าวลูก ราคาเฉลี่ยลูกละ 2.18 บาท
  2. มะพร้าวแห้ง กิโลกรัมละ 4.50-7.80 บาท (ใช้ 6.00 บาท/กก.) ปีละ 4-5 เดือน
  3. ปลาหมึกแห้ง กระสอบละ 80 กิโลกรัม ราคา กิโลกรัมละ 20-250 บาท (ใช้ 150 บาท/กก.) ปีละ 10 เดือน
  4. ปูทะเล กก. ละ 80-100 บาท (ใช้ 90 บาท/กก.)
  5. ปลาหมึกสด ปลาต่าง ๆ เฉลี่ย กิโลกรัมละ 10-60 บาท (ใช้ราคาประมาณ 40 บาท/กก.)
  6. ไม่รวมสินค้าออกอื่น ๆ ที่มีปริมาณน้อย
- ที่มา** :
- ประเมินจากปริมาณผลิตผล
  - ข้อมูลการขนส่งสินค้าบางชนิดผ่านเรือแม่

ตาราง 42 ปริมาณและมูลค่าสินค้าเข้าเกาะพะงัน ปี 2530

สินค้า	ต่อปี	มูลค่า (ล้านบาท)
1. ข้าวสาร (กระสอบ)	4,380	3.387
2. แป้ง (กระสอบ)	2,920	0.876
3. น้ำตาลปีป (ปีป)	300	0.225
4. น้ำตาลทราย (กระสอบ)	182	0.355
5. เกลือ (กระสอบ)	60	0.240
6. ไข่ (โหล)	365,000	6.57
7. ผัก (เซ่ง)	2,735	3.419
8. เนื้อ (เซ่ง)	2,190	6.570
9. ไก่ (เซ่ง)	912	1.824
10. นม (ลัง)	730	0.526
11. เบ็ดเตล็ด (กล่อง)	48,180	19.272
12. ถ่าน	182	0.546
13. แก๊ส (ถัง)	3,042	0.487
14. น้ำมัน (ถัง)	250	0.400
15. น้ำปลา (ลัง)	365	0.088
16. น้ำแข็ง (ลูก)	10,950	0.675
17. น้ำขวด (ลัง)	21,300	1.534
18. สุราขาว (เท)	2,000	2.400
19. สุราหงษ์ เบียร์ (กล่อง)	5,240	2.515
20. บุหรี่ (หีบ)	150	1.080
21. บุหรี่เมนต์	4,800	0.380
22. ปุ๋ย อาหารสัตว์	na	na
23. ประตุ (บาน)	900	0.450
24. วัสดุก่อสร้าง (ชิ้น)	1,500	0.750
รวม		61.855

ที่มา : 1. สุ่มจากเรือเมล์เมื่อ ช.ค.2529 เป็นเวลา 5 วัน นำมาประเมินทั้งปี
 2. ประเมินราคาโดยใช้ราคาทั่วไป (สุราษฎร์ธานี) ปรับให้เหมาะสมตามสภาพ

5.3.3 การโอนเงิน

เกาะพะงันมีธนาคารเพียงแห่งเดียว ซึ่งเพิ่งเปิดให้บริการในปี 2532 ในปีก่อน ๆ การโอนเงินจึงผ่าน ไปรษณีย์ทั้งหมด โดยการใช้ธนบัตร และ ตัวแลกเงินไปรษณีย์ จากข้อมูลการสื่อสารแห่งประเทศไทย ประมาณว่า ในปี 2529 และ 2531 มีการโอนเงินทางไปรษณีย์ มีมูลค่าถึง 22.239 และ 28.370 ล้านบาท ตามลำดับ คิดเป็นอัตราเพิ่ม ถึงร้อยละ 13.78 โดยในปี 2531 มีเงินเข้าเกาะ 11.85 ล้านบาท และเป็นเงินออก 16.52 ล้านบาท

จากสถิติ เห็นได้ว่า มีการโอนเงินออกสูงกว่า การรับเข้า เพราะ การส่งเงินทางธุรกิจ และส่งเงินให้บุตรหลาน เล่าเรียนในต่างจังหวัด (ประมาณเป็นเงิน 6 ล้านบาท) ส่วนการโอนเงินเข้า นอกจากการติดต่อทางธุรกิจแล้ว ยังเป็นเงินที่ผู้ไปทำงานส่งเงินกลับมาซึ่งครอบครัวและญาติ (ประมาณ 1.57 ล้านบาท) นอกจากนี้ยังมีการโอนเงินจากต่างประเทศมาให้นักท่องเที่ยวส่วนหนึ่งด้วย (0.25 ล้านบาท)

การเดินทางออกของประชากรเกาะพะงันเมื่อ ธุรกิจส่วนตัว เชื้อขมญาติท่องเที่ยว และรักษาพยาบาล เป็นช่องทางหนึ่งของการจ่ายเงินออกด้วย จากการประเมินรายจ่ายของประชากร หมวดการเดินทาง การรักษาพยาบาล ประมาณว่ามีการใช้จ่ายเงินเพื่อการเดินทางและท่องเที่ยวภายนอก 1.5 ล้านบาท การไปรักษาพยาบาลที่ เกาะสมุย สุราษฎร์ธานี หรือกรุงเทพมหานคร อีกประมาณ 1.5 ล้านบาท (ร้อยละ 80 ของค่าใช้จ่ายหมวดนั้น ๆ)

5.4. การท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญ และมีผลกระทบต่อการพัฒนาอำเภอเกาะพะงันโดยส่วนรวม การท่องเที่ยวเกาะพะงันได้ขยายตัวอย่างมาก และรวดเร็วในระยะ 5 ปีมานี้ และทำรายได้เข้าให้กับเกาะพะงันมากขึ้นตามลำดับด้วย ภายหลังจากการขยายตัว และการพัฒนาที่มีแนวโน้มในการขยายบริการมากขึ้นของเกาะสมุย ทำให้สภาพธรรมชาติพื้นฐานซึ่งเป็นสิ่งดึงดูดใจหรือภาพลักษณ์ (Image) ของเกาะสมุยได้ลดความสำคัญลง นักท่องเที่ยวกลุ่มหนึ่ง ซึ่งเคยมีความประทับใจในเกาะสมุย ได้แสวงหาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ มาทดแทน เกาะพะงัน ซึ่งมีลักษณะพื้นฐานเช่นเดียวกับเกาะสมุย แต่ยังคงมีความเป็นธรรมชาติหลงเหลือมากกว่า มีความสงบ และมีการพัฒนาที่ต่ำกว่า จึง

ได้รับความสนใจอย่างสูงจากนักท่องเที่ยว และผู้ประกอบการด้านบริการการท่องเที่ยวต่าง ๆ ได้ให้ความสนใจในการลงทุนที่เกาะพะงันเช่นกัน

สิ่งที่น่าสนใจและน่าห่วงใยสำหรับเกาะพะงัน คือ การพัฒนาที่ขาดความพร้อม และมาตรการป้องกันการพัฒนาที่ผิดแบบแผน หรือที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพธรรมชาติและสังคมท้องถิ่น เช่นที่เกิดขึ้นในเกาะสมุย เป็นที่เชื่อได้ว่า การพัฒนาของเกาะพะงันจะมีทิศทางที่ลอกเลียนแบบเกาะสมุย และมีอัตราการขยายตัวที่รวดเร็วกว่าเกาะสมุยมาก แต่จะไม่สามารถแข่งขันได้กับเกาะสมุย ถ้าไม่มีการสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตน ดังนั้น สาขาการท่องเที่ยวจึงเป็นสาขาที่จะต้องให้ความสำคัญค่อนข้างสูงสำหรับการพัฒนาอำเภอเกาะพะงัน

สถานการณ์การท่องเที่ยวเกาะพะงันมีดังนี้

5.4.1 แหล่งท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทหนึ่ง ทั้งนี้เพราะทรัพยากรการท่องเที่ยว ได้แก่ สิ่งที่น่าสนใจและเป็นสิ่งที่สามารถตอบสนองความต้องการในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ซึ่งอาจหมายถึง การพักผ่อน การทัศนศึกษา การบันเทิง และการเปิดประสบการณ์บรรยากาศในชีวิตประจำวันของนักท่องเที่ยว ทรัพยากรการท่องเที่ยวได้จำแนกเป็น แหล่งท่องเที่ยว (Tourist Attraction Place) และการบริการการท่องเที่ยว (Tourism Services) ทั้งสองสิ่งนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นสินค้าสำหรับขายให้แก่นักท่องเที่ยวในระบบเศรษฐกิจของการท่องเที่ยว สำหรับแหล่งท่องเที่ยวเกาะพะงัน มีรายละเอียดคือ

(1) จำนวนและการกระจายของแหล่งท่องเที่ยว

เกาะพะงันมีแหล่งท่องเที่ยว และสถานที่ที่มีศักยภาพเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้สำรวจแล้วทั้งสิ้น 35 แห่ง ลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวสรุปไว้ในตารางที่ 43 ที่ตั้งแสดงในรูปที่ 72 และรายละเอียดบางพื้นที่เสนอในภาคผนวก ฉ ซึ่งสรุปรวมได้ดังนี้

(1.1) แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติมี 31 แห่ง ประกอบด้วย

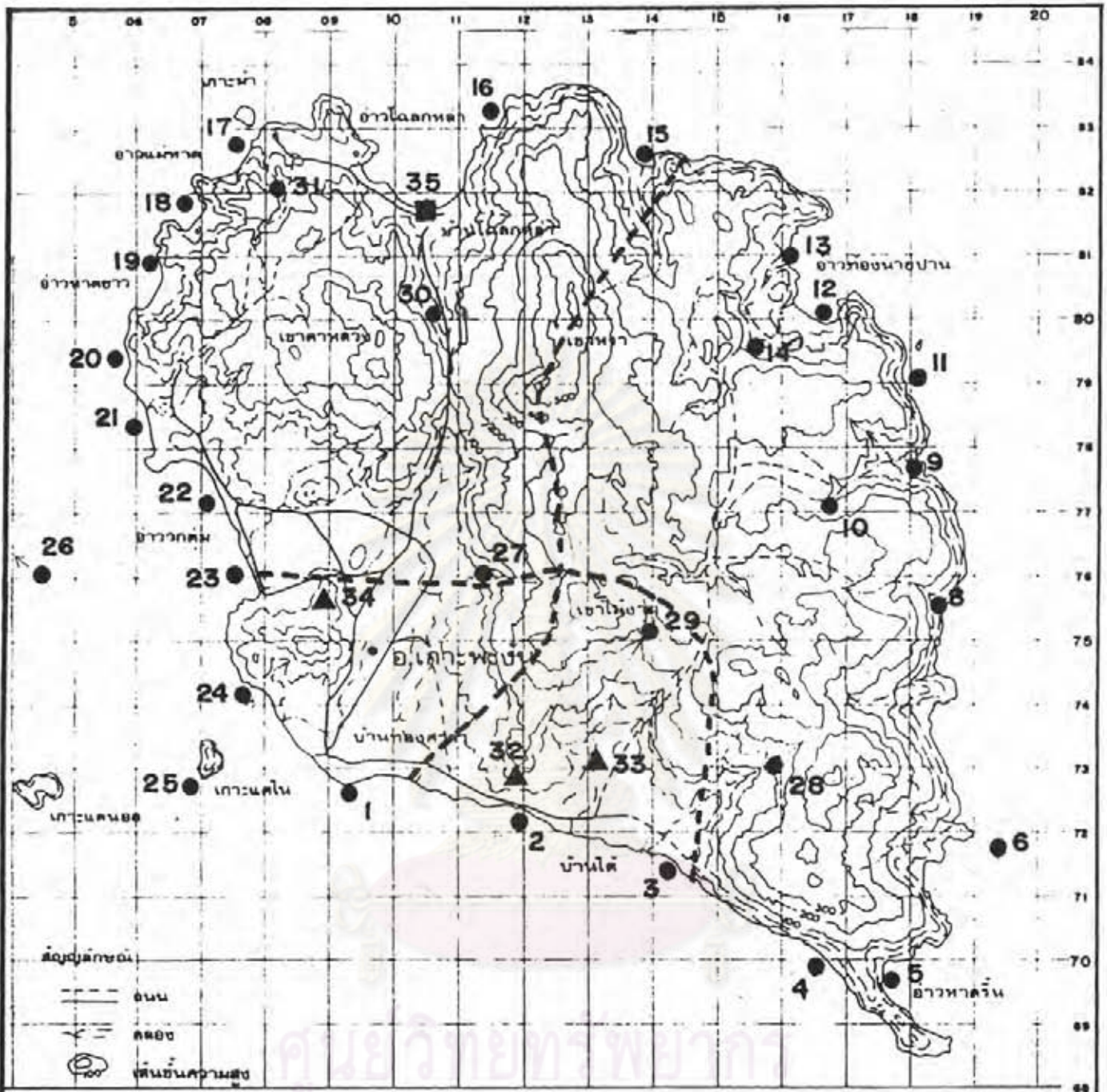

ตารางที่ 43 สรุปประเภทและจำนวนแหล่งท่องเที่ยว

ประเภท/ลักษณะ	พื้นที่ เกาะพะงัน	พื้นที่			
		1.1	2	3	1.2
<u>แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ</u>	31	6	10	13	2
- อ่าวและชายหาด	23	4	6	11	1
- เกาะ*	1	1	1	-	-
- น้ำตก**	8	1	3	2	1
<u>แหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์**</u>	3	1	-	-	2
<u>แหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรม</u>	1	-	1	-	-
รวม	35	7	11	13	4

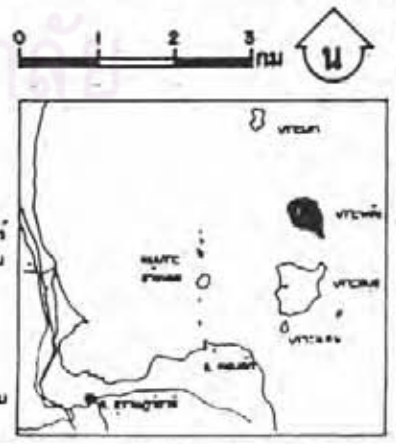
หมายเหตุ : * เกาะม้า พื้นที่ที่ 2 นับรวมแล้วกับหาดแม่หาด
 ** น้ำตกธารประนาส รวมอยู่ในหาดน้ำตก
 น้ำตกธารประเวศ รวมอยู่ในหาดท้องนาขป่าน้อย
 *** น้ำตกธารเสด็จมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์เช่นกัน
 แต่จัดไว้ในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ
 คุราชละเือยคภาคผนวก ๗

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เครื่องหมายและคำอธิบาย

●	แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ	14	น้ำตกวังทอง	28	น้ำตกสายบัวราห์
1	หาดทองศาลา	15	อ่าวหาดซวด	29	น้ำตกวังโมนัง
2	หาดบ้านไค้	16	หาดขอม	30	น้ำตกห่านาไ้
3	หาดบ้านค่าย	17	อ่าวแม่หาด/เกาะม้า	31	น้ำตกวังไทร
4	หาดรีนโน (ตะวันตก)	18	อ่าวหาดหลัก	▲	แหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์โบราณสถาน และศาสนสถาน
5	หาดรีนนอก (ตะวันออก)	19	อ่าว/หาดขาว (ตะวันตก)	32	วัดเขาถ้ำ
6	อ่าวหาดจวน, หาดเทียน	20	หาดเจ้าเหรา	33	เจดีย์วัดโน
7	แหลมบกทอง	21	อ่าวศรีอู	34	วัดเขาบ่อ
8	หาดน้ำตก (หาดอ่าวประพาส)	22	อ่าวหินกอง	■	แหล่งท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรม
9	หาดทองแดง/อ่าวเสด็จ	23	อ่าววังกุ่ม	35	บ้านโตดกหล่า
10	น้ำตกอ่าวเสด็จ	24	อ่าวปลายแหลม/ไบวก		
11	อ่าวหาดกรวด/เกาะกงอ่าวเสด็จ	25	เกาะคนไ้		
12	หาดทองนายปานใหญ่	26	เกาะกงเกวียง		
13	หาดทองนายปานน้อย	27	วนอุทยานน้ำตกหง		

รูปที่ 72 ที่ตั้งแหล่งท่องเที่ยว เกาะพะงัน

อนุชา เล็กสกุลตลก

การศึกษาและวางแผนพัฒนา อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
 วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิตศึกษาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(ก) อ่าวและชายหาด 21 แห่ง ชายหาดในเกาะพะงันมีความสวยงามค่อนข้างมาก ความสงบ และบรรยากาศที่มีสวนมะพร้าวอยู่บนชายฝั่ง เป็นจุดสนใจเสริมความดึงดูดใจได้มาก ชายหาดส่วนใหญ่มีการจัดบริการที่นั่งสำหรับนักท่องเที่ยวแล้ว ยังมีอีกหลายแห่งที่ยังคงสภาพธรรมชาติค่อนข้างบริสุทธิ์ อ่าวและชายหาดที่เป็นที่รู้จักในด้านความสวยงาม หรือมีบริการอย่างเหมาะสม ได้แก่ หาดริน หาดขาว เสด็จ หาดท้องนายปาน หาดแม่หาด หาดศรีขัน และหาดวกตุ่ม

(ข) เกาะ มี 3 แห่ง ได้แก่ เกาะแตน เกาะม้า และเกาะกงเกลี้ยง สองเกาะแรกมีชายหาดและบริการที่นั่ง ส่วนเกาะกงเกลี้ยงเป็นเกาะเล็ก อยู่ในทะเล มีชายหาดเล็ก ๆ เหมาะสำหรับตกปลา (ในการจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว จัดให้เกาะม้า เป็นแหล่งท่องเที่ยวเดียวกับ หาดหลัง จึงมีจำนวนเกาะเพียง - เกาะ)

(ค) น้ำตก มี 8 แห่ง น้ำตกเป็นทางน้ำที่ไหลลดหลั่นลงมาตามลำธารที่มีระดับแตกต่างกัน น้ำตกแต่ละแห่ง นอกจากมีความสวยงามแล้วยังถูกกักเก็บเป็นแหล่งน้ำเพื่อการชลประทาน อุปโภค และบริโภค อีกด้วย น้ำตกในเกาะพะงันเป็นน้ำตกที่ไหลผ่านภูเขาหินแกรนิต จุดสนใจจึงขึ้นอยู่กับลักษณะของโตรกผา แนวลำคลอง ความสูงของน้ำตก และฝายหรืออ่างเก็บน้ำที่ประชาชนสร้างขึ้น น้ำตกที่สำคัญ ได้แก่ น้ำตกแงในวนอุทยานน้ำตกแง น้ำตกวังไม้แดง น้ำตกธารเสด็จ น้ำตกธารประवास และน้ำตกธารประเวศ น้ำตกสามแห่งสุดท้ายนี้ มีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ของรัชการที่ 5 แห่งราชวงศ์จักรีด้วย (น้ำตกธารประवास น้ำตกธารประเวศ จัดรวมอยู่ในหาดน้ำตก และ หาดท้องนายปานน้อย)

(1.2) แหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์และศาสนสถาน มีวัด 3 แห่ง คือ เจดีย์ในมีเจดีย์เก่า 2 องค์ วัดเขาน้อยเป็นวัดเก่าแก่ มีรอยพระพุทธรูป และวัดเขาถ้ำ ตั้งอยู่บนเขาที่สามารถมองเห็นทิวทัศน์ของที่ราบเกาะพะงันเกือบทั้งหมด

นอกจากแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 3 แล้ว ยังมีพระบรมภิกษุไสย ในหลวงรัชกาลที่ 5 สลักบนก้อนหินบริเวณน้ำตกธารเสด็จและธารประเวศ อีกหลายแห่ง

(1.3) แหล่งท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรม แหล่งที่สามารถจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้มีเพียงแห่งเดียว คือ บ้านโลกหล้า ซึ่งมีแปลา เรือประมง และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ประมง ให้ชมอยู่ทั่วไป

นอกจากแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 3 ประเภทแล้ว จุดสนใจอื่น ๆ ที่จะส่งเสริมการท่องเที่ยวได้ คือ

- จุดชมวิว สามารถกำหนดได้ 7 แห่ง ได้แก่ บริเวณ วัดเขาถ้ำ น้ำตกนาง ประภาคารแหลมหาดวัน อ่าวคอกที่ โคกตาหมี่ สระมโนราห์ และยอดสูงสุดเขาหรว

- ปะการัง ที่สามารถกำหนดได้ 8 แห่ง ได้แก่ อ่าวหาดหัด เกาะกง อ่าวบ้านไต้ แหลมหาดวัน เกาะแตน และอ่าวหินกอง เป็นต้น

(2) การประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

ทริชชากรแหล่งท่องเที่ยวมีศักยภาพหรือคุณลักษณะเฉพาะของตนแตกต่างกันออกไป ความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง ขึ้นอยู่กับลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว และยังต้องพิจารณาถึงปัจจัยอื่น ๆ ในอันที่จะเสริมหรือตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างสมบูรณ์ การประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว จึงไม่เพียงแต่ดำเนินการเพื่อทราบถึงลำดับความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวเท่านั้น แต่จะเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการกำหนดแนวทางการพัฒนาต่อไปด้วย

(2.1) ปัจจัยที่ใช้ในการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย

(ก) ลักษณะเฉพาะของแหล่งท่องเที่ยว จำแนกเป็น ลักษณะเด่นและการมีชื่อเสียง กับคุณภาพของทริชชากร ทั้งนี้ได้พิจารณาตามประเภทและชนิดของแหล่งท่องเที่ยวด้วย คือ

- อ่าวและชายหาด นิจรรณา คุณภาพหาดทราย น้ำทะเล และทัศนียภาพ
- น้ำตก นิจรรณา ความงาม คุณภาพน้ำ ความสำคัญด้านอื่น ๆ
- แหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ นิจรรณาความงาม คุณค่าทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม

(ข) การรองรับการท่องเที่ยว

- ซีดความสามารถการรองรับของพื้นที่

- กิจกรรมที่สามารถกระทำได้สะดวก และไม่มีผลเสียต่อสภาพแวดล้อมของแหล่ง

(ค) ความสะดวกและบริการ

- การเดินทาง
- แหล่งที่น้กและร้านอาหาร

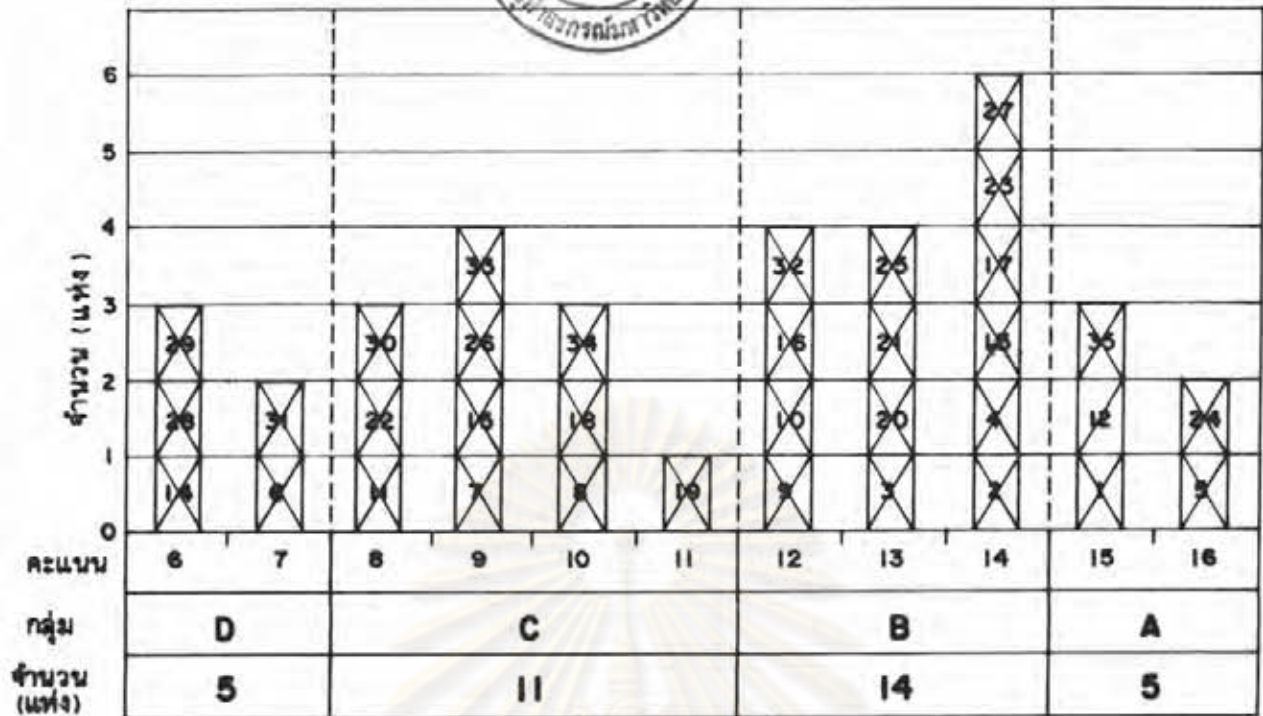
(2.2) วิธีการประเมิน ได้ใช้การให้คะแนนแต่ละปัจจัยย่อยเป็น 3 ระดับ คือ สูง ปานกลาง และต่ำ และแต่ละปัจจัยมีคะแนนรวมเท่ากัน การให้คะแนนแบบนี้ เป็นการให้คะแนนเชิงคุณภาพ (subjective) ทั้งนี้เพราะแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งไม่มีความสลับซับซ้อน และมีการพัฒนาไม่มากนัก การให้คะแนนแสดงไว้ในตารางที่

(2.3) ผลการประเมิน แสดงในรูปที่ 73 และ 74 สรุปได้ว่า แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงมากมีอยู่ 5 แห่ง คือ หาดรีนนอก หาดในวง หาดท้องศาลา หาดท้องนายปานใหญ่ และบ้านโกลกหล้า แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงมี 14 แห่ง ศักยภาพปานกลาง 11 แห่ง และศักยภาพต่ำอีก 5 แห่ง การได้ระดับศักยภาพเหล่านี้มีมูลเหตุเห็นฐานอยู่ 2 ประการ คือ บางแหล่งมีคุณภาพของทิวทัศน์ธรรมชาติเหมาะต่อการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว แต่บางแห่งได้คะแนนสูง เพราะความสะดวกในการเข้าถึง และมีบริการอยู่บ้างแล้ว อย่างไรก็ตาม ถ้าหากมีการพัฒนาเกาะขณะกันโดยส่วนรวมแล้ว แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ จะสามารถสนองตอบการพัฒนาได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ การพัฒนาควรคำนึงถึงคุณภาพทิวทัศน์ และการอนุรักษ์ความเป็นเอกลักษณ์ไว้ให้มากที่สุด

5.4.2 บริการการท่องเที่ยว

การบริการการท่องเที่ยวประกอบด้วย การบริการที่จัดโดยภาครัฐและเอกชน เพื่อตอบสนองความต้องการของการท่องเที่ยว โดยเฉพาะและสนองความต้องการของท้องถิ่นด้านอื่น ๆ ด้วย สิ่งอำนวยความสะดวกเรื่องถนน ไฟฟ้า ประปา การสื่อสาร และการบริการทางสังคม ได้เสนอไว้แล้วในบทที่ 4 สำหรับหัวข้อนี้จะเสนอบริการการท่องเที่ยวโดยเฉพาะ

- (1) การบริการที่น้ก ที่น้กสำหรับน้กท่องเที่ยวมีเพียงประเภทเดียว คือ

แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ

- 1 หาดห้องศาลา
- 2 หาดบ้านไต้
- 3 หาดบ้านค้าย
- 4 หาดรีนโบ (ตะวันตก)
- 5 หาดรีนนอก (ตะวันออก)
- 6 อ่าวหาดถวน, หาดเทียน
- 7 แหลมนกร่อง
- 8 หาดน้ำตก (หาดธารประหาร)
- 9 หาดทองเหรง/ธารเสด็จ
- 10 น้ำตกธารเสด็จ
- 11 อ่าวหาดกรวด/เกาะกงธารเสด็จ
- 12 หาดห้องนายปานใหญ่
- 13 หาดห้องนายปานน้อย

- 14 น้ำตกวังทอง
- 15 อ่าวหาดขวิด
- 16 หาดขอม
- 17 อ่าวแม่หาด/เกาะม้า
- 18 อ่าวหาดหัด
- 19 อ่าว/หาดยาว (ตะวันตก)
- 20 หาดเจ้าเพรา
- 21 อ่าวศรีอนุ
- 22 อ่าวหินกอง
- 23 อ่าววกคุม
- 24 อ่าวปลายแหลม/ในวก
- 25 เกาะแคใบ
- 26 เกาะกงเกลี้ยง
- 27 วนอุทยานน้ำตกแหง

- 28 น้ำตกสระมโนราห์
- 29 น้ำตกวังไม้แดง
- 30 น้ำตกทาน้ำไฉ
- 31 น้ำตกวังไทร

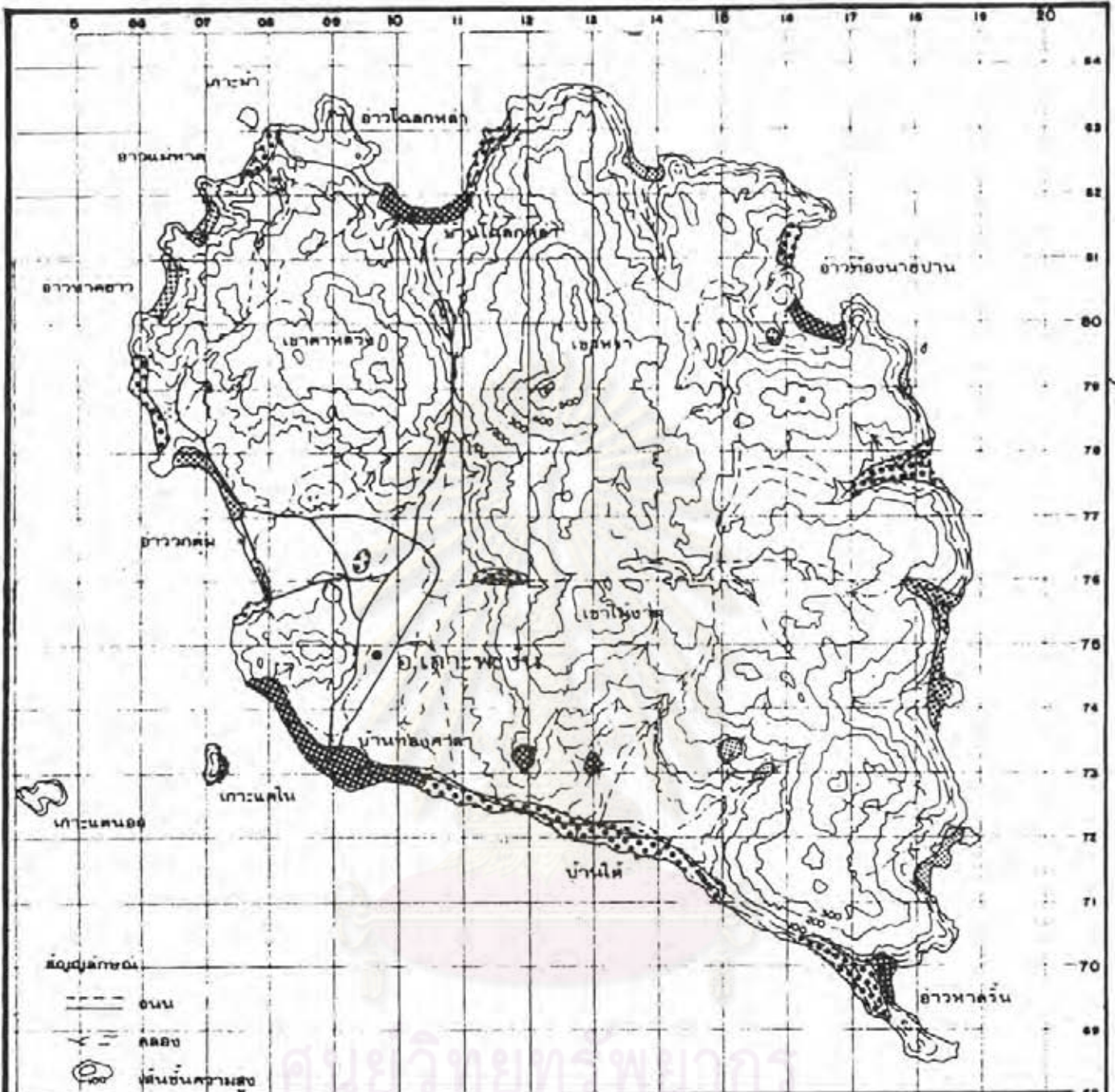
- ▲ แหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์โบราณสถาน และศาสนสถาน
- 32 วัดเขาถ้ำ
- 33 เจดีย์วัดโบ
- 34 วัดเขาน้อย

- แหล่งท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรม
- 35 บ้านโฉลกหล้า

- ผลการประเมิน A = สักยภาพสูงมาก
- B = สักยภาพสูง
- C = สักภาพปานกลาง
- D = สักภาพต่ำ

รูปที่ 73 การแบ่งกลุ่มศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

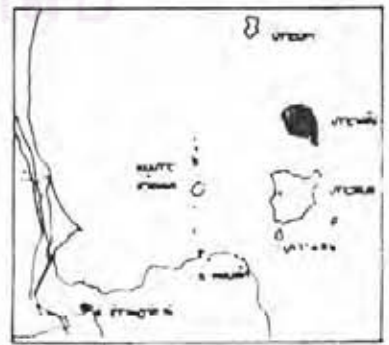
อนุชา เล็กสกุลดี

สัญลักษณ์
 --- ถนน
 ~~~~~ คลอง
 ๑๐๐ เส้นชั้นความสูง

เครื่องหมายและคำอธิบาย

- ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว
- ศักยภาพสูงมาก
  - ศักยภาพสูง
  - ศักยภาพปานกลาง
  - ศักยภาพต่ำ

รูปที่ 74 การกระจายศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว เกาะพะงัน

อนชา เล็กสกุลตลก

การศึกษาและวางแผนพัฒนา อำเภอกะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
 วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิตศึกษากาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บังกาโลว์ชายหาด ซึ่งเป็นบริการที่ชออนุญาตตามพระราชบัญญัติสถานบริการ แต่ยังไม่มีการจดทะเบียนเป็นโรงแรม

ที่พักในเกาะพะงันมีทั้งสิ้น 102 แห่ง มีห้องนักรวมทั้งสิ้นประมาณ 1,325 ห้อง กระจายอยู่โดยรอบเกาะ ที่พักส่วนใหญ่อยู่บริเวณหาดวัน (ตะวันตก) มีถึง 15 แห่ง รวม 192 ห้อง รองลงมาได้แก่ บริเวณอ่าวในวก-วกตุ่ม 13 แห่ง 174 ห้อง) หาดบ้านไต้ (12 แห่ง 120 ห้อง) อ่าวท้องศาลา (11 แห่ง 134 ห้อง) หาดวัน (ตะวันออก) (12 แห่ง 183 ห้อง) เป็นต้น ส่วนทางตอนเหนือมีบังกาโลว์จำนวนไม่มากนัก กระจายอยู่ในหาดต่าง ๆ (ดังรูปที่ 75 และตารางที่ 44)

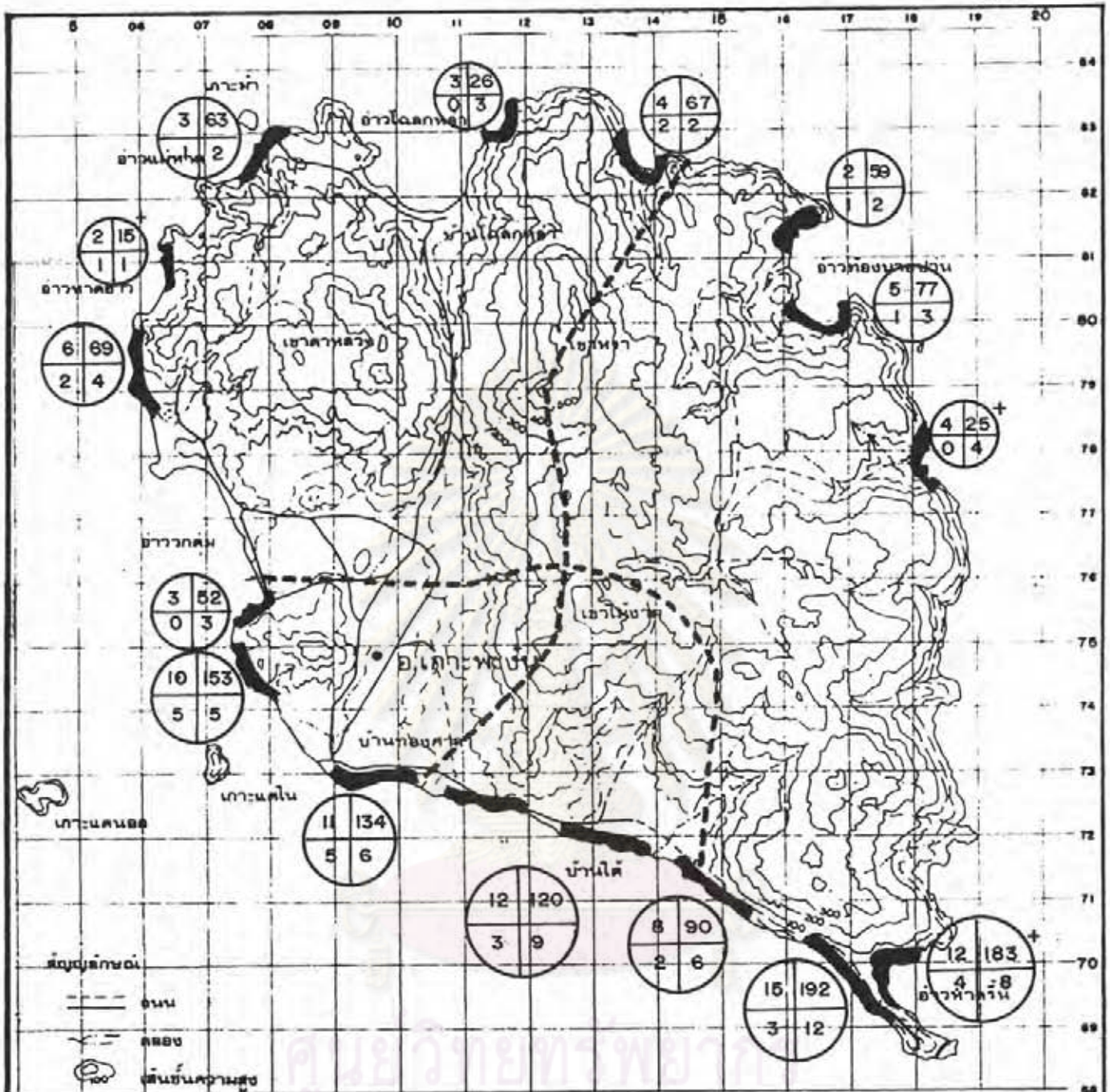
บริเวณที่พักเหล่านี้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจาก 15 แห่ง ในปี 2526 เป็น 54 แห่ง ในปี 2529 และ 102 แห่ง ในปี 2531 หรือคิดเป็นอัตราเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 116 ต่อปี จากปี 2526 และเฉลี่ยร้อยละ 44.4 ต่อปี จากปี 2529 และห้องพักเพิ่มขึ้นจาก 146 ห้อง ในปี 2526 เป็น 1,325 ห้อง ในปี 2532 หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 134.6 ต่อปี แต่เพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 37.0 ต่อปี จากปี 2529

ลักษณะบังกาโลว์ของเกาะพะงัน เป็นอาคารเดี่ยวค้ำยกระโจม ไม่มีห้องน้ำ จนถึงแบบเป็นอาคารคั่นข้างถาวร มี 1 ห้องนอน และมีห้องน้ำภายในอาคารบังกาโลว์ทำด้วยไม้ท่อนถิ่น ไม้ไผ่ขัดและ ไม้ฉนวนราว และก่ออิฐ หลังคามุงจาก สังกะสี และ กระเบื้อง อาคารมีทั้งแบบไม้ยกพื้นและคอนกรีตบนดิน โดยมีรูปทรงแบบท่อนถิ่นเกือบทั้งสิ้น

ราคาค่าบริการเช่าพักบังกาโลว์ ขึ้นอยู่กับทำเลที่ตั้ง และลักษณะอาคาร สนนราคาตั้งแต่ 30 บาท/ห้อง/คืน จนถึง 200 บาท/ห้อง/คืน โดยประเภทมีห้องน้ำใน จะมีราคาตั้งแต่ 50-150 บาท/ห้อง/คืน บางแห่งสูงถึง 200 บาท ส่วนประเภทไม่มีห้องน้ำใน มีราคา 30-50 บาท/ห้อง/คืน ลักษณะของที่พักบังกาโลว์แบบไม่มีห้องน้ำภายในเท่านั้นมีถึง 75 แห่ง รวม 835 ห้อง ส่วนบังกาโลว์อื่น ๆ มีทั้งที่มีห้องน้ำในและไม่มี จะเห็นได้ว่า การบริการที่พักยังมีระดับราคาค่อนข้างต่ำ ทั้งนี้เพราะนักท่องเที่ยวกลุ่มปัจจุบัน เป็นชาวต่างประเทศ ที่ท่องเที่ยวแบบธรรมชาติและประหยัด ประกอบกับการเดินทางไปยังสถานบริการแต่ละแห่ง ยังไม่สะดวก ระดับราคา จึงเป็นไปตามความสามารถในการให้บริการ

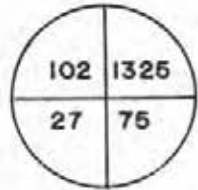
การให้บริการที่พักในปัจจุบัน ยังมีอัตราการใช้ที่ต่ำ โดยนักท่องเที่ยว-

เครื่องหมายและคำอธิบาย

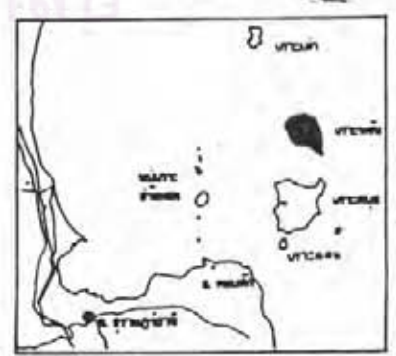
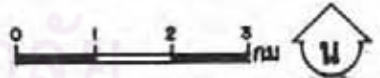
จำนวนบึงกะโลว์

จำนวนห้องพัก (r)

จำนวนแห่งที่มีห้องน้ำใน

จำนวนแห่งที่ไม่มีห้องน้ำใน (+ ไม่ทราบ)

รูปที่ 75 การกระจายของบริการที่พัก เกาะพะงัน

อนุชา เล็กสกุลดิลก

การศึกษาและวางแผนพัฒนา อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
 วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิตศึกษากวการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 44 จำนวนห้องนักจำแนกตามที่ตั้งของบังกาโลว์เกาะพะงัน

ที่ตั้ง	จำนวนบังกาโลว์				จำนวนห้องพัก			
	รวม*	ไม่มีห้องน้ำใน	มีห้องน้ำใน	มีทั้งสองแบบ	รวม**	ไม่มีห้องน้ำใน	มีห้องน้ำใน	มีทั้งสองแบบ
อ่างท้องศาลาขบางจารุ	14	8	-	6	154	76	-	78
อ่าวในวก-วกตุม	13	8	1	4	174	106	27	41
อ่าวศรีขัน-อ่าวหาดขาว	7(+1)	3	2	2	76	32	15	29
อ่าวแม่หาด	3	2	-	1	45	25	-	20
โฉลกหล้า	3	3	-	-	23	23	-	-
หาดชวด	4	4	-	-	65	65	-	-
อ่าวท้องนาขป่าน (ใหญ่-น้อย)	7	5	-	2	90	55	-	35
อ่าวธารเสด็จ-หาดขาว- หาดญวน	3(+2)	3	-	-	22	22	-	-
หาดวัน (ตะวันออก)	10(+3)	6	1	3	152	81	11	60
หาดวัน (ตะวันตก)	16	13	-	3	188	136	-	52
แหลมสน-บ้านใต้	15(+2)	11	-	4	159	102	-	57
รวม	95(+8)	66	4	25	1,148	710	53	372

หมายเหตุ * จำนวนใน (+ -) = ไม่มีข้อมูลจำนวนห้อง

** จำนวนห้องเฉพาะที่มีข้อมูล

ที่ชวนิคมมักบรี เขตหาดวันและในวงมาก ในฤดูกาลท่องเที่ยว ส่วนนอกฤดูกาลท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวเข้ามักในอัตราที่ต่ำ ซึ่งสถานบริการบางแห่งต้องปิดการให้บริการชั่วคราว ประมาณว่ามีถึงร้อยละ 40 ที่ไม่เปิดบริการตลอดปี

(2) ร้านอาหาร ในทูกังกาโลว์มีบริการอาหารและเครื่องดื่มสำหรับ นักท่องเที่ยวหรือผู้พักผ่อน (ยกเว้นบางแห่งในช่วงนอกฤดูกาลท่องเที่ยว) อาหารที่มีบริการ ได้แก่ อาหารไทย และอาหารยุโรปแบบง่าย ๆ ซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่พอใจในบริการ ทั้งนี้เพราะราคาที่ไม่สูงมากนัก เครื่องดื่มที่บริการ นอกจากน้ำดื่ม น้ำชา กาแฟ แล้วย เบียร์และโซดา เป็นที่นิยมกันมากในหมู่นักท่องเที่ยว

ร้านอาหารที่ขายอาหาร โดยเฉพาะส่วนใหญ่เป็นร้านอาหารท้องถิ่น บริเวณตลาดท้องศาลามีประมาณ 5 ร้าน และซีฟู้ด 1 ร้าน บ้านโกลกหล้า (ส่วนใหญ่บริการชาวประมง) และหาดวันอีก 4 ร้าน

ร้านอาหารบางแห่ง โดยเฉพาะร้านอาหารในมังกาโลว์ ได้ดึงดูด นักท่องเที่ยวโดยการจัดงานวิถีโอทีเปลี่ยนไปทุกคืน ด้วยวิธีการดึงดูดนักท่องเที่ยวโดยวิธีนี้ นั้น ยังไม่แพร่หลายมากนัก เท่าที่พบมีเพียง 2-3 แห่ง บริเวณหาดวันและหาดในวง ทั้งนี้ เพราะความไม่พร้อมด้านไฟฟ้า และยังไม่เป็นที่นิยมเหมือนนักท่องเที่ยวที่เกาะสมุย

(3) แหล่งบันเทิง มีเพียงแห่งเดียว คือ ดิสโก้เทคที่หาดวัน เป็นดิสโก้เทคแบบเปิดโล่ง บริการตั้งแต่ 22.00 น. ถึง 02.00 น. บริการนี้เป็นที่นิยม ของนักท่องเที่ยวมากพอสมควร แหล่งบันเทิงอื่น ๆ ยังไม่มี

(4) บริการรถมอเตอร์ไซด์ให้เช่า เป็นบริการที่ได้รับความนิยมมาก เพราะเกาะพะงันยังมีบริการรถโดยสารน้อย ถนนมีคุณภาพต่ำ รถมอเตอร์ไซด์วิบาก จึงเป็นพาหนะเดียวที่นักท่องเที่ยวจะสามารถเดินทางไปยังส่วนต่าง ๆ ของเกาะได้อย่าง สะดวกรวดเร็วได้ ปัจจุบันประมาณว่ามีรถมอเตอร์ไซด์ให้เช่า 50 คัน ราคาเช่า ระหว่าง 200-300 บาทต่อวัน โดยผู้เช่าต้องเติมน้ำมันเอง

(5) การบริการอื่น ๆ ซึ่งเป็นบริการที่จัดไว้สำหรับประชาชนท้องถิ่น ซึ่ง นักท่องเที่ยวใช้บริการได้ ได้แก่ น้ำ ไฟฟ้า โรงเรียนบาล การรักษาความปลอดภัย การคมนาคมขนส่งภายในและภายนอกเกาะ เป็นต้น บริการเหล่านี้มีการบริการในระดับค่อนข้างดี

(6) บริการนำเที่ยวและศูนย์บริการข้อมูล เป็นบริการที่ไม่มีการจัดไว้อย่างเป็นระบบ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่รับข้อมูลข่าวสารมาจากหนังสือ แผนที่ (จำหน่าย) และสอบถามจากพนักงานต้อนรับต่าง ๆ การบริการข้อมูลเพื่อการท่องเที่ยว อาจมีการติดตั้งป้าย Tourist Information บริเวณร้านอาหารและพนักงานต้อนรับบางแห่ง ซึ่งยังไม่ได้จัดตั้งเป็นศูนย์อย่างแท้จริง แต่สถานประกอบการตั้งป้ายไว้ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว และจัดเสนอข้อมูลบริการของตนเท่านั้น

(7) บริการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ มีธนาคารพาณิชย์เพียงแห่งเดียว คือ ธนาคารนครหลวงไทย ให้บริการด้านนี้ นอกจากนี้แล้ว นักท่องเที่ยวต้องแลกเปลี่ยนกับผู้ประกอบการในอัตราที่ต่ำกว่า ปัจจุบัน ธนาคารต่าง ๆ ได้เริ่มเตรียมการขยายบริการมายังเกาะพะงันบ้างแล้ว

5.4.3 ตลาดการท่องเที่ยว

ลักษณะตลาดการท่องเที่ยวของเกาะพะงัน เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ โดยนักท่องเที่ยวเหล่านั้นนิยมพักอยู่ในเกาะพะงันเป็นเวลานาน (15-60 วัน) ทั้งนี้เพราะความสงบและเป็นธรรมชาติ ประกอบกับมีบริการราคาถูก ส่วนนักท่องเที่ยวชาวไทย ให้ความสนใจไม่มากนัก ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่แวะเที่ยวในเวลาสั้น ๆ (1-2 วัน) รายละเอียดของตลาดการท่องเที่ยว (ดูตารางที่ 45) มีดังนี้

(1) จำนวนนักท่องเที่ยว

(1.1) ปี 2527 : จากการประมาณการโดยสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วท.) ในปี 2527¹ เกาะพะงันมีนักท่องเที่ยว 22,910 คน เป็นชาวไทย 15,961 คน และชาวต่างประเทศ 6,949 คน และนพยากรณ์ว่าในปี 2530, 2534 จะมีนักท่องเที่ยว 26,342 และ 31,246 คน จำแนก

¹ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย "แผนสัณทัศน์และการท่องเที่ยว เกาะสมุย/สุราษฎร์ธานี" (กรุงเทพฯ:สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2528), หน้า ๗ 2-91

ตารางที่ 45 ตลาดการท่องเที่ยวเกาะพะงัน ปี 2527, 2530, 2532

	ปี			อัตราเพิ่ม เฉลี่ยต่อปี (%) (2527-2532)
	2527 ¹	2530 ²	2532 ³	
จำนวนนักท่องเที่ยว				
ชาวไทย	15,961	6,985	13,279	-3.68
ชาวต่างประเทศ	6,949	18,878	35,901	+183.36
รวม	22,910	25,863	49,186	+22.96
วันพัก (วัน/คน)				
เฉลี่ยชาวไทย*	2.51	2.51	2.51	-
ชาวต่างประเทศ ช่วงวันพัก (วัน)**	15-90	7-60	4-60	
เฉลี่ยชาวต่างประเทศ	20	17	14	- 6
นักท่องเที่ยวใช้บริการ*** (คน-วัน)				
ชาวไทย	40,062	27,463	33,330	-3.36
ชาวต่างประเทศ	138,980	320,926	502,614	+52.32
รวม	179,042	338,389	535,944	+40.16
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย⁺				
บาท/คน/วัน	80	100	120	+10
เงินหมุนเวียน⁺⁺				
ล้านบาท/ปี	14.323	33.84	64.31	+69.8

- หมายเหตุ * วันพักเฉลี่ยชาวไทย ใช้ของเกาะสมุยคงที่ เท่ากันทุกปี
- ** วันพักเฉลี่ยของชาวต่างประเทศ ประมาณจากการสอบถามผู้ประกอบการ
- *** $= (\text{จำนวนนักท่องเที่ยว}) \times (\text{วันพักเฉลี่ยที่นักท่องเที่ยวใช้บริการ})$
- + ค่าใช้จ่าย ไม่รวมค่าพาหนะเดินทางจากการสอบถาม
- ++ เงินหมุนเวียน = วันพัก $\times$ ค่าใช้จ่าย $\times$ จำนวนนักท่องเที่ยว
- ที่มา 1. ข้อมูลพื้นฐานจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย "แผนพัฒนาการท่องเที่ยว เกาะสมุย/สุราษฎร์ธานี" อ้างแล้ว หน้า ๗2-91
2. จากการสำรวจโดยผู้วิจัย โดยใช้ข้อมูลผู้เดินทางเข้าเกาะพะงัน (ช.ค. 29 - มี.ค. 30) นิจามาเทียบกับฤดูกาลท่องเที่ยวของเกาะสมุย ประเมินตามสัดส่วน (ร้อยละ 40.9) เป็นนักท่องเที่ยวตลอดปี
3. จากการสำรวจโดยผู้วิจัยและสำนักผังเมือง ช่วง ช.ค. 2531 - เม.ย. 2532 มีนักท่องเที่ยวประมาณ 200 คน/วัน คิดเป็นร้อยละ 61 ของนักท่องเที่ยวทั้งปี และสัดส่วน นักท่องเที่ยวไทย:เทศ เท่าปี 2530

เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย 17,611; 19,821 คน และชาวต่างประเทศ 8,731; 11,425 คน ตามลำดับ

(1.2) ปี 2530 : การสำรวจผู้เดินทางเข้าเกาะพะงันในช่วงเดือน ธ.ค.2529 - เม.ย.2530 ซึ่งเป็นช่วงฤดูการท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเกาะพะงันมากที่สุด (ร้อยละ 40.9) พบว่า มีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามาเฉลี่ยเดือนละ 1,930 คน และนักท่องเที่ยวชาวไทยเฉลี่ย 760 คน (ร้อยละ 20 ของผู้เดินทางชาวไทย) ซึ่งสามารถประเมินได้เป็นนักท่องเที่ยว ปี 2529-30 ประมาณ 25,863 คน จำแนกเป็นชาวไทย 6,333 คน และชาวต่างประเทศ 16,083 คน* จะเห็นได้ว่า นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามามากกว่าปี 2527 น้อยกว่าจำนวนที่ ทท. ได้พยากรณ์ไว้เล็กน้อยทั้งสิ้น เพราะนักท่องเที่ยวชาวไทยลดลง ซึ่งอาจเนื่องมาจากวิธีการเก็บข้อมูลนักท่องเที่ยวชาวไทยของ ทท. ประเมินไว้สูงเกินไป

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศนิยมพักเฉลี่ยห้องละ 1.37 คน ใช้จ่ายเงินเฉลี่ยคนละ 80-120 บาท/วัน และนักท่องเที่ยวที่เกาะพะงันเฉลี่ยคนละ 22 วัน** ส่วนชาวไทยพัก 2.51 วัน ใช้จ่ายวันละ 120-150 บาท/วัน

ดังนั้น ประเมินได้ว่าในปี 2530 มีนักท่องเที่ยวพักแรมอยู่ในเกาะพะงันจำนวน 338,389 คน-วัน ได้ใช้จ่ายเงินในเกาะพะงันเป็นเงินทั้งสิ้น 33.84 ล้านบาท

(1.3) ปี 2532 : จากการสำรวจของสำนักผังเมือง ช่วงเดือน ม.ค. 2532 และตรวจสอบโดยผู้วิจัยประมาณว่ามีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเกาะพะงันเฉลี่ย 200 คน/วัน ส่วนใหญ่เป็นชาวต่างประเทศ มีวันพักประมาณ 2 สัปดาห์ ถึง 1 เดือน โดยร้อยละ 75 มาจากเกาะสมุย ดังนั้น จึงประมาณการได้ว่า ปี 2532 จะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเกาะพะงันประมาณ 44,262 คน เพิ่มขึ้นจากปี 2530 เกือบเท่าตัว แต่เฉลี่ยจากปี 2527 ประมาณร้อยละ 22.9 ต่อปี โดยมีชาวต่างประเทศประมาณ 35,901 คน และชาวไทยอีก 13,279 คน หรือคิดเป็นผู้นักแรมเกาะพะงันประมาณ 535,944 คน-วัน/ปี ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2527 ในอัตราร้อยละ 40.16 ต่อปี

* นักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวเกาะพะงันปีละประมาณ 6 เดือน คือพฤศจิกายนถึงพฤษภาคม ส่วนเดือนอื่น ๆ นั้น มาท่องเที่ยวน้อยมาก

** จากการสำรวจและตรวจสอบข้อมูลของฝ่ายปกครอง อำเภอเกาะพะงัน

นักท่องเที่ยวเกาะพะงันใช้จ่ายเงินประมาณ 120 บาท/คน/วัน (ค่าที่พักและค่าอาหาร) ดังนั้น คาดว่าเกิดเงินหมุนเวียนถึง 64.31 ล้านบาท

(1.4) การขยายตัวของนักท่องเที่ยวในอนาคต : การประเมินจำนวนนักท่องเที่ยวในปีต่าง ๆ ซึ่งให้เห็นถึงการเติบโตอย่างรวดเร็วของการท่องเที่ยวเกาะพะงัน ซึ่งสะท้อนอย่างชัดเจนในการขยายตัวของสถานบริการที่พัก (ร้อยละ 27.6 ต่อปี) จากการพิจารณาเชื่อว่า การขยายตัวของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งจำนวนนักท่องเที่ยวจะยังสูงขึ้นได้อีกมาก ทั้งนี้เพราะนักท่องเที่ยวส่วนหนึ่งได้หลีกเลี่ยงการท่องเที่ยวเกาะสมุย เพื่อแสวงหาความสงบ เป็นธรรมชาติ และราคาถูก อีกส่วนหนึ่งเดินทางมาเกาะพะงันเพื่อหาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ การขยายตัวจะถึงจุดอิ่มตัวหรือเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง เมื่อจำนวนนักท่องเที่ยวได้เดินทางเข้ามา เกินขีดความสามารถในการรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยว

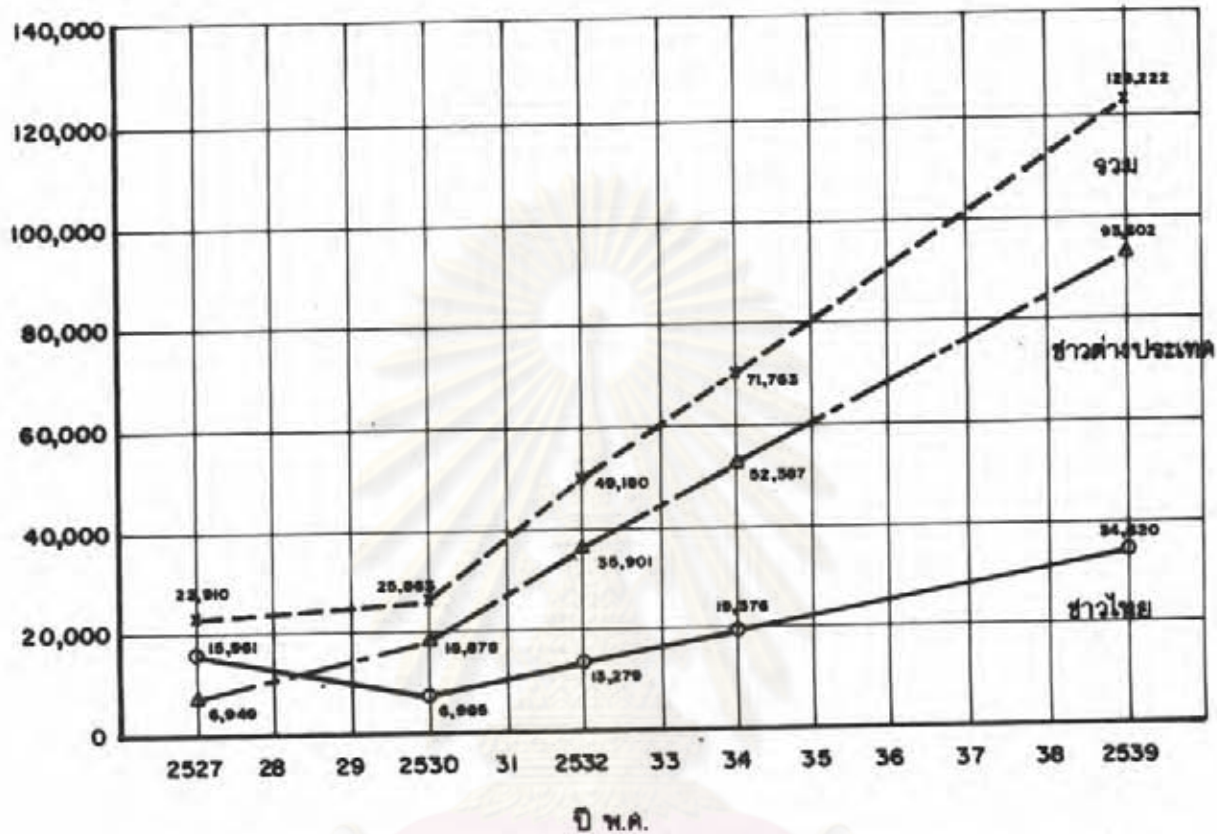
ดังนั้น การศึกษานี้ได้พยากรณ์จำนวนนักท่องเที่ยวจะเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 22.96 ต่อปี ซึ่งคาดว่าจำนวนนักท่องเที่ยวปี 2534 และ 2539 จะมี 71,763 คน และ 128,222 คน ตามลำดับ ดังแสดงในรูปที่ 76 นอกจากนี้ คาดว่านักท่องเที่ยวจะมีระยะเวลาพักและค่าใช้จ่ายเฉลี่ย เปลี่ยนแปลงไปในอัตราร้อยละ - 6 และ 20 ต่อปี ตามลำดับ ประมาณว่าในปี 2534 และปี 2539 จะเกิดเงินหมุนเวียนภายในเกาะพะงันเพิ่มขึ้นเป็น 154.087 และ 378.529 ล้านบาท

5.4.4 ผลการท่องเที่ยวต่อเกาะพะงัน

(1) ความคิดเห็นของประชากร เกี่ยวกับการท่องเที่ยวและการพัฒนาที่ เกี่ยวข้อง

ประชากรส่วนใหญ่เห็นว่า การท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่ดีและดีมาก โดยมีความเห็นว่า การท่องเที่ยวได้ทำให้ประชากรมีรายได้สูงขึ้น พอ ๆ กับการรู้สึกเฉย ๆ หรือไม่มีผลกระทบกับตน (ร้อยละ 49.5 และ 47.7 ตามลำดับ) ด้านความเห็นในเชิงลบพบว่า การท่องเที่ยวทำให้ค่าครองชีพของประชากรสูงขึ้น และสูงขึ้นมากถึงร้อยละ 94.1 จึงเห็นได้ว่า แม้ว่าประชากรพอใจกับการมีนักท่องเที่ยว แต่ผลประโยชน์ที่ได้รับกลับเกิดแก่ประชากรบางส่วน ในขณะที่ผลกระทบทางลบนั้น ได้รับกันทั่วหน้า อย่างไรก็ตาม ประชากรส่วนใหญ่ยังไม่มีความวิตกกังวลให้เห็นว่า คนจากภายนอกมีส่วนทำให้เกาะพะงันเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเกาะพะงันยังมีการเปลี่ยนแปลงที่ต่ำ และคนภายนอกเข้ามาในเกาะพะงันไม่มากนัก

จำนวนนักท่องเที่ยวน

ศูนย์วิทยุทรัพยากร

สมมติฐาน : นักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 22.96 ต่อปี
 : สัดส่วนนักท่องเที่ยวชาวไทย:ชาวต่างประเทศ คงที่ คือ 27:73

รูปที่ 76 การพยากรณ์จำนวนนักท่องเที่ยวเกาะพะงัน

อนุชา เล็กสกุลดีลก

เกาะพะงันเปรียบเสมือนเกาะคู่แข่งกับเกาะสมุย เพราะมีลักษณะทางภูมิศาสตร์ สภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม คล้ายคลึงกันมาก แต่เมื่อเกาะสมุยได้มีการพัฒนาและขยายตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการท่องเที่ยวอย่างรวดเร็วเกินกว่าการพัฒนาของเกาะพะงัน ในการศึกษาวิจัยได้สอบถามความคิดเห็นต่อการพัฒนาเกาะพะงันด้านต่าง ๆ พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ต้องการให้เกาะพะงันขยายตัวเช่นเดียวกับเกาะสมุย แต่เป็นความคิดเห็นที่ไม่รุนแรงมากนัก (เพียงเห็นด้วย) กว่าร้อยละ 61.1 พร้อมนั้นประชากรเกือบทั้งหมดต่างต้องการให้มีเรือเฟอร์รี่ไปถึงเกาะพะงัน และต้องการให้มีรถยนต์มาก ๆ บนเกาะ จึงเห็นได้ว่า รูปแบบการพัฒนาของเกาะสมุย ได้เป็นแบบอย่างของเกาะพะงันแล้ว

นอกจากนี้ ประชากรยังสนับสนุนและเรียกร้องให้รัฐลงทุนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอีกด้วย

ตารางที่ 48 สรุปความคิดเห็นของประชากรเกาะพะงันที่มีต่อการท่องเที่ยว

(2) ปัญหาด้านการท่องเที่ยวเกาะพะงัน

ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว นิจนาได้ 2 ด้าน คือ ด้านที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว และด้านที่เป็นผลจากการพัฒนาการท่องเที่ยว ที่มีต่อสภาพแวดล้อม ทั้งทางธรรมชาติและทางสังคม ปัญหาด้านการท่องเที่ยวมีดังนี้

(2.1) การขาดการควบคุมดูแลการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านการบริการการท่องเที่ยว จะทำให้เกิดการทำลายสภาพธรรมชาติและบรรยากาศที่เป็นเอกลักษณ์ของเกาะพะงัน และเกิดมลพิษได้ เช่น ขยะมูลฝอย และการระบายน้ำโสโครก เป็นต้น

(2.2) การคมนาคมขนส่ง และการสื่อสาร ที่ไม่สะดวก ทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวต่ำ ไม่สะดวก และปลอดภัย ปัญหาด้านนี้ยังมีผลต่อยุ้ง ในด้านการชลอการขยายตัวที่เป็นไปอย่างรวดเร็วของการพัฒนา

(2.3) การขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค เนื่องจาก ปริมาณแหล่งน้ำธรรมชาติยังไม่ได้รับการพัฒนาเพื่อการท่องเที่ยว

(2.4) ปัญหาด้านสาธารณสุข อาชญากรรม และโสเภณี ที่มาพร้อม

ตารางที่ 46 ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ ของประชากรเกาะพะงัน

ความคิดเห็น	ความเห็นเชิงลบ		เลข ๗		ความเห็นเชิงบวก	
	1	2	3	4	5	
ต่อการท่องเที่ยว						* 4.38
รายได้สูงขึ้น						* 3.582
ค่าครองชีพสูงขึ้น		* 1.635				
คนภายนอกเปลี่ยน แปลงเกาะพะงัน						* 4.414
อยากเหมือนเกาะสมุย				4.072	*	
ต้องการเรือเฟอร์รี่						* 4.414
ต้องการรถขนส่ง มาก ๆ						* 4.142
รัฐควรส่งเสริม การท่องเที่ยว						* 4.189
เฉลี่ย						* 4.305

กับการท่องเที่ยว ปัญหาที่แม้ว่ายังไม่เกิดขึ้นอย่างรุนแรง แต่นับเป็นปัญหาที่มีแนวโน้มค่อนข้างสูง

(2.5) ปัญหาทุรกันดารตัดไม้เพื่อก่อสร้างบังกาโลว์ ยังมีอยู่บ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในพื้นที่ฝั่งตะวันออก ซึ่งห่างไกลการคมนาคม และการดูแลของเจ้าหน้าที่

(3) การคาดผลของการท่องเที่ยวต่อเกาะพะงัน

การคาดการณ์ลักษณะการท่องเที่ยวของเกาะพะงัน ในปัจจุบันและอนาคต คาดว่า จะทำให้เกิดผลต่อเกาะพะงันในหลาย ๆ ด้าน เช่น

(3.1) การเพิ่มขึ้นของสถานบริการที่พัก ทั้งในด้านจำนวน ราคา และลักษณะการให้บริการ

(3.2) การพัฒนาด้านสาธารณสุขภาค จะเพิ่มขึ้น แต่อาจไม่ทันกับความต้องการ ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาการขาดแคลนน้ำดื่ม น้ำใช้ จะเกิดขึ้นเพราะเกาะพะงันมีแหล่งน้ำไม่มากนัก รวมทั้งปัญหาน้ำเสีย และการตัดต้นไม้

(3.3) การท่องเที่ยวจะทำให้เกิดรายได้หมุนเวียนในเกาะพะงันสูง ทั้งในด้านราคาที่ดิน การลงทุนของผู้ประกอบการ และการใช้จ่ายเงินของนักท่องเที่ยว ซึ่งจะเกิดผลดีต่อเศรษฐกิจของเกาะพะงัน

(3.4) ค่าครองชีพเกาะพะงันจะสูงขึ้น สภาพแวดล้อมจะถูกทำลายทั้งทางตรงและทางอ้อม บรรยากาศของเกาะพะงันอาจมีการเปลี่ยนแปลง

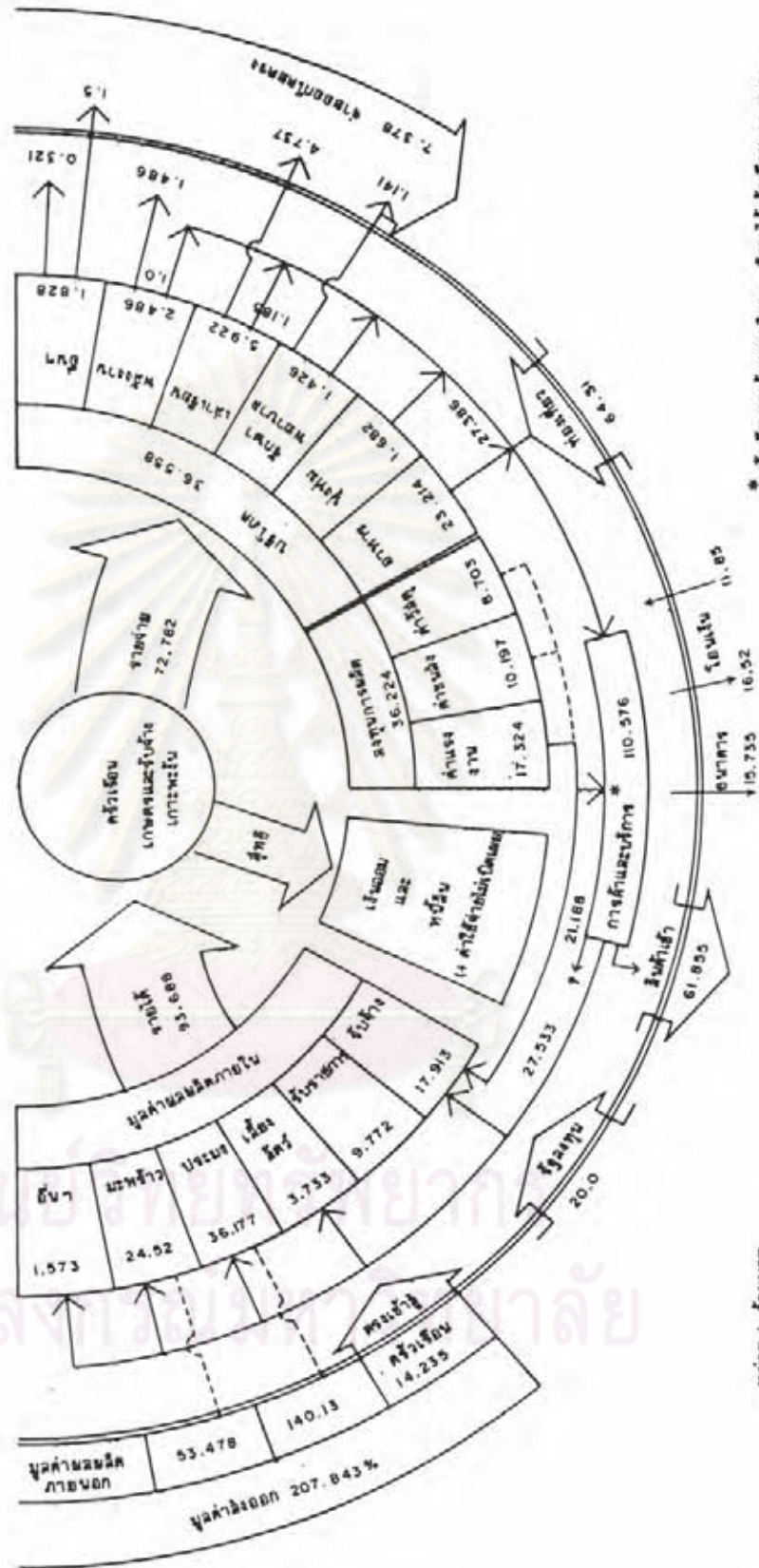
(3.5) วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชากร จะเปลี่ยนแปลงไป ความเป็นเจ้าของที่ดินจะลดลง คนต่างถิ่นจะเข้ามาตั้งถิ่นฐาน และประกอบธุรกิจในเกาะพะงันมากขึ้น

ดังนั้น มาตรการที่จำเป็นในการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และอาจจะเกิดขึ้น เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องมีการวางแผนไว้ล่วงหน้า

5.5 สรุปสภาพทางเศรษฐกิจเกาะพะงัน

เกาะพะงันมีเกษตรกรรมเป็นฐานเศรษฐกิจที่สำคัญ โดยมีการทำสวนมะพร้าวเป็นกิจกรรมหลักทางเศรษฐกิจ และมีการประมงเป็นกิจกรรมรอง ทั้งนี้ได้มีการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่กำลังขยายตัว เนื่องจากความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากร แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสงบตามธรรมชาติ เป็นหัวใจสำคัญ กิจกรรมทางเศรษฐกิจทั้งสาม ทำรายได้ให้แก่เกาะพะงันสูงมาก แต่ในขณะเดียวกัน เกาะพะงันต้องพึ่งพาสินค้าอุปโภคบริโภค และปัจจัยการผลิตหลายประการจากภายนอก โดยมีการขนส่งทางน้ำเป็นเส้นทางหลัก ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า เกาะพะงันมีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับภายนอกอย่างมาก ทั้ง ๆ ที่เป็นพื้นที่ที่เกือบจะแยกตัวเป็นอิสระ

เพื่อพิจารณาสภาพเศรษฐกิจของครัวเรือนและชุมชน โดยคัดครัวเรือนที่ประกอบการค้าและบริการ ซึ่งเป็นสาขาเสริมที่สำคัญในการตอบสนองความต้องการ ด้านอุปโภคบริโภคของครัวเรือนเกษตรและอื่น ๆ ตามความสัมพันธ์ ที่แสดงในรูปที่ 77 จะเห็นได้ว่า ครัวเรือนซึ่งเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ มีรายได้จากอาชีพการผลิตต่าง ๆ รายได้ของประชากร ได้ถูกใช้จ่ายไปในส่วนการบริโภคและทำการผลิต มีส่วนหนึ่งได้เก็บออมไว้ การออมของประชากร อาจเป็นเงินสดหรือซื้อทรัพย์สินหรือที่ดิน หรือฝากสถาบัน

* ครัวเรือนการเคหะแห่งชาติ 43,740

หน่วย : ล้านบาท

รูปที่ 77 ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจภายในเกาะพะงัน

อนุชา เล็กสกุลตลก

การศึกษาและวางแผนพัฒนา อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิทยาลัยนพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การเงินต่าง ๆ (ข้อมูลส่วนนี้มักไม่เป็นที่เปิดเผย) ด้านการบริโภคของประชากรได้มีการใช้จ่ายไปในปัจจัย 4 และการเล่าเรียนของบุตร ด้านการลงทุนส่วนใหญ่จ่ายไปเป็นค่าแรงงาน วัสดุอุปกรณ์ และการขนส่ง ครั้วเรือนต่าง ๆ มักมีรายได้มากกว่ารายจ่าย แต่ในหลาย ๆ ครั้วเรือนที่ทำการผลิตขาดทุน หรือยังไม่คุ้มทุน และมีบางครั้วเรือนมีการบริโภคสูง อาจมีหนี้สินเกิดขึ้นได้เช่นกัน

ผลของรายจ่ายของครั้วเรือนหนึ่ง ๆ ได้ก่อให้เกิดผลคูณทวีเป็นรายได้ในครั้วเรือนอื่น ๆ ภายในชุมชน หรือได้มีการสั่งสินค้ามาจากภายนอก รวมทั้งยังเป็นการกระตุ้นการผลิตในกิจกรรมอื่น ๆ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง การซื้อหรือสั่งเข้าสินค้าของชุมชนได้ก่อให้เกิดการไหลเวียนของเงินตราในท้องถิ่น และการขาดดุลย์การค้า แต่การแลกเปลี่ยนกับภายนอก ช่วยทำให้ผลผลิตของชุมชนได้ถูกส่งเป็นสินค้าออกและการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวมีมากขึ้น

มูลค่าผลผลิตของเกาะพะงันจากสาขากสิกรรมและอื่น ๆ ก่อให้เกิดรายได้ของครั้วเรือนทั้งสิ้น 93.688 ล้านบาท ครั้วเรือนเหล่านี้ได้ใช้จ่ายไปทั้งสิ้น 72.782 ล้านบาท เป็นค่าใช้จ่ายในการบริโภค 36.558 ล้านบาท และลงทุนในการผลิต อีก 36.224 ล้านบาท

การบริโภคส่วนใหญ่เป็นค่าอาหารถึงร้อยละ 63.5 หรือ 23.214 ล้านบาท ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เป็นเงินที่หมุนเวียนภายในชุมชน ถึง 27.366 ล้านบาท และจ่ายออกไปจากเกาะพะงัน เป็นเงิน 7.378 ล้านบาท ส่วนค่าใช้จ่ายในการผลิต เป็นค่าจ้างแรงงาน 17.324 ล้านบาท ค่าขนส่งและวัสดุ อีก 10.197 และ 8.703 ล้านบาท ค่าใช้จ่ายเหล่านี้จะเป็นรายได้ของผู้ประกอบการค้าและบริการ รวมทั้งสิ้น 46.266 ล้านบาท และเป็นรายได้ของครั้วเรือนรับจ้างอีก 17.913 ล้านบาท

การท่องเที่ยวของเกาะพะงันกำลังขยายตัว และเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการหมุนเวียนของเงินตราภายในเกาะ ถึง 64.31 ล้านบาท ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ได้จ่ายให้กับสาขาการค้าและบริการ เมื่อรวมกับค่าใช้จ่ายของครั้วเรือน (การผลิตและบริโภคบางส่วน) ประมาณว่ามีรายได้ผ่านสาขาการค้าและบริการถึง 110.576 ล้านบาท ซึ่งได้มีการสั่งซื้อสินค้าพื้นฐานในการอุปโภคและบริโภคเข้ามาเพียง 61.855 ล้านบาท ดังนั้นส่วนที่เหลือ คือ การซื้อสินค้าที่ผลิตภายในเกาะ 27.533 ล้านบาท และกำไรของสาขาการค้าและบริการ 21.88 ล้านบาท ซึ่งเงินส่วนนี้ยังไม่ได้มีการศึกษาต่อว่าได้ใช้ไปในทางใด

จะเห็นได้ว่า การท่องเที่ยวได้ก่อให้เกิดผลโดยตรงต่อการค้าและบริการ

เพราะค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่เป็นค่าอาหาร และค่าเช่าที่พัก (ประมาณ 34.30 และ 21.44 ล้านบาท ส่วนที่เหลืออีก 5.37 ล้านบาท เป็นค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เช่น ค่าเดินทาง ค่าเช่าพาหนะ เป็นต้น) ผลที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน แม้ว่าได้กระจายสู่ครัวเรือนอื่น ๆ ยังไม่มากนักก็ตาม แต่นับว่าได้เปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจภายในเกาะนังมากขึ้น โดยเฉพาะการขยายตัวด้านการค้าและบริการ ดังนั้น ในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ อาจใช้การท่องเที่ยวเป็นตัวกระตุ้นการขยายตัวของเศรษฐกิจ และหามาตรการให้มีการยกระดับรายได้ของเกษตรกรมากขึ้น ซึ่งอาจมีส่วนในการลดการบุกรุกทำลายป่าเพื่อขยายพื้นที่เกษตรกรรมได้ด้วย

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการศึกษารังนี้ไม่ได้เน้นในรายละเอียดของผลคูณทวี และผลกระทบจากการผลิตสาขาต่าง ๆ ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจที่น่าจะมีการศึกษาอย่างละเอียด ทั้งนี้เพื่อประเมินถึงผลได้ที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาการผลิตต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การขยายตัวของการท่องเที่ยวในอันที่จะให้เกิดการกระจายรายได้อย่างแท้จริงต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย